

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Nuorimaan raportit 1 ja 2.

Tallinna.

9/I 1932.

Tallinnassa, tammik. 9 p:nä 1932.

No 16.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
1/215/ae R. 1932		
12/1.32	0	1/1
R/K.S.P.		DA
5	C/12	

Minulla on kunnia oheisina lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukse-
ni:

No. 1. Suomalais-virolaiset kauppasuhteet,
(siv. 1-2)

*Svedlund
vintaa*

" 2. Puhelinmaksujen korottaminen Helsingin-
Tallinnan välillä (siv. 1-2).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Aarne Rönkä

Herra Ulkoasiainministeri

A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 1.

Tallinna ssa 9 p:nä tammikuuta 1932.

KÄSITTELYTIEDOT:		
12/15/32. 1382		
12/15/32.	g	1382
PYK. 12		1382
5	C12	

Asia: Suomalais-virolaiset
kauppasuhteet.

Suomen Paperiyhdistyksen tšekäläinen agentti on useita kertoja käynyt Lähetyksessä mainitsemassa kuulleensa huhuja siitä, että paperituotteet ja selluloosa saatettaisiin monopolin alaiseksi ja niiden tuonti Viroon kiellettäisiin. Tämän johdosta tiedustelin ulkoasiainministeriön kauppaosaston päälliköltä ministeri Virgolta oliko näissä huhuissa mitään perää, joihin hän vastasi kielteisesti ilmoittaen, ettei tällaista kysymystä ainakaan vielä oltu esitetty. Kun kuitenkin mainittu agentti yhä uudelleen saapui kertomaan kuulemistaan huhuista, mainiten saaneensa ne tietää erään tšekäläisen paperitehtailijan välityksellä kauppa-ministeriöstä, päätin kääntyä asiassa ministeri Tönissonin puoleen.

Tässä tarkoituksessa kävin t.k. 8 p:nä ministeri Tönissonin luona ja esitin seuraavaa. Koska tietooni oli tullut useamman kerran huhuja siitä, että Virossa suunniteltaisiin selluloosan ja pahvin saattamista monopolilain alaiseksi ja niiden mahdollista maahantuonnin kieltämistä, pyydän saada kiinnittää Viron hallituksen huomiota siihen seikkaan, että

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

Viron vienti Suomeen useina vuosina on ollut tuontia Suomes-
ta suurempi, niin että tekisi erinomaisen huonon vaikutuksen
jos Viron taholta Suomen tuontia Viroon ryhdyttäisiin vaike-
uttamaan tai suorastaan estämään. Tämän johdosta pyydän saada
kiinnittää Viron hallituksen huomiota asiaan, mikäli uudet ra-
joitukset ja kiellot tulevat kysymyksenalaiseksi. Huomautin li-
säksi, että tässä tietysti eivät ole kysymyksessä ainoastaan
selluloosan ja pahvin tuonti vaan myöskin kaikkien muidenkin
suomalaisten valmisteiden tuonti, joilla on menekkimahdollisuuksia
Virossa.

Ministeri Tönisson vastasi esitykseeni seuraavaa:
Voin Teille heti ilmoittaa, että kun monopoliasia oli halli-
tuksessa käsiteltävänä, jo silloin erikoisesti huomautin, että
ei saisi tehdä vaikeuksia monopolimääräysten kautta Suomen tuon-
nille. Tähän käsitykseeni hallitus yhtyikin ja rajoituksia ja
kieltoja harkittaessa onkin se otettu huomioon. Mikäli edelleen-
kin tullaan rajoituksia ja kieltoja lisäämään tullaan Suomen
asema ottamaan huomioon, niin ettei vaikeuksia Suomen tuonnille
syntyisi.

Täten olin vastuunalaiselta hallituksen jäseneltä
saanut vakuutuksen siitä, ettei Suomelle tulla tekemään suurem-
pia vaikeuksia sen viennissä Viroon, vaan ottamaan suomalaiset
edut huomioon kysyksiä ratkaistaessa.

Aune Wirtanen

T a l l i n n a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Tallinna - ssa 9 p:nä tammi- kuuta 1932.

U	
K	1/215 lue: 32
12/5.32	
RYH.	
5	C12

Asia: Puhelinmaksujen korottami-
nen Helsingin-Tallinnan välillä.

Jo parin vuoden aikana on minulle arvovaltaiselta ja asianomaiselta virolaiselta taholta valitettu sitä, että Suomen puolelta niin kiihkeästi halutaan puhelinmaksujen korottamista Tallinnan ja Helsingin välillä. Tätä toimenpidettä pidetään täällä haitallisena suomalais-virolaisten suhteiden ja kanssakäynnin kehitykselle. Asiaa pahoitteli minulle joku aika sitten myös ministeri Tönisson.

Mikäli olen kuullut, vaaditaan Suomen puolelta maksujen korottamista kolminkertaiseksi, siis kolmeksi kultafrangiksi kultakin kolmelta minutilta. Virolaisten taholla pidetään kohtuullisena, että nykyisiä maksuja korotetaan ja katsotaan kaksinkertaista maksua riittäväksi. Jos maksu korotetaan kolminkertaiseksi, niin he sanovat, tulee se epäilemättä hyvin paljon vähentämään puhelimenkäyttöä, joten on kysymyksenalaista tuleeko rahallinen hyöty korotuksesta sanottavastikaan nykyisestäään nousemaan, kun sen sijaan kaksinkertainen korotus vielä olisi sellainen, joka kaiken todennäköisyyden mukaan sanottavan paljon ei vähentäisi puhelujen määrää.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
 2) Tavallinen ja lisäksi **KHXK** lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

En ole asiantuntija tällä alalla, enkä niinmuodoi-
siinä suhteessa voi mielipiteitäni esittää, olen kuitenkin
halunnut saattaa Hallituksen tietoon Virossa asian suhteen
vallitsevat käsitykset ja mielipiteet, kun kerran neuvotte-
lut tästä kysymyksestä eivät vielä ole johtaneet päätökseen.

Aarne Siroma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Ministeri Neorinaan raportit 3, 4 ja 5.

Tallinn.

28/1 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, tammik. 28 p. 1932.

N:o 72.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
№ 2 / 215 fac. 19 32	
30/1.32 ?	
RYHMÄ	ASIA
5	C12

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:
№ 3, Viron-Venäjän neuvottelut kauppavaihdosta,
№ 4, Virolais-latvialaiset kauppaneuvottelut,
№ 5, Nonagressiosopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Wirtanen

Herra Ministeri A. Kukkonen,
v.t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 3.

Tallinna - ssa 27 p:nä tammi-kuuta 19 32.

UIP	710
No 2 215/ae.	32
30/1.32	
ETUJAA	
5	012

Asia: Viron-Venäjän neuvottelut kauppavaihdosta.

Sen jälkeen, mitä raportissani no. 106 vuodelta 1931 otsakeasiasta olen kertonut, ovat neuvottelut jatkuneet ja on minulle niistä seuraavaa mainittu.

Ministeri Virgon ollessa Suomessa, jatkettiin keskusteluja talousministerin ja kauppavaltuutettu Klingerin välillä. Näiden neuvottelujen tuloksena on ollut, että Viro sitountuisi Venäjältä ostamaan naftatuotteita 1.800.000 kruunun arvosta, jota vastaan Venäjä ostaisi Virosta elintarpeita 700.000 kruunun arvosta (pääasiassa sianlihaa). Eron korvaisi Venäjä Virolle transiitin muodossa, siis lähettämällä Viron kautta kulkutavaroita määrässä, jonka kuljetusarvo Viron alueella olisi noin 1 miljoona kruunua. Tällaisen sopimuksen vaikeutena tällä hetkellä kuuluu olevan seikka, etteivät venäläiset hyväksy virolaisten puolelta vaadittua vahvistettavaa sianlihan hintaa, vaan pitävät sitä liian korkeana.

Tähän ovat neuvottelut tällä hetkellä pysähtyneet ja kauppavaltuutettu Klinger matkustanut Moskovaan ohjeita saamaan.

Raimo Nieminen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

lle.

T a l l i n n a - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 4.

Tallinna - ssa 27 p:nä tammi-kuuta 1932.

ROA	2/215	he. 32
30/2.32		
5	C/2	

Asia: Virolais-latvialai-
set kauppaneuvottelut.

Niinkuin jo ennen olen maininnut, on suunnitelmana ollut asteittain laajentaa virolais-latvialaisen kauppasopimuksen tariffeja ja tätä tietä vähitellen saavuttaa paljon melua ja riitaa aiheuttanut tulliunioni näiden kahden maan kesken.

Sopimuksen laajentamista ovat virolaiset kuitenkin ehdottaneet n.s. negatiivisten tariffiluetteloiden kautta, s.o. tariffeihin merkittäisiin ne tuotteet, joiden suhteen etuja ei myönnetä ja tätä luetteloa vähitellen supistettaisiin, kunnes se kokonaan häviäisi ja täydellinen tullivapaus olisi voimassa. Ministeri Virgo mainitsi, että Viron esittämä negatiivinen luettelo sisälsi ne tuotteet, joissa Viro m.m. Suomelle ja Ranskalle on myöntänyt sopimuksissaan etuja.

Ministeri Tönnissonin t.k. 17 ja 18 päivinä käydessä Rigassa, oli tätä kysymystä myös käsitelty ja päätetty asettaa ensi tilassa uusi sekakomitea kauppasopimusasiaa valmistamaan. Tällainen komitea tullee lähiaikoina määrättäväksi. Latvian taholta oli tällöin esitetty, että kauppavaihto molem-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

pien maiden välillä toistaiseksi "kriisisopimuksella" tehtäisiin vapaaksi (tullittomaksi), mutta eivät virolaiset tähän ole suostuneet, vaan tehneet vastaehdotuksen, jonka mukaan kotimaiset tuotteet vapautettaisiin tullirajoituksista.

Näin ollen on tällä hetkellä olemassa kaksi erilaista suunnitelmaa kauppasuhteiden kehittämiseksi liittolaismaiden kesken, eikä ministeri Virgo voinut sanoa, kumpako suunnittaa vastaisissa neuvotteluissa tullaan käymään. Latvialaisten ehdottamaa laajaa pohjaa ei hänen mukaansa Viro missään tapauksessa voi hyväksyä, koska se avaisi Viron markkinat lukuisille m.m. venäläisille tuotteille, joita Latviaan venäläis-latvialaisen kauppasopimuksen perusteella virtaa.

Arne Wirtanen

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 5.

Tallinna - ssa 28 p:nä tammi-kuuta 1932.

2/21/32	32
5	C12

Asia: Nonagressiosopimus.

Raporteissa, kirjeissä ja puhelinsanomissa olen Ministeriölle tiedottanut neuvottelujen suhteen vallitsevista käsityksistä Virossa. Seuraavassa pyydän saada lyhyesti selostaa sitä vaikutusta, minkä nonagressioneuvottelujen nopea sopimuksen allekirjoittamiseen päättynyt tulos täällä synnytti sekä lehdistössä että hallituksessa.

Sopimuksen nopeaan valmistumiseen tuntui ministeri Hellat olleen erikoisen tyytymätön, valittaen sitä. Hänen mielestään ei venäläisille olisi pitänyt niin nopeasti antaa perään, vaan koettaa kiristää enemmän alkuperäisen ehdotuksen säilyttämistä. Kun sitten virallinen tieto allekirjoittamisesta saapui, julkaisi "Päevaleht" 22.I. sen suurin päällekirjoituksin "Moskova mursi rajavaltioiden yhteisen rintaman", lopettaen kommentaarinsa: " Neuvostovenäjän voitto käynnissä olevissa neuvotteluissa on pantava sille tilille, että se, niinkuin aikaisemminkin, osasi isoloida toisistaan toiset asianomaiset valtiot, käyttäen hyväkseen niiden erikoisetupyyteitä, pääasiassa taloudellisia." Tämä huomautus on osotettu sekä Suomelle

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

että Puolalle.

"Vaba Maa" huomauttaa, väärin kyllä, että Suomen allekirjoittaminen johtui Venäjän metsätarjousista, saaden sen myöhemmin peruuttaa.

"Sönumed" 22.I. pääkirjoituksessaan olettaa, että Suomi palkkioksi on saanut etuja paperin ja selluloosan myyntiä varten ja lopettaa: "Nyt, kun politiikka on valtioille muodostunut keinoksi leipäkannikan hankkimiseen, on meidän lopullisesti haudattava toive siitä, että Baltian-valtiot voisivat vielä tulevaisuudessa ryhtyä minkäänlaiseen yhteiseen ulkopoliittiseen aktio-
niin."

"Revalsche Zeitungin" päätoimittaja kirjoittaa lehdessään 23.I. pääkirjoituksen "Baltisches Problematik, jonka loppuosa kuuluu:

"Heute, bei den jetzigen Faktverhandlungen, hat es den Anschein, als ob Estland, verschuldet oder unverschuldet, ins Hintertreffen gerät; vom Standpunkt gesamt-baltischer Politik aus betrachtet scheint es, als ob an der vorliegenden nicht einmal sehr starken Prüfung der gesamt-baltischen Politik durch die Sicherheitsverhandlungen die ganze Uneinheitlichkeit dieser Politik nur allzu deutlich zutage tritt.

Finnland hat seinen Sicherheitspakt mit der Sowjetunion schon abgeschlossen und ist seinen eigenen Weg gegangen.

Man hat dies ja schon früher erlebt, und schliesslich gehört Finnland ja dank seiner geographischen Lage und seiner Geschichte auch nur bedingt in den Kreis der Baltischen Staaten hinein. Viel ernster scheint uns aber die Tatsache zu bewerten zu sein, dass das Kernstück einer jeden gesamt-baltischen Politik, wenn eine solche überhaupt möglich sein sollte, die estländisch-lettländische Zusammenarbeit in der Stunde der heutigen Prüfung nicht Stand zu halten scheint.

In dieser Frage liegt unseres Erachtens der schwere Ernst der heute gegebenen aussenpolitischen Lage beschlossen. Wir

tyvät molemman puolueen riigikoguryhmät heti, kun saadaan puoluejärjestöt maalla yhtyvät harkintansa mukaan ja siellä, missä vastakohtat ovat liian suuret, lykätään yhtymisen myöhempään ja vaaleihinkin mennään rinnakkaislistoilla jos yhteisiä listoja ei onnistuta saamaan aikaan. Nämä sopimusehdot osottavat, ettei sovinnon aikaansaanti ole ollut helppo ja panee edelleen epäilemään, tuleeko sovinnosta kestävää.

Kun kaikissa yhtyneissä ryhmissä epäilemättä on sellaisiakin aineksia, jotka tällaiseen tulokseen eivät ole tyytyväisiä, voi luonnollisestikin syntyä uusia ryhmiä, jotka ensi vaaleiksi muodostuvat puolueiksi. Käityksen ja viimeisten suurten sisäpoliittisten tapahtumien vaikutukset tulevat kuitenkin ilmi vasta myöhemmin, eikä tällä hetkellä juuri muuta voi, kun todeta tosiasiat.

Kun siis nyt riigikoguu enää jää 2 pientä ryhmää, 3 saksalais-ruotsalaista edustajaa ja 2 venäläistä (2 talonomistajain edustajaa yhtynevät myös keskustaan), jotka nyttemmin tulevat kokonaan kadottamaan merkityksensä, on Viroomäen tosiasiallisesti jäänyt 3 puoluetta, maanviljelijät, vaapamieliset ja sosialistit, mikä poliittiselta kannalta merkitsee huomattavaa tervehtymistä.

Sanomalehdistö on yleensä tyydytyksellä tervehtinyt tapahtuneita uudistuksia, pitäen niitä poliittisen elämän tervehtymisen merkkeinä. Niinpä kirjoittaa "Postimees" m.m. "Yhtymiset keskellä ja oikealla luovat poliittiseen julkiseen elämämme yleensä epäilemättä uuden ilmapiirin. Hajoimiselle ja poliittiselle vihamielisyydelle, mikä oli tunkeutumassa yhä syvemmälle kansan hengenelämään, asetetaan tukevat esteet. - - - - Täten ovat kaikki edellytykset olemassa, että Eesti lähenee kolmen puolueen systeemiä, minkä tuloksen johdosta voimme ainoastaan tuntea iloa. Ja annamme tällä esimerkkiä

koko Euroopalle, osottaen, että myös suhteellisen vaalitavan voimassaollessa pystytään tervehdyttämään poliittista elämää."

Asiallisesti samaan suuntaan kirjoittavat muutkin lehdet, eikä niitä ole syytä tässä sen enempää selostaa.

Kun koko oppositio täten oli yhtynyt koalitioryhmiin, oli ilmeistä, ettei hallitus entisessä kokoonpanossaan voinut sellaisenaan säilyä, vaan oli siinä muutoksia aikaansaattava. Paikkoja hallituksessa vaativat itselleen sekä entisten pientilallisten että työpuolueen ryhmät. Sosialistien asema kävi kovin kiusalliseksi, kun he parhaillaan esillä olevien lakiehdotusten ja menoarvioehdotuksen käsittelyssä joutuisivat hallituksesta luopuessaan oppositiossa niitä vastustamaan, vaikka itse ovat olleet laatijoina. Siksi he eivät ollenkaan mielellään luopuisikaan hallituksesta, mutta ei muutakaan mahdollisuutta jääne. Hallitus ilmoitti 29.I. eroavansa. Tällä hetkellä ei kukaan voine sanoa, millainen uusi hallitus kokoonpanoltaan tulee olemaan, todennäköisimpänä kuitenkin pidetään oikeisto-keskustakokoomusta. Epätietoista näyttää myös olevan, saadaanko uusi hallitus nopeasti kokoon vai venyykö pula pitkäksi. Vaikea taloudellinen tilanne ei luonnollisestikaan sietäisi pitkäaikaista hallituspulaa.

x

x

x

Samaan aikaan, kuin edelläselostetut muutokset tapahtuivat, on se yksityisistä poliittisista ryhmistä kokoonpanettu komitea, joka laati ehdotusta perustuslainmuutoksiksi, saanut työnsä valmiiksi. Perustuslainmuutosta ajavat ryhmät ovat jättäneet ehdotukset muutoksiksi ja esityksen kansanäänestyksen ~~saatettavaksi~~ saatettavaksi riigikogulle. Ehdotusta kokonaisuudessaan ei vielä ole saatavissa, mutta mainitaan sen pääkohdista seuraavaa: pe-

rustetaan presidentin toimi, presidentillä on riigikogun hajoitus- ja lakien voimaansaattamisen veto-oikeus, riigikogun jäsenten määrä alemmetaan 80:een ja sen valtuuksia pidennetään yhdellä vuodella neljään vuoteen, määräys suhteellisesta vaalitivasta poistetaan perustuslaista.

Kansanäänestys on suunniteltu toimitettavaksi yhtä aikaa ensi riigikogun vaalien kanssa keväällä, joten samalla kertaa valittu riigikogu muuttuisi lain hyväksymisen jälkeen 80 jäseniseksi, mikäli perustuslainmuutos voittaa. Kuten tunnettu, ovat vaalit nyttemmin Virossa pakolliset ja poisjääminen sakkorangaistuksen alainen. Mielenkiintoiseksi jää nähdä, kuinka nyt perustuslainmuutosta ajaviin puolueisiin yhtyneet pientilalliset ja työpuolue, jotka muutoksia ovat tähän saakka vastustaneet, tulevat uusissa oloissa kysymykseen suhtautumaan. Yleinen käsitys näyttää olevan, että perustuslainmuutokset saadaan hyväksytyiksi.

Arne W. Ross

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähelyton rap. no 7.

Ministeri Uusimaa.

22/2 1932.

Talinnassa, helmik. 22 p:nä 1932.

No 185.

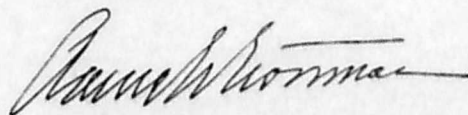
Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
17/215 Sac. ... 32	
28/2.32	?
5	012

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 7, joka
käsittelee

Hallituksen vaihdosta ja poliittista
tilannetta Virossa. (siv. 1-6).

Vastaanottakaa Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ministeri A. Kukkonen,
v.t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 7.

Tallinnassa ~~XXK~~ 22 p:nä helmi-kuuta 1932.

301	4 215 hci. 1132
23/2-32	
5	C12

Asia: Hallituksen vaihdos
ja poliittinen tilanne Virossa.

Kolmisen viikkoa kestäneen hallituspulan jälkeen sai herra Teemant toista kertaa yrittäessään t.k. 19 p:nä hallituksensa valmiiksi ja toimeensa nimitetyksi. Uuden hallituksen kokoonpano on seuraava:

Riigivanem J. Teemant,
Ulkoministeri J. Tõnisson,
Puolustusministeri A. Kerem,
Sisä- ja oikeusministeri A. Anderkopp,
Talousministeri O. Suursööt,
Maatalousministeri O. Köster,
Opetus- ja sosialiministeri J. Hünerson,
Kulkulaitosministeri J. Raudsepp.

Hallituspula oli luonnollisena seurauksena puolueiden yhtymisestä, kuten jo olen tiedottanut. Olisi kuitenkin ollut oletettavissa, että entisen hallituksen päämies olisi saanut tehtäväkseen uuden hallituksen muodostamisen, varsinkin kun oli kysymyksessä vain noin 3 kk. aikaisen hallituksen muodostaminen uuden riigikogun kokoontumiseen saakka. Niin ei kuitenkaan käynyt osaksi siksi, että hra Päts oli menettänyt kannatusta omassa puolueessaan, enemmistö kun vaati kruunun luopumista kultakannasta, osaksi eräitten kilpailevien henkilöitten juonittelujen takia, kuten minulle on kerrottu. Täten an-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

toi hra Einbund hallituksen muodostamisen Teemantille, sen jälkeen Tõnissonille, sitten Pätsille, jotka kaikki yrittivät muodostaa laajan, kaikkia puolueita käsittävän hallituskokoumuksen, siinä kuitenkaan onnistumatta. Vihdoin sai hra Teemant uudelleen yrittää ja on nyt onnistunut luomaan oikeisto-keskustahallituksen, sosialistien jäädessä oppositioon.

Hallituksen jäsenistä ovat useimmat useampaan kertaan istuneet eri hallituksissa ja mainitsen pari sanaa uusista miehistä.

Riigivanem Teemant, yksi Viron parhaita asianaajia, on vv. 1925-1927 ollut riigivanemana kolmessa peräkkäisessä hallituksessa. Luonteeltaan kuuluu hän olevan hermostunut ja kiivas. Asettui useaan kertaan omaa puolueimestään Pätsiä vastaan oppositioon viime hallituksen aikana, arvostellen hyvinkin terävästi Pätsin hallituksen toimia.

Talousministeri Suursööt on hallituksen nuorin (39 v.) jäsen ja ensikertalainen ministerinä. Häntä väitetään energiseksi ja toimeliaaksi mieheksi. Opiskellut taloustiedettä Saksassa Detmold'issa, jossa päätti opinnot 1924. Nykyään vakuutusyhtiö "Maja'n" johtaja. Ollen penanviljelijäyhdistyksen toimihenkilöitä, joutui hän viimeisykyiseen pyykinpesuun riigikogussa viinan salakuljetusasiassa ja vielä eilen huomautti minulle eräs päätoimittaja, että Suursööt oli kuuluisan pirtulike "Owon" "poliittinen johtaja".

Kulkulaitosministeri Raudsepp on insinööri ja rautatiehallituksen johtaja. Hallitukseen on hän tullut puolueettomana ammattimiehenä.

Hallituksen poliittinen kokoonpano on seuraava:

- 4 peltomiestä (Teemant, Hünerson, Suursööt, Köster)
- 3 keskustamiestä (Tõnisson, Anderkopp, Kerem)
- 1 puolueeton (Raudsepp).

Talousministeri Suursööt on sanomalehtien tiedusteluun ilmoittanut, että hän on jyrkästi kruunun kultapariteetilla

säilyttämisen kannalla. Hallituksen ohjelmaan kuuluu lisäksi ennen kaikkea maatalousväestön taloudellisen aseman helpottaminen, mikä jo oli edellisen hallituksenkin ohjelmassa. Yleensä voi olettaa, ettei uusi hallitus tule muuttamaan sitä yleistä suuntaa, jota tähänkin saakka on noudatettu. Taloudellista tilannetta koskevista uudistuksista tiedotan sen mukaan, kuin uudet suunnitelmat tulevat tunnetuiksi.

Hallituksen vastaanotto julkisuudessa näyttää kylmänlaiselta. Sitä pidetään toisen luokan hallituksena, jonka homogenisuus on heikko, vastakohtat suuret, ja jolta ei suuriaakaan odoteta. Muutamia otteita sanomalehtilausunnoista.

"Sönumed" 20.2.32, (keskustalähti). "Uuden hallituksen synnytystuskat luonnehtivat paljonkin meidän poliittisen elämämme kulissien takaista toimintaa. Se seikka, että K. Pätsin hallituksen muodostamisyritys ajettiin nurin ja hallituksen muodostaminen tehtiin mahdolliseksi peltomiesryhmän toisen luokan toimihenkilölle, todistaa, että peltomiesten-pientilallisten ryhmässä ~~siinä~~ ovat uudet tuulet alkaneet puhaltaa niin voimakkaasti, ettei pidetä liian kalliina uhrata vanha, pitkäaikainen johtaja uudelle suunnalle. - - - - Hallitus on kokoonpantu toisiaan vastakkain olevista aineksista, niin että sitä voi pitää aisoissa vain luonteeltaan lujatahtoinen ja kovakätinen johtaja. Onko Jaan Teemant sellainen? - - - -".

"Päevaleht", (keskustalähti) lausuu ironisia sanoja kriisistä ja hallituksesta. Tehtäköön kirjoituksesta seuraavat otteet: "Peli on päättynyt. Se oli huvittava, mutta samalla hyvin opettavainen. Opettavainen kansalaiselle siinä mielessä, että hän tulkoon lopultakin järkiinsä ja käsittäköön, mikä on hänen kansalaisvelvollisuutensa. Se on, että hänen on, maksoi mitä maksoi pidettävä suunsa eikä harkittava valtion asioita eikä sitä, mikä on hyvä tai mikä on paha, mikä on totuus tai mikä on valhetta. On puolueiden ja puoluejohtajain tehtävä julistaa joku asia tänään todeksi ja hyväksi, huomenna taas valheelliseksi ja pahaksi. Joka

tässä suhteessa ei luota puolueisiin, vaan tahtoo sepittää itselleen oman käsityksen, se ei ajattele kyllin valtiollisesti. Jos tavallinen kansalainen ei vielä ole tätä kaikkea tajunnut ja jos joku on yrittänyt välistä ajatellakin, hänen oli pääteltävä Toompealla kolmen viikon aikana käydyistä lehmäkaupoista, että tämä ei ole häntä varten, sillä mitä vähemmän hän ajattelee, sitä parempi hänelle ja hänen nahalleen; vastakkaisessa tapauksessa hänessä voi herätä valtionkansalaisen alitajunnallinen oikeudenmukainen itsetunne, hän tempaa kouriinsa lähimmän seipään ja ryntää Toompealle, millainen toimenpide demokraattisissa oloissa, joiden vallitessa yksityisellä henkilöllä ei ole mitään sanottavaa tai ajateltavaa, voi päättyä kansalaiselle peräti huonosti. Kansalainen tietäköön olevansa valtion eli selkeämmin sanottuna puolueiden alamainen, ja uskollisena alamaisena hänen ei ole lupa ajatella, harkita eikä soittaa suutaan. Maksakoon veronsa ja olkoon vaiti. - - - - - Nyt on ennätys Teemantilla. Mutta urheiluntuntijat tietävät, ettei jokainen ennätys vielä merkitse suurta kykyä ja ettei sitä aina saavuteta rehellisellä pelillä ja kilpailulla. - - - - - Asiattomasti ei nimitetäkään nykyistä Teemantin ennätyshallitusta "kostohallitukseksi". - - - - - Uutisviljelijäin ryhmä kantoi vanhaa kaunaa vanhaa peltomiesjohtajaa Pätsiä vastaan. Heihin liittyivät kolmannen luokan miehet peltomiesten ryhmistä, ja vanhan politikon, jonka ansiot valtion luomistyössä ovat suuret ja jolla epäilemättä on Viron viisain poliittinen pää, oli väistyttävä ja annettava tilaa toisen luokan voimalle. Niin tahtoivat puolueet, ja kansalainen älköön rohjetko ajatella, ettei tämä ollut oikein eikä valtion edun mukaista. - - - - - Nykyinen uusi hallitus ei herätä luottamusta, ei päämieheensä eikä kokoonpanoonsa nähden. Hallituksen johdossa on henkilö, jolla kylä tarpeen vaatiessa on vakava käsi, mutta joka lausunnoissaan on äkillinen ja luonteeltaan liian kiehuva-verinen ja ekspansiivinen, rauhallisuus ja tasapaino ovat nykyiselle riigivanemalle vieraita. Niitä ominaisuuksia, ja pääsääntöisesti vain niitä, vaatii valtion päämieheltä nykyinen aika. Mutta sitäpaitsi jotakin muuta,

nimittäin hyviä apulaisia ministereinä. Teemantin ministeriössä on kokeneitten työn miesten rinnalla henkilöitä, joita tuskin olisi odottanut näkevänsä ministereinä ja joiden hallituksessa olo ei koidu ministeristölle hyödyksi. - - - - Saattaa olla, että uudessa (talous) ministerissä piilevät suuren talousmiehen lahjat, jotka kerran voivat puhjeta rehevään kukkaan, mutta nykyhetki vaatii kuitenkin, että tämän hallinnonhaaran johtoon olisi tullut henkilö, jonka kyvyt ja kokemukset ovat laajemmin tunnetut. Yhtä voisi uudelta talousministeriltä kyllä odottaa, ja nimenomaan sitä, että hän järjestäisi sprinvin-timme, sillä sen pitäisi häntä, perunayhdistysten liiton johtajana, erikoisesti huvittaa; edellisen vuoden varrelta hänellä on tarpeelliset kokemuksetkin, ja hallituksessa istuu lisäksi toinen pirtunkuljetuksen tuntija, J.Hüherson. Kummankin tulisi nyt vain vakavasti huolehtia siitä, että vienti todella pysyy vientinä eikä muodostu tuonniksi, kuten viime vuonna tapahtui. Pirtun salakuljettajilla on joka tapauksessa suuret toiveet. - - - - Uudelta hallitukselta emme odota ihmeitä. Uskomme, että se ei täytä tehtäviään ollenkaan huonommin kuin kaikki aikaisemmat. Esiintymiseksihän sille jää varsin vähän aikaa, pari kolme kuukautta, jonka jälkeen sen joka tapauksessa on väistyttävä seuraavan, 5:nnen riigikogun toimeenmäärämän, tieltä."

"Kaja", peltomiesten lehti, ei kirjoituksessaan sano mitään hallituksen pätevydestä, vaan koettaa puolustaa Teemantia ja peltomiesten ryhmää niitä syytöksiä vastaan, joita keskustalehdet ovat tehneet Pätsin syrjäyttämisen ja sisäisten intriigien tähden.

"Rahva Söna"lla, sosialistinen, on suurempi työ se-littää, miksi sosialistit jäivät hallituksesta pois, kuin moit-tia uutta hallitusta. Hyvällä silmällä hallitusta ei katsota ja erikoisesti kohdistuu sosialistien tyytymättömyys keskustaryhmään.

Mielenkiintoisinta tässä arvostelussa on se, että keskustan lehdet niin erinomaisen terävästi ovat uutta hallitusta arvostelleet, huolimatta siitä, että keskusta on hallituk-

sessä mukana. Sivullisesta huomioitsijasta ovat nämä arvostelut varsin oikeaan osuneita, sillä uusi hallitus on paljon suurem-
massa määrässä juonittelujen kuin asiallisen tarkoituksenmukaisuuden tulos.

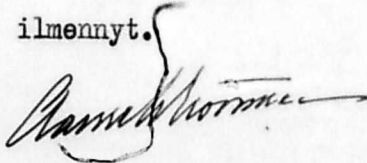
x x

x

Mainitessani aikaisemmissa raporteissani siitä, että tapahtuneet puolueyhitymiset ovat jättäneet tyytymättömiä aineksia, jotka mahdollisesti ryhtyvät vaaleja varten uusiin yrityksiin, on tämä ennustus jo osittain toteutunut. Tyytymättömät pientilalliset ovat jo muodostaneet uuden puolueen ja hakeneet sen säännöille vahvistusta, esiintyäkseen itsenäisenä puolueena ensi kevään vaaleissa. Kuinka suuri kannatus näillä aloitteentekijöillä on, ei ole toistaiseksi arvioitavissa. Samoin on joukko vasemistososialisteja hankkeissa omilla listoilla esiintyä vaaleissa. On vielä mahdollista että tyytymättömät keskusta-aineksetkin itsenäisinä esiintyvät vaaleissa.

Perustuslain muutosta koetetaan kiirehtiä sillä, että nykyinen riigikogu on päättänyt ottaa sen käsiteltäväkseen ja riigikogun hyväksymänä saattaa se kansanäänestykseen, jonka menettelyn kautta aikaa huomattavasti voitetaan. Jo tehty kansanäänestysehdotus jää edelleen voimaan siltä varalta, ettei riigikogun kautta tehty alote ratkeaisi suotuisaan suuntaan.

Muita poliittisella alalla huomiota ansaitsevia seikoja ei viime viikkoina ole ilmennyt.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallemassa olevan lähetysten rap. no 8.

Ministeri Wuorimaa.

9/3 1982

Tallinnassa, maalisk. 10 p:nä 1932.

N:o 263.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5 215 (ae) 32		
11/3-32	2	1
5	Q	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 8, joka käsittelee

Kapinan vaikutusta Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Kallio

Herra Ministeri A. Kukkonen,
v.t. Ulkoasiaiministeri,

HELSINKI.

Salainen.

T a l l i n n a

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 8.

Tallinna - ssa 9 p:nä maalis-kuuta 1932.

5 218	10.3.32
4/3.32	2
5	C12.

Asia: Kapinan vaikutus Virossa.

Viime viikon tapahtumat Suomessa herättivät, kuten luonnollista olikin, mitä suurinta huomiota Virossa. Täysin yllätyksellisenä saapui tieto kapinan puhkeamisesta. "Päevaleht" lähetti reportterinsa ensimmäisellä lentokoneella Helsinkiin tapahtumia seuraamaan ja julkaisi samoin kuin "Postimees" ikkunassaan viimeisimmät tiedot tilanteen kehityksestä. Ikkunoiden edessä seisoi aamusta iltaan suuret ihmisjoukot tutustumassa tapahtumiin. Sanomalehdistö seurasi hyvin tarkoin tilannetta ja olivat sen tiedotukset yleensä asiallisia, eikä huomautuksiin ollut aihetta. Asia luomostaan taas oli sitä laatua, ettei jossain määrin sensatorubriikkeja voitu välttää, mutta mitään suoranaisia vääristelyjä ja liioitteluja en ole huomannut.

Jo kapinan aikana kirjoittivat eräät lehdet pääkirjoituksia asian johdosta ja sen päätyttyä on niitä myös ollut. Koska niistä ilmenee eri suuntien arviointi, selostan niitä seuraavassa, huomauttamalla heti aluksi, ettei julkinen sana millään taholla ole tapahtunutta liikehtimistä hyväksy-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

nyt, vaan jyrkästi tuominnut.

"Sõnumed" (vapaamielinen) 1.III. toteaa sisäisen sodan uhan, mutta toivoo, että Suomen terveesti ajatteleva kansa löytää kriisille ratkaisun, joka olisi onnellisempi kuin veljestappo.

"Vaba Maa" (vapaamielinen) 2.III. sisältää kenraali Walleniuksen puhelinhaastattelun, joka on ollut julkaistuna Suomenkin lehdissä.

"Revalsche Zeitung" 2.III. kirjoittaa pitemmän artikkelin "Das Unternehmen des General Wallenius", jonka lopuosa kuuluu seuraavasti: "Nun stehen die Lappotruppen den Regierungstruppen gegenüber, die Regierung brachte mehrere Tage lang nicht die Initiative auf, um energisch vorzugehen, aber auch von seiten der Lappoanhänger ging kein Schuss los. So war die Situation bis gestern nacht. Diese Lage mag manchem, der finnländische Verhältnisse nicht kennt, durchaus merkwürdig erscheinen, Bei der starken Erregung, die im Lande herrscht, müssten, so sollte man meinen, eigentliche Zusammenstöße, und sollten sie auch nur lokaler Natur sein, unvermeidlich werden. Von solchen Zusammenstößen wurde bis gestern abend nichts gemeldet. Man wartet auf beiden Seiten ab. Die Situation verändert sich stündlich, bald erscheint die Lage der Regierung günstiger, bald die der Lappobewegung. Von nicht geringem Wert für die Lappobewegung ist die Tatsache der Unterstützung durch die Sammlungspartei. Andererseits kann es keinem Zweifel unterliegen, dass sehr grosse Kreise das Mäntsälä-Unternehmen verurteilen. Haftbefehle gegen sämtliche Lappoführer wurden erlassen. Aber es ist bisher noch nicht gelungen, auch nur einen einzigen der Lappoführer zu verhaften. Eine Verhaftung würde vielleicht die Leidenschaften noch mehr steigern. Das militärisch angefangene Unternehmen beginnt auf die Ebene der Parteipolitik abzugleiten.

Soviel kann heute schon mit ziemlicher Gewissheit gesagt werden, dass der von Wallenius geplante grosse

Schlag nicht ausgekommen ist. Aber was die Zukunft bringt, erscheint ungewiss. Das Blut der Nordländer rollt langsam in den Adern, die Ereignisse brauchen Zeit, um sich in einem Lande abzuwickeln, dessen Entfernung gewaltig sind. Die zähe Halsstarrigkeit der Finnen ist fast sprichwörtlich, wird der General Wallenius nachgeben oder wird er seinen Puko in die Tischplatte schleudern, dass das Blatt der Klinge erzittert und den Befehl zum Durchhalten geben?"

"Rahva Söna" (sosialisti) 2.III. selostaa lapuanliikkeen kehityksen sosialistiselta kannalta katsottuna täysin kielteisessä suunnassa ja tultuaan kapinan puhkeamiseen lausuu: "Näiden päivien tapahtumain pitäisi olla vakavaksi varoitukseksi Suomen demokratialle. Jos se tahtoo välttää sisäisen sodan ja diktatuurin, mikä olisi onnettomuudeksi Suomen kansalle ja valtakunnalle, on sen löydettävä tiet ja keinot metelöiväin fashististen joukkojen rikollisen toiminnan estämiseksi. Tässä on varmaankin Suomen sosialistien otettava aloite omiin käsiinsä ja astuttava fashismivastaisen rintaman johtoon."

"Sönumed" 3.III. kirjoituksessaan "Oikeus yli väkivallan" toteaa Tasavallan Presidentin raadiokäskyn tehneen vaikutuksensa ja kapinallisten useissa kohdin hajaantuneen. Kun Virossakin on ollut n.s. rintamamiesten keskuudessa eräänlaista liikehtimistä Lapuan hengessä, kiinnittää lehti kirjoituksen lopussa huomiota siihen lausuen: "Suomen tapahtumat tarjoavat meillekin yhtä ja toista opettavaista. Eestin peltomiesten äsken (2.III) loppuneessa kongressissa muutamat nuorjohtajat ^{puhuivat/} Lapuan tapaan voimasta, joka luo uuden oikeuden. Suomen "voimaoikeuden" tuloksena on maan hajoaminen kahteen vihamieliseen leiriin ja sen saattaminen sisäisen sodan partaalle. Onneksi tekevät meidän muutamat poliittiset nuoret tätä voimapolitiikkaa vain sanoin. Tyyntävästi on vaikuttanut K. Pätsin sanat, joka kongressin lopussa kosketteli Suomen tapahtumia todeten, että siellä väkivalta pyrkii oikeuksien yläpuolelle. Mutta oikeuden pitää olla voiman yläpuolella. Vain oikeuden rajoissa voimme valtiotamme viedä eteenpäin."

"Postimees" (kansanpuolue) kirjoittaa 4.III. otsakkeella "Lapua, kipeä opetus Suomelle", huomauttaen, että Lapuan liike alkujaan oli isänmaallisesti ajattelevien kansalaisten mielenilmaus, lehti toteaa, että liikkeeseen myöhemmin ilmaantui piirteitä, jotka pyrkivät poikkeamaan laillisuudesta ja ryhtyä omavaltaisuuteen. Lehti lausuu m.m.: "Pitää olla oikeudemukainen Lapualla ja tunnustaa, että Suomen sosialistit ovat puolestaan tehneet syntiä kansaa vastaan ylläpitämällä vastakohtia puoluepoliittisten etujensa hyväksi. Toiselta puolen on Lapua suurimmalla huolimattomuudella repinyt auki vanhat haavat. - - - On toivottavaa, että kansan enemmistön terve mielipide tekee mahdolliseksi rauhallisoin keinoin selvittää tilanteen. Ei kuitenkaan ole epäilystä siitä, ettei Suomelle ole hyödyksi se huomio, minkä se näinä päivinä on saanut osakseen. Lapuan isänmaalliset ovat Suomen valtiolle tehneet karhunpalveluksen." Lopuksi lehti varoittaa vastakkaisuuksien synnyttämisestä Virossa.

"Vaba Maa" (vapaamielinen) kirjoittaa otsakkeella "Suomen Hindenburg" 5.III. kirjoituksen, jossa se huomauttaa presidentti Svinhufvudin ratkaisevasta merkityksestä tilanteen rauhalliseksi ratkaisemiseksi. Lehti lopettaa; "Hänen ääntään kuulla tapahtui ihme. Kapinoitsijat, jotka kaukaa olivat kokoontuneet, saadakseen kerran julki oman katkeruutensa, jäivät miettimään. Suomen talonpojat, jotka omasta vihastaan niin helposti eivät luovu, heittivät leipäsäkit selkäänsi ja lähtivät kotiin. "Ukko Pekka" on tehnyt Suomelle palveluksen, jollaista kukaan muu hänen asemassaan ei olisi pystynyt tekemään. Niin arvaamattoman paljon pahaa voi jäädä tekemättä, kun kansalla sen kohtalon hetkellä on oikea johtaja. Suomelle voi toivottaa onnea: se on pannut oikean miehen oikealle paikalle."

"Kaja" (peltomiespuolue) 6.III. kirjoittaa otsakkeella "Oikeus on voittanut väkivallan. Lapuan kapina avasi kansan silmät." Kirjoituksessa huomautetaan siitä kuinka alkuaan isänmaallinen liike on siirtynyt kaltevalle pinnalle ja tuonut maalle vahinkoa ja kuinka presidentti Svinhufvudin auktoriteetti

pelasti Suomen sisäisen sodan kärsimyksistä. Samalla varoitetaan niitä virolaisia piirejä, jotka ovat pitäneet ~~isomman~~ lapuanliikettä esimerkillisenä.

"Päevaleht" kirjoituksessaan 9.III. selostaa niitä syitä, jotka johtivat lapuanliikkeen epäonnistumiseen. Kun mainittu lehti on Viron suurin ja enimmin levinnyt, myötäliitetään suomennos kirjoituksesta tähän raporttiin.

Virolaisten lehtien Suomeen lähettämät kirjeenvaihtajat ovat lehdilleen lähettäneet kuvauksia ja vaikutelmiaan oloista Suomessa, joita todennäköisesti edelleen tulee jatkumaan. Kun näiden kirjoitusten tarkoitus pääasiassa on tapahtumien kuvaaminen, ei niitä liene syytä sen lähemmin tässä selostaa. Edelläolevassa on jo mainittu ne johtopäätökset, joihin eri suuntia edustavat lehdet ovat tulleet.

Raimo Kuitto

"Päevaleht" 9.III.1932.

MIKSI IAPUA EPÄONNISTUI?

Mäntsälän ilveily, joka niin suurella melulla ja ylvästelyllä pantiin alulle, jota johtajain vakuutuksen mukaan kansan suuren enemmistön piti kannattaa ja jonka osanottajat uhkasivat mieluummin kaatua viimeiseen mieheen, kuten 300 kreikkalaista Thermopylain solassa, kuin luopua mistään vaatimuksestaan, on surkeasti kuivunut kokoon kuin tatti päivänpaisteessa: kärkimiehet on vangittu ja mukanajuosseet hajaantuneet.

Miksi?

Siksi, että koko tässä "kapinassa" alumpitään ei ollut minkäänlaista ajatusta, ei ollut aatetta, joka olisi innoistanut kansan siihen liittymään; johtajat itsekään eivät olleet selvillä siitä, mitä he oikeastaan tahtoivat.

Tosiaankin, mitkä olivat heidän vaatimuksensa?

Että sisäministeri v. Born ja maaherra Jalander eroaisivat ja että heidän tilalleen pantaisiin "isänmaallisemmat" miehet. Mutta millä todistettiin, että näiden miesten mieli ei ollut kyllin isänmaallinen? Muuan kapinanjohtaja, Uudenmaan suojeluskunnan päällikkö Susitaival lähetti pari viikkoa sitten oikeuskanslerille valituksen mainittuja sisäministeriä ja maaherraa vastaan, että he ovat vapaamuurareita ja ovat johtaneet Tattarisuon rikosta koskevan tutkimuksen harhaan. Asia herätti suurta huomiota ja oikeusviranomaiset ottivat sen tietenkin tarkasti tutkittavaksi, jolloin valittajalle annettiin tilaisuus todistaa syytöksensä. Ja mitä ilmeni? Kaikki oli turhanpäiväistä kuvittelua ja perusteetonta tyhmää juttua. Aivan toinen asia oli, minkä vuoksi mainittuja henkilöitä vastaan tehtiin kiihotustyötä: he pyrkivät liian puolueettomasti täyttämään velvollisuutensa, säilyttämään maassa laillisen järjestyksen ja turvallisuuden silloinkin, kun sitä koetettiin rikkoa "isänmaallisuuden" nimen varjolla.

Svinhufvudin isänmaallinen mieli on Suomen kansan silmien edessä kuin avoin kirja: kaikki tietävät, kuinka hän, pannen koko elämänsä pantiksi, taisteli tsaarin hallituksen sortoa vastaan ja mieluummin antoi viedä itsensä Siperian jäälakeuksille kuin taipui hiuksen vertaa myöntymään ylivoimaisen väkivalan edessä, milloin myöntyminen hänen vakaumuksensa mukaan olisi tuottanut vahinkoa hänen tuhatjärviselle isänmaalleen. Nyt nousevat henkilöt, jotka eivät ole isänmaansa hyväksi työtä tehneet ja sen puolesta kärsineet läheskään niin paljon kuin kunnialla harmaantunut "Ukko", syyttämään, että hän ei ole kyllin "isänmaallinen", että presidentti ja hänen asettamansa ministerit toimivat vastoin isänmaan etuja, niin että heidät on kiireesti väkisin poistettava paikoiltaan.

Suomessahan on voimassa tasavaltainen järjestys: siellä ei voi kukaan enää väkisin panna kansalle jotakin Bobrikoffia tai muuta kansalle vihamielistä vallanpitäjää kuvernööriksi, vaan valtion presidentiksi ja ministereiksi voivat siellä tulla ainoastaan henkilöt, joita kansan enemmistö itse haluaa. Nykyisen presidentin ja eduskunnan vaalithan tapahtuivat suureksi osaksi lapualaisten vaikutuksen alaisina, mutta nyt presidentin ja eduskunnan vastustajina eivät ole oppositiopuolueet, vaan lapualaiset itse, sillä he näkevät, että presidentti ja ministerit kuitenkin eivät toimi niin kuin he (mellakoiijat) tahtoisivat. Ja he tahtovat, että enemmistön tahto ei saa olla maassa määrävänä, vaan vaativat vähemmistön diktatuuria. Millä tavalla enemmistö olisi saatettava tämän vähemmistön diktatuurin alaiseksi, siitä näillä kiihottajilla itselläänkään ei ole selvää käsitystä.

Ja tämä seikka onkin syynä siihen, että terveemmin ajattelevat ihmiset eivät seuranneet mellakoijien kutsua. Mitä sitten tapahtuu? - he kysyivät -, mikä on se korkea ja kunnioitettava päämäärä, johon Kosola, Wallenius y.m.y.m. tahtovat johtaa valtion? Onko työväentalojen hävittäminen, niiden ovien ja ikkunoiden kiinninaulaaminen, minkä nykyinen hallitus ei sallinut täysin vapaasti tapahtua, niin onneatuova ja ihannoitava päämäärä, ~~että~~

että sen saavuttamiseksi kannattaa tarttua aseisiin ja väkivalloin kaataa laillinen hallitus?

Niinpä, vaikka kapinanjohtajat lähettivät suojeluskuntalaisille käskyn toisensa jälkeen, nämä eivät tulleetkaan koon. Kokoontuneiden suuret lukumäärät, joita Mäntsälän leiristä aluksi julistettiin, olivat moninkertaisesti liioiteltuja ja paisutettuja, - niinkuin sammakko, joka tahtoi puhaltautua härän kokeiseksi. Epäilemättä pääministeri Niukkanen oli oikeassa, kun hän, keskustellessaan lehtimiesten kanssa, lausui: "Osa miehistä luuli lähtiessään, että kyseessä on isänmaallinen asia, mutta sittemmin, tajutessaan erehdyksensä, nämä miehet kääntyivät takaisin kotiin."

Loppulausuntona saattaa sanoa, että koko Mäntsälän ilveily antoi lohdullisen todistuksen Suomen kansalaisten valtiollisesta kypsyydestä ja terveestä harkinnasta. Jokaisessa valtiossa on sellaisia hummapäitä, jotka eivät ajattele seuraava askelta ennenkuin astuvat edellisen, vaan arvelevat, että näkeepä sitten, mitä tulee. Pari kuukautta sitten lavastettiin Itävallassa samanlainen valtiokaappausilveily, mutta minkä verran kansalaiset siitä hyötyivät? Helppoahan on valloittaa joitakin virastoja, helppoa ajaa parlamenttikin hajalle, mutta mitä parempaa panna tilalle, sitä ei ole vielä kukaan voinut sanoa. Parlamentarisella hallitustavalla on puutoksensa, sitä ei kukaan kiellä; se antaa paljonkin tyytymättömyyden aihetta, mutta se on sittenkin kaikkein paras valtiojärjestys, mitä toistaiseksi on olemassa, ja vieläpä diktatoritkin koettavat kaikkialla kutsua parlamentin avukseen. Sillä parlamenttitta on sittenkin vielä vaikeampi hallita kuin parlamentin avulla. Monien ihannoituna esikuvana on Italia. Mutta heiltäpä puuttuu eräs pieni seikka: heillä ei ole Mussolinia, ja jokainen joka tahtoisi olla, ei vielä todella ole, kuten jokainen hanurinsoitajakaan ei ole vielä Beethoven. Näinä päivinä tulee 12 vuotta kuluneeksi siitä, kun Kapp Berlinissä pani toimeen operettikaappauksensa. Kaikki kävi yler helposti, kaikki kor-

keinmat hallituslaitokset olivat hänen hallussaan, uudet ministerit nimitetyt j.n.e. Mutta sitten kaikki kukistui omaan voimattomuuteensa, kuten nyt Mäntsälän kapina Suomessa.

Että sen piti kukistua tyhjyyteensä, se oli selvää jokaiselle terveesti ajattelevalle. Ainoastaan sen johtajat eivät sitä nähneet. Kapina olisi jäänyt ilveilyksi siinäkin tapauksessa, että yrittäjät todella olisivat valloittaneet Helsingin, ajaneet eduskunnan hajalle ja erottaneet ministerit: sillä silloin kapinallisten olisi ollut pakko näyttää kaikille, että he eivät pysty luomaan mitään parempaa järjestystä kuin nykyinen hallitus, ja he olisivat täydelleen kadottaneet sädekehänsä, joka heidän päänsä ympärillä eräiden yksinkertaisten ihmisten silmissä vielä on.

Nykyinen tappio, joka syntyi verenvuodatuksesta, on heille sittenkin vähäisempi ja samalla valtiolle edullisempi.

- - -

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinassa olevan lähetystön rap. no 9.

Ministeri Wuorimaa.

29/3 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Talinnassa, maalisk. 29 p. 1932.

No 370.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6/216 he 1932		
30/3.32	9	LN
RYHMÄ		
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, seuraavat tiedotukseni:

No. 9, Neljännen Riigikogun loppu ja viidennen
valmistelut;

No.10, Lasituotteiden tuonti Suomesta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

Tallinna - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 9.

Tallinna - ssa 29 p:nä maalis kuuta 19 32.

TALLINNA		
6/216 lat. 19 32		
30/3. 32	9	111
RYHMÄ	LUOKKA	ASIA
5	C12	

Asia: Neljännen Riigikogun
loppu ja viidennen valmistelut.

Pitkänperjantain aattona, 24. 3. 32, lopetti Viron neljäs Riigikogu työnsä antaakseen sijaa viidennelle, toukokuun lopussa valittavalle parlamentille. Neljännen Riigikogun loppu edustaa samalla Virolle poliittishistoriallista käännettä, uuden valtiollisen ajanjakson alkamista, sillä viimeisenä kokoontumispäivänään se hyväksyi perustuslainmuutosehdotuksen ja päätti jättää sen kansanäänestykseen, joka toimeenpannaan kesä-heinäkuussa.

Jo kolmas Riigikogu oli sanomalehdistössä joutunut ankaran arvostelun alaiseksi siellä esiintyvän häikäilemättömän puoluepelin takia. Riigikogu, tuntien rajattoman valtansa, ajoi asioita eri puolueiden välisten "lehmäkauppojen" avulla, jossa häikäilemättömästi etuiltiin sekä puolueen että ehkä yhtä paljon yksityiseksi eduksi. Tämä peli oli tehnyt kansanedustuksen epäpopulaariksi laajoissa piireissä ja kysymys perustuslain muuttamisesta alkoi itää.

Kun sitten neljäs Riigikogu kolme vuotta siten kokoontui ja hallituksen muodosti Otto Strandman, otti hän

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ohjelmaansa m.m. hallituksen aseman lujittamisen ja rajojen määrämisen sen ja Riigikogun toiminnan välille. Hra Strandman oli ja on edelleen sitä mieltä, ettei perustuslain muutos ole tarpeellinen, vaan että nykyinenkin perustuslaki myöntää hallitukselle riittävän suuret valtuudet, kunhan niitä vaan käytetään. Mutta puoluepeli jatkui edelleen ja Riigikogun arvovalta heikkeni edelleen suuren yleisön silmissä. Samalla kasvoivat taloudelliset vaikeudet, jotka yhä enemmän pakottivat kiinnittämään huomiota näihin kysymyksiin ja puolue-etujen oli pakosta astuttava taka-alalle, niin että nyt päätynyt Riigikogu loppu-aikoinaan osottautui harkitummaksi ja asiallisemmaksi kuin ennen. Kuitenkin antoi viimeinen pitkälle venynyt hallituksenvaihdos jälleen sanomalehdistölle ja laajoille piireille aihetta tyytymättömyyteen ja syyttelyyn puoluevehkeilystä.

Kuluneena kolmena 4:n Riigikogun toimintavuotena on Virossa ollut kolme eri hallitusta:

- 1) Strandmanin keskusta-oikeistohallitus
- 2) Pätsin oikeisto-vasenmaistohallitus
- 3) Teemantin oikeisto-keskustahallitus.

Hallitusten toimintaan en tässä yhteydessä puutu, koska niistä erikseen olen tiedottanut.

Niinkuin sanottu, on 4:n Riigikogun päättymisen symboli Viron poliittisen kehityksen erään asteen loppumisesta. Tämän edustuston toiminta-aikana ovat voimat ja mielipiteet maassa siinä määrin selväpiirteisinä esiintyneet, että 4:n Riigikogun oli hyväksyttävä perustuslainmuutosta koskeva ehdotus, koska se muuten olisi esitetty toiselta taholta kansanedustukseen mahdollisesti paljon jyrkemmänmuotoisena kuin mitä se Riigikogun hyväksymässä muodossa on, ja mikä ehdotus^{olisi} supistanut kansanedustuston vaikutuksen maan asiain hoidossa mitättömiin. Tunto oman nahan vaarassaolemisesta saattoi siis nekin (sosialistit ja työpuolue) perustuslainmuutosta kannattamaan (joko välillisesti tai välittömästi), jotka eivät tällaista toimenpidettä pitäneet tarpeellisena. Nyt on lakiehdotus hyväksytty, eikä ku-

kaan näytä epäilevän sen voittoa kansanäänestyksessä. Eräs keskustalehti antaa Riigikogulle seuraavan tunnustuksen: " Neljäs Riigikogu on työnsä lopettanut. Sillä on ollut rohkeutta tunnustaa omat heikkoutensa ja antaa kansalle mahdollisuus niiden parantamiseksi".

Niinkuin jo aikaisemmin raporteissani olen selostanut, tapahtui talven kuluessa huomattavia puolueyhteenliittymiä, jotka käytännöllisesti ovat luoneet kolmen-puolueensysteemin maahan. Näissä merkeissä lähdetään vaaleihin ensi toukokuussa. Ehdokaslistojen esittäminen päättyi 21/3 ja jätettiin niitä kaikkiaan 115. Listat jakaantuvat seuraavasti: yhtyneet peltomies- ja pientilallisuuspuolueet 13, sosialistit 11, yhtyneet keskustapuolueet (kansallinen keskustapuolue) 22, saksalais-ruotsalainen ryhmä 15, peltomiesten yhdistys 10, kansallinen työyhtymä 10, vasemmisto-työläiset 9, Venäjän kansallinen liitto, vasemmistososialistien ja talonpoikien yhtymä 14, ja sosialististen työläisten ja talonpoikain puolueiden yhdistetty venäläisten ehdokkaitten lista 9. Näinollen esiintyi vaaleissa 9 puoluetta, joista merkityksellisiä ovat vain kolme ensimmäistä. Saksalais-ruotsalaisella ryhmällä on nykyisessä Riigikogussa 3 edustajaa ja venäläisillä 2.

Kuinka vaalien tulokset tulevat muodostumaan, on vaikea ennustaa. Uusien puolueyhtymien muodostuminen tulee epäilemättä vaikuttamaan Riigikogun kokoonpanoon. Yleisenä käsityksenä tuntuu olevan se, että ainakin yhtyneet talonpoikaispuolueet tulevat jonkunverran voittamaan. Itse toivovat he saavansa absoluuttisen enemmistön, mikä kuitenkin on vähän todennäköistä.

Arne Stenroos

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetyksen ref. no 10.

Ministeri Kuorimaa.

29/3 1932.

Salainen.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 10.

Tallinna - ssa 29 p:nä maaliskuuta 1932.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
6/216 Sal. D 32		
20/3. 32	9	LIL
RYTEL		ASIA
5	C12	

Asia: Lasituotteiden tuonti

Suomesta.

23/3 1932 oli minulla kunnia lähettää Ministeriölle seuraava puhelinsanoma:

36. Ulko- ja talousministeriön puolelta esitettiin toivomus Suomi ei toisi Viroon sellaisia lasituotteita, joita kotimaassa valmistetaan ja joista nimenomaan mainittiin erilaiset halpahintaiset juoma- ja ryyppy lasit, lampunlasit ja purkit. Tuonti tapahtuisi vain siinä tapauksessa, ettei kotimainen tuotanto riitä. Huomautin nämä juuri sellaisia lasituotteita, joita hyvin huomattavissa määrin Suomesta tuodaan ja että vaivoihin ehdotukseen voidaan suostua, mutta lupasin alistaa esitetyn toivomuksen hallitukselle. Pyydän ohjeita. Parhaillaan Tallinnan satamassa pääsyä odottamassa noin 110.000 Smk:n arvosta lasituotteita, joista talousministeriön ilmoituksen mukaan noin 40 % kuuluu yllämainittuihin lajeihin.

Neuvoteltuani puhelimitse asiasta pääkonsuli Savolahden kanssa, ilmoitin seuraavana päivänä ministeri Hellatille ettei Suomen puolelta katsota voitavan suostua tehtyyn ehdotukseen ottaen huomioon, että kysymyksenalaiset tuotteet kaikki sisältyvät kauppasopimukseen siinä myönnettyine erikoisuuksineen ja edustavat, niinkuin tšekäläinen talousministeriö itsekin myöntää, ainakin 40 % meidän lasituonnistamme. Me pidämme näinollen kiinni siitä, että kysymyksenalaisia tuotteita esteettömästi ja ainakin viinakaupan yhteydessä määrätyn kontingentin rajoissa

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen ja ylijohtaja V.M.J. Viljanen.

1) Tavallinen.

2) Tavallinen ja lisäksi

lle.

3) Ei tiedoituksiin.

4) Ei tiedoituksiin, mutta

lle.

saadaan tuoda, varsinkin kun kauppasopimusta solmittaessa jo selvästi oli käynyt ilmi, että molemminpuoliset lasituotteille myönnetyt edut edellyttävät esteetöntä kilpailua kotimaisen teollisuuden kanssa, elleivät teollisuudet keskenään tee erikoisopimuksia. Tähän lausuntooni ei ministeri Hellatilla ollut mitään sanomista, vaan totesi hän yksinkertaisesti asiantilan, luvaten siitä tiedottaa talousministeriölle.

Pari päivää myöhemmin soitti minulle kuitenkin Karhulan lasitehtaan tšekäläinen agentti ilmoittaen, että maahantullolisenssit suurelle osalle täällä olevista lasituotteista jo oli myönnetty, mutta että lisensseihin talousministeriössä puhelinsanomassani mainittujen tuotteiden kohdalle oli merkitty "vastaisuudessa ostettava kotimaasta" sekä tiedusteli, miten hänen nyt oli tilausten suhteen meneteltävä, joita jo Karhulassa verrattain suuri määrä oli työnalaisina ja uusia odotettavissa, koska vastaavat suomalaiset tuotteet ovat tšekäläisiä paljon paremmat. Huomautin hänelle, ettei meidän puoleltamme tässä suhteessa hyväksytä mitään rajoituksia, sekä että hän edelleen ottaisi tilauksia vastaan ainakin kaikissa niissä lasituotteissa, jotka kauppasopimuksessa ovat mainitut, sekä vaikeuksien tullessa kääntyisi lähetystön puoleen, joka tällöin ryhtyy toimenpiteisiin asian selvittämiseksi.

Koska käsittääkseni siinä tapauksessa, että virolaiset vastaisuudessa kieltäytyisivät päästämästä maahan kysymyksenalaisia lasituotteita, tapahtuu sopimuksen rikkominen, jossa mitään rajoituksia ei tehdä, olisi tärkeätä, että tässä kysymyksessä pyryttäisiin jyrkällä kannalla ryhtymällä hätätilassa jyrkkiin vastatoimenpiteisiin.

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallemassa olevan lähetyksen rapo. no 11.
Ministeri Huorimaa.

4/4 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Talinnassa, huhtik. 4 p:nä 1932.

No 323.

Herra Ministeri,

7 2/16/ae. 32
8/4.32
5 012

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedotuk-
seni:

- No. 11. Taloudellinen tilanne Virossa,
- " 12. Suomen-Viron kauppa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Arne Worsma

Herra Ulkoasiainministeri

A. S. Yrjö - Koskinen,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 11.

Tallinna ssa 4 p:nä huhti-kuuta 19 32.

8/216/ae
 3/4.32
 11.12.32
 5
 012

Asia: Taloudellinen

tilanne Virossa.

Useissa viime vuoden loppupuolella lähettämissäni raporteissa olen selostanut taloudellista asemaa Virossa sekä niitä toimenpiteitä, joihin vaikea tilanne on antanut lainsäädäntö- ja asetustietä aihetta. Ennenkuin ryhdyn selostamaan olojen kehitystä viime kuukausina, mainitsen yleiskuvan saamiseksi ne lait ja asetukset, jotka pulatilanteen johdosta on saatettu voimaan, selostamatta niiden sisältöä, koska lähetykset kunkin lain valmistuttua heti ne on kokonaisuudessaan tai yksityiskohtaisesti selostettuina Ministeriölle toimittanut. Päivämäärä tarkoittaa lain voimaantulopäivää.

Viron pulalainsäädäntö.I. Valuuttasäännöstely.

Laki ulkomaisten maksuvälineiden ja arvometallien käyttelyn säännöstelemisestä 18.XI.1931 (Valtuudet hallitukselle ja Eesti Pankille säännöstelyn toimeenpanoon.)

Asetus ulkomaisten maksuvälineiden käyttelystä 19.XI.1931.^{x)} (Valuuttakauppa Eesti Pankin yksinoikeudeksi, vientikielto eri luvatta).

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen ja ylijohtaja V.M.J. Viljaselle.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

x) Asetuksen sijaan säädettiin myöhemmin (19.XII.1931) samansisältöinen laki.

Laki sisämaisten maksuvälineiden käyttelyn säännöstelemisestä 20.I.1932 (Viron rahan vientikielto eri luvatta).

II. Tuontisäännöstely.

Laki tavarain maahantuonnin säännöstelystä 6.XI.1931. (Monopolisoitivaltuudet hallitukselle).

Laki liikeverolain muuttamisesta 6.XI.1931 (Oikeus tavarain maahantuontiin vain I luokan liikeyrityksille).

Tavarain maahantuonnin säännöstelyä koskevan lain toimeenpanoasetus 10.XI.1931. (Luettelo monopolisoiduista tuontitavaroista: vilja, jauhot, sokeri, suola, margariini, silli, kivihili, nafta, petroli, bensiini, saippua, maanviljelyskoneet, henkilöautot, erinäiset silkki- ja villakankaat y.m.).

Monopolisoitujen tuontitavarain luetteloa lisätty:

14.XII.1931. (M.m. tupakka, erinäiset säilykkeet, mausteet ja rihkamatavarat.)

13.I.1932. (Hedelmät, kukat, voiteluöljyt, radiatorit, räjähdysaineet, polttomoottorit y.m.).

20.I.1932. (Erinäiset rauta- ja teräsvalmisteet, m.m. kirveet).

9.II.1932. (Lasitavarat y.m.)

8.III.1932. (Nahat ja nahkateokset, fajanssi- ja porseliiniteokset, erinäiset koneet, paperi ja paperiteokset, erinäiset puuvillakankaat y.m.)

III. Valtion talousarvion tasapainossa pysyttäminen.

Bensiinivero korotettu 17.XII.1931 (Ennen 5 senttiä kilolta, nyt 7 senttiä koti- ja 15 senttiä ulkomaisesta).

Tupakka-aksiisi korotettu 19.XII.1931.

Laki valtionvirkaelijain palkkojen vähentämisestä 19.XII.31. (Vähennys pääkaupungissa ja ulkoedustuksessa 2-15 %, muualla 4-20 %).

Makeisvero (15 %) määrätty 24.III. (Uusi vero).

Tullikorotuksia:

11.XII.1931. (Kahvi, tupakka, sokeri, margariini, silli, er. nahat ja turkikset, kivihili ja koksi, villakankaat y.m.)

I.II.1932. (Sokeri; uusi korotus).

IV. Maanviljelijäin aseman helpottaminen y.m.

Laki Eestin Maapankin 8-prosenttien vakauttamispantti-kirjain antamisesta 10.XI.1931. (15 milj. kr. maanviljelijäin lyhytaikaisten velkojen vakauttamiseksi).

Laki irtaimiston ulosotosta 4.XII.1931. (Määrätynlainen maatalouden harjoittamiseen tarvittava irtain omaisuus vapaa ulosotosta). Laille annettiin 5.II.1932 taannehtiva vaikutus.

Maalaiskiinteistöiltä kannettavaa kiinteistöveroä vähennetty 20 % verran 19.XII.1931.

Laki sopimuskoron määrästä 22.I.1932 (Korko enintään 8 %).

Valtion maatalousrahastosta meijereille anettujen lainojen korko alennettu erinäisin ehdoin 1 %:in 18.II.1932.

Pekonin vientipalkkio korotettu 5:stä 10:en kruunuun kpl. 19.II.1932.

Laki maanviljelijäin velkojen järjestelystä 24.III.1932. (Mona toriolaki).

V. Työttömyyden vastustaminen.

Laki ulkomaalaisten työluvista 11.III.1932. (Kaikkien työssä olevien ulkomaalaisten hankittava työluva, jota aikaisemmin ei vaadittu ennen vuotta 1927 maahan tulleilta).

Hallitukselle 24.III.1932. erinäisin ehdoin annettu oikeus erottaa toinen virassa olevista aviopuolisoista.

Eesti-kruunu.

Taloudellisena pääkysymyksenä kriisin alusta saakka on ollut Eestikruunun säilyttäminen kultakannalla. Nykyinenkin talousministeri selitti toimeensa ryhtyessään tekevänsä kaikkensa kultakannan säilyttämiseksi, huolimatta siitä, että hänen omassa puolueessaan (peltomies) oli voimakas virtaus rahanarvon laskeamisen puolesta. Äänet kultakannasta luopumisesta ovat viime aikoina kuitenkin, ainakin julkisuudessa, miltei kokonaan vaienneet ja on niin ollen oletettava, että alettua suuntaa viimeiseen saakka yritetään ja ehkäpä siinä onnistutaankin. Kultakannan

säilyttämistä arvosteli viimeksi pari viikkoa sitten hallituksen entinen komissari Eesti Pankissa, N. Köstner (joka noin kuukausi sitten erotettiin toimestaan), lausuen m.m. "Kullasta luopuminen ei meillä yleensä olekaan mahdollinen, sillä me emme ole olleet emmekä ole kultaperusteella. Kruununme takeena oli kultavaluutta, pääasiassa pünä. Pünän luovuttua kultakannalta ylläpitää Eesti Pank etuoikeutetuille ostajille kruunua keinotekoisesti jonkunlaisella itse määräämällään tasolla, mutta kruunun todellinen kurssi on kokonaan toinen. Sen voi päätätä päivälehdissä julaistuiista ilmoituksista, joissa kultaruplasta tarjotaan 3 kruunua, mikä kullalla keinottelu kuuleman mukaan tapahtuu Eesti Pankin suostumuksella. Ulkomaanmarkkinoilla määrää kruunun kurssin hinta, millä Reichsbank sitä ostaa. Tämä hinta näyttää viime aikoina säännöllisesti laskevan." Näitä hra Köstnerin väitteitä en ole voinut tarkistaa, paitsi Berlinin/Tallinnan vertailuvia noteerauksia, jotka E.kruunun suhteen ovat olleet seuraavat:

	<u>Berlin</u>	<u>Tallinn</u> (myyntikurssi)
22.2.32	Rmk. 111:39	Ekr. 89:95 = Rmk. 111:17
9.3.32	" 109:79	" 89:85 = " 111:29
15.3.32	" 109:39	" 90:20 = " 110:86
24.3.32	" 109:39	" 90:20 = " 110:86

Edelläolevasta ilmenee joka tapauksessa, ettei Ekr. ole ehdottoman paikallaan pysynyt, vaan osottanut pieniä heilahduksia. On kuitenkin huomautettava, että E.kruunuja on kuluneina kuukausina runsaasti, vaikkakin pienin kertaerin, lähetetty Saksaan, jotta Reichsbankille niitä on kokoontunut enemmänkin ja se suorittanut virolaisia saatavia Viron valuutassa. E.kruunujen runsas tarjonta Berlinissä on niinollen todennäköisesti vaikuttanut berliiniläiseen noteeraukseen. Parisin ja New-Yorkin kurssit on Tallinnassa noteerattu koko ajan miltei muuttumattomina, muttei ylläolevanlaatuisia vertailuja voida tehdä, koskei E.kruunua noteerata sen enemmän Ranskassa kuin Yhdysvalloissakaan.

Eesti Pankin virallisten viikkokatsausten mukaan on E.kruunun katevara kullassa ja seteleissä ollut seuraava:

31.12.31	15.1.32	15.2.32	29.2.32	15.3.32	23.3.32
43,10%	44,81%	45,75%	44,00%	45,81%	45,28%

Oli ylempänä mainittujen hra Köstnerin väitteiden laita miten tahansa, on Ekr. kuitenkin tähän saakka säilyttänyt korkean arvonsa, olipa se sitten todellisesti tai keino-tekoisesti, ja koetetaan tätä asemaa edelleen kaikin mahdollisin keinoin säilyttää.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankauppa 1930 ja 1931 osottaa seuraavaa:

	<u>Tuonti milj.Ekr.</u>	<u>Vienti milj.Ekr.</u>	<u>Tulos</u>
1930	98,4	96,4	-2,0
1931	61,2	71,1	+9,9

Lokakuussa alkaneesta pulasta lähtien ja verrattuna edellisen vuoden vastaaviin numeroihin, on tuonti ja vienti kuukausittain muodostunut näin:

	<u>Tuonti milj.kr:ssa</u>		<u>Vienti milj.kr:ssa</u>	
	1930/31	1931/32	1930/31	1931/32
lokakuu	8,92	5,50	9,44	5,97
marraskuu	7,56	4,64	6,98	4,25
joulukuu	5,53	4,56	6,67	3,85
tammikuu	5,49	3,72	5,15	2,61
helmikuu	4,00	2,36	3,95	3,10.

Viiden kriisikuukauden vienti on siis 1 milj. kruunua passiivinen, vaikka viime helmikuun vienti olikin 742,100 kruunua aktiivinen.

Tuontia ovat supistaneet ne radikaaliset toimenpiteet, monopolisointi, lisenssisysteemi y.m., joihin on ryhdytty ja vientiä on vaikeuttanut korkea valuutta ja yleinen sekainen tilanne kansainvälisillä markkinoilla. Monopolisointi koskee noin 75 % tuotamosta.

Kuinka tuonti ja vienti v. 1931 jakautuu eri maiden kesken, ilmenee seuraavasta:

	Tuonti		Vienti	
	milj.kr:ssa	%	milj.kr:ssa	%
Englanti	4,7	7,7	26,0	36,6
Saksa	18,3	30,0	17,3	24,3
Venäjä	6,9	11,3	3,3	4,6
Ranska	2,1	3,5	3,6	5,1
Ruotsi	3,1	5,0	2,8	3,9
Puola	4,5	7,4	0,6	0,9
Belgia	1,4	2,3	4,5	6,3
Suomi	1,9	3,0	1,9	2,6
Tšekkoslovakia	1,3	2,2	3,2	0,2
Latvia	2,0	3,3	1,7	1,7
U.S.A.	5,4	8,9	1,8	2,5
Tanska	1,3	2,2	3,2	4,5

Niinkuin tästä näkyy, on epäsuhde suurin Englannin kaupassa ja onkin hallitus ryhtynyt lisenssisysteemin turvin toimenteisiin ostojen siirtämiseksi Englannin markkinoille. Samoin pyrkii Viro muidenkin maiden suhteen järjestämään kauppansa periaatteen mukaan: niin paljon kuin ostatte meiltä, ostamme teiltä.

Ranskan kanssa, joka dekreetillä saattoi voimaan yksipuolisen clearingin Viron suhteen, on nyt saatu jonkinlainen sopimus aikaan, mikä allekirjoitettiin Tallinnassa 26.3.32. Clearing tapahtuu Eesti Pankissa ja Parisin Kauppakamarissa. Virolaisten tuotteiden ostajat maksavat Ranskan frangeissa laskunsa erikoistilille "P" Parisin Kauppakamariin, kun taas ranskalaisten tuotteiden ostajat maksavat Ranskan frangeissa määrätyn tavaran hinnan Eesti kruunuissa Tallinnan kurssin mukaan Eesti Pankkiin vastavalle erikoistilille "T", jota pidetään Ranskan frangeissa. Jos "P"-tilin summat on käytetty loppuun, ryhtyy Parisin Kauppakamari maksuja suorittamaan sikäli kuin tarkoitukseen vapaita summia jälleen kokoontuu. Jos taas "T"-tilin vapaita summat ovat loppuun käytetyt, siirtää Parisin Kauppakamari Eesti Pankille tarvittavat

summat Ranskan frangeissa. Sopimus tulee voimaan 5.4.32 ja on kokonaisuudessaan lähetetty Ulkoasiainministeriölle tiedoksi.

Suomen kanssa on kaupankäynti järjestetty väkiviinan myyntisopimuksella.

Puolan kanssa on myös käyty vaihtokauppaneuvotteluja. Tarkoituksena on, että virolaisia kenkätuotteita, 50.000 paria saappaita ja sanomalehtipaperia, 3000 tonnia, vastaan Puolasta ostetaan Viroon 25.000 ton. kivihiiltä. Edelleen neuvotellaan virolaisen kalan, 600 ton., myynnistä Puolaan naftatuotteita vastaan kalan arvoa vastaavasta määrästä. Sopimusta ei kuitenkaan toistaiseksi ole saatu aikaan. -

Venäjän kanssa käydyt neuvottelut, joista useampaan otteeseen olen tiedottanut ja jotka koskivat maataloustuotteiden (lihan) myyntiä naftatuotteita vastaan, ovat nyttemmin tuloksettomina katkaistut. Tässä yhteydessä on ehkä mielenkiintoista tietää että viime tammikuussa Venäjältä tuotiin Viroon 11.606 tonnia kauppatavaraa, joista 4865 ton. faneria, 2679 ton. paperia, 1087 ton. vikkeriä, 833 ton. vehnää, 731 ton. suolaa ja 525 ton. sokeria. Näistä on osa ilmeisesti kauttakulikutavaraa. Saman aikaan vietiin Viros- ta Venäjälle yhteensä 446 tonnia, joista 197 ton. koneosia, 83 ton. paperia ja 84 ton. transformaattoreja ja muita tuotteita vähin määrin. Venäjä ei myöskään ole uudistanut entisiä suurempia paperinostosopimuksiaan Viron kanssa. Neuvotteluja yritetään vielä uudella pohjalla jatkaa.

Ruotsin kanssa on niinkään neuvotteluja käynnissä vastavuoroisen kaupan säilyttämisestä, mutta ei niissä ole toistaiseksi päästy periaatteellista keskustelua pitemmälle.

Suuressa, taloudellista tilannetta käsittelevässä puheessaan Riigikogussa huomautti talousministeri m.m., että vaikkakin hallituksella on käsissään voimakkaita keinoja tuonnin rajoittamiseksi, riippuu vienti hyvin paljon ulkomaanmarkkinoista ja ~~310000~~ -vaikutuksista, sekä että jos "saatamme voimaan monenlaiset kulut ja rajoitukset, ei meilläkään ole oikeutta loukkaantua, jos toiset valtiot käyttävät keinoja, jotka meistä tuntuvat rajoittavilta ja epäoikeutetuilta."

Nykyinen ulkomaankaupan systeemi on saanut sanomalehdistössä paljon arvostelua osakseen. Niinpä kirjoittaa "Päivälehti" 17.3. m.m. "Tähänastiset järjestelyt ovat antaneet suhteellisesti hyvin vähäisiä tuloksia. Kun monopolisysteemi pantiin voimaan, uskottiin, että nyt voidaan ryhtyä järjestelmällisesti ja hyvin tuloksin edistämään ulkomaankauppaa. Nämä toiveet eivät kuitenkaan ole täyttyneet. Ulkomaankaupamme on säännöllisesti käynyt takanevaan suuntaan sekä arvossaan että määrässään. --- Ellei onnistuta vilkastuttamaan vientiä, ollaan pakotetut palaamaan yhä enemmän luontaistalouteen, mikä merkitsee luopumista monista kulttuurieduista ja lukuisain rahataloudellisella pohjalla olevain teollisuuksien katoamista."

Maatalous.

Maatalouden aseman helpottamiseksi on ryhdytty useampiinkin toimenpiteisiin, joita ennen olen selostanut. Viimeiset lait, juuri ennen pääsiäistä hyväksytyt, koskevat maatalousvelkain moratoriota ja bacon-sikojen preemiamaksujen korottamista 5:stä 10:een kruunuun. Edellisestä laista ei yleensä näytä odotettavan kovinkaan suurta apua, niinkuin siitä peltomiestenkin puolelta Riigikogussa huomautettiin. Velkaantuminen ja maataloustuotteiden alhaiset hinnat vaikeuttavat edelleen talonpoikaisväestön asemaa. XX Maatalouden asemaa on pyritty helpottamaan lainaprozenttien alentamisen, verojen vähentämisen ja kuljetustariffien alentamisen kautta.

Eräänlaisena pula-asetuksena lienee myös pidettävä Riigikogun 23.3. hyväksymää lakia maakiinteistöjen huutokaupoista, jonka mukaan kaupunkien ja kauppalain ulkopuolella olevat kiinteistöhuutokaupat ovat kielletyt 1 p:stä huhtikuuta 1 p:ään lokakuuta ja siis luvallisia aikana 1.10. - 1.4.

Samoin on hallituksessa parhaillaan harkittavana Maatalousministeriön ehdotus: uudistiloille erotettujen metsäpalstojen metsähinnan alentaminen. Tätä ehdotusta perustellaan sillä, että uudistilojen hintaa niiden jakoaikana määrättäessä metsän arvo

oli paljon korkeampi kuin nykyään, joten aikaisemmin tilansa saaneet joutuvat maksamaan suurempaa hintaa kuin ne, jotka parina viime vuonna ovat jaosta tulleet osallisiksi. Siksi sisäl-
tääkin ehdotus sen, että aikaisemmin arvioitu metsänhinta alen-
nettaisiin nykyisiä hintoja vastaavaksi, joten vanhempien uudis-
tilojen omistajain maksamaton velka tiloistaan vähenisi saman
verran. Kysymyksessä olevia tiloja arvioidaan olevan noin 12.000
ja, jos ehdotus hyväksytään, niiden velkataakan vähenevän yhteen-
sä noin 3 miljoonalla kruunulla. Jos tämä ehdotus tulee hyväk-
sytyksi, merkitsee se huomattavaa helpotusta lukuisille pientii-
lallisille.

Teollisuus.

Teollisuustoiminta osoittaa huomattavaa laimenemista, eri-
koisesti vientiteollisuudessa. Kuitenkin on eräissä kotimaista tar-
vetta tyydyttävissä teollisuuksissa huomattavissa elpymistekin, joh-
tuen voimaannuista tuontirajoituksista. Viimemainittu elpyminen
koskee eräiden lyhyt- ja muotitavarain valmistusta. Vientiteollisuus-
den vaikeudet johtuvat ensi sijassa hinnanlaskuista, jotka ovat
pakottaneet vähentämään tuotantokustannuksia ja -määrää. Varsinkin
puuteollisuus kärsii matalampivaluuttaisten Suomen ja Ruotsin kil-
pailusta. Toisena vaikeuttavana tekijänä on markkinoiden rajoitta-
minen (Ranskan kontingentit, Englannin tullit y.m.) Täten kärsii
m.m. selluloosateollisuus ja paperiteollisuuden tilanne on huonon-
tunut siksi, ettei Venäjä ole uudistanut edellisten vuotten ti-
laussopimuksiaan. Viimemainittu teollisuus työskentelee nyt pääasi-
assa kotimaan tarpeiksi jo varastoihin. Tekstiiliteollisuus on myös
ollut pakotettu rajoittumaan miltei yksinomaan kotoisille markkinoil-
le. Työläisten lukumäärä on 1930 verrattuna supistunut muutamalla
tuhannella ja palkkoja alennettu 10-30 %.

Työttömyys.

Työttömyys Virossa oli 15.3. tehtyjen laskelmien mukaan
(perheet mukaanlaskematta):

Hätäaputoissa olevia	9962
Ilman hätäaputoita	<u>10190</u>
yhteensä	20152

Todellinen työttömäin lukumäärä on kuitenkin arvioitava tuntuvasti

suuremmaksi, koska kaikki työttömät eivät ilmoittaudu, eikä työpörssejäkään ole kaikilla paikkakunnilla. Tilastollisen päätoimiston toimittamasta kyselystä käy ilmi, että maaseudulla rekisteröimättömiä työttömiä on n. 15.000 henkeä. Rekisteröityjen työttömien lukumäärä nykyään on suurempi kuin koskaan ennen. Nykyisestään sen ei enää kuitenkaan arvella kohoavan, sillä huhtikuussa alkavat tavallisesti eräät sesonkityöt, joihin työvoimaa sijoittuu.

Valtio on hätäaputoita varten kuluvana ~~vna~~ talvena myöntänyt noin 1 miljoonaa kruunua. Tähän määrään tulevat lisäksi kuntien maksamat määrät. Kuntien on palkkioihin valtioavustuksen lisäksi maksettava 25 % sekä suoritettava laikenlaiset järjestelykuluja joten ne keskimäärin joutuvat maksamaan lisää n. 50 % valtion myöntämiin määriin.

Talousarvio.

Talousvuoden alkaessa Virossa huhtikuun 1 p:nä, valmistui valtion menoarvio Riigikogassa juuri ennen pääsiäispyhiä ja Riigikogun hajoamista. Talousarvion loppukäsittely tänä vuonna oli siinä erikoinen, että Riigikogu sen hyväksyi keskustelutta siinä muodossa, minkä se oli valiokunnassa saanut.

Edellinen, hra Pätsin hallitus oli jättänyt menoarvioehdotuksen 1932/33, joka 81,1 miljoonan kruunun suuruisena oli tasapainossa. Valtiovarainvaliokunta teki siihen kuitenkin menopuolelle 1.282.000 kr. lisäyksen, mikä jakaantui seuraavasti:

baconrahastoon (preemiat)	188.000:- kr.
maito-osuuskuntien valtionapu	90.000:- "
E.T.K:lta ostettu talo valtiolle	514.000:- "
kaupunkihallituksille avustusta	190.000:- "
maakuntahallituksille	300.000:-
	<hr/>
	1.282.000 Ekr.

Näiden lisämenojen peittämiseksi tarvittiin luonnollisesti uusia tuloja. Sopiviksi verotusobjekteiksi huomattiin makeiset, joiden verottamisella on laskettu saatavan 300.000 kr., sokeritulolin korotus, lisäten valtiontuloja 790.000 kr. ja ravintolamaksut, arviolta 210.000 kr.

Näiden muutosten kautta tuli siis Viron 1932/33 vuoden valtion menoarvio tasapainoon 82,3 miljoonan kruunun suuruisena, ol-

len 7,8 miljoonaa kruunua pienempi kuin vuoden 1931/32 menoarvio.

Selostaessaan Riigikogussa talousarviota, oli talousministeri Saursõõt hyvin pidättyväinen, huomauttaen, ettei valtion tulojen kokoontuminen ole syntynyt täsmälleen laskettuina määräaikoina, vaan usein myöhästynyt, uudet tulolähteet vasta muodostumassa ja vanhat vähentyneet, mikä tekee sen, ettei valtion menoarvion täyttämiseenkään voi suhtautua optimistisesti, vaan että siinä edellytetyissä menoissa on säästöjä tehtävä heti talousvuoden alusta säästämällä 10 %. Päättyneenä talousvuonna on säästetty 12,1 % menoarvion koko määrästä.

x x

x

Edelläolevassa olen koettanut selostaa taloudellista tilannetta Virossa sellaisena kuin se saamani tietojen mukaan tällä hetkellä näyttää. Pari seikkaa, jotka myöhemmin ovat ilmenneet, olisi vielä mainittava. Ensimmäinen on se, että ennakkotietojen mukaan myöskin viime maaliskuun ulkomaankauppatase tulee olemaan aktiivinen (kuinka paljon, ei vielä voida sanoa) ja siis vähentämään viime vuoden loppukuukausien passiivisuutta, ehkäpä sen ylittämääkin. Toinen seikka on, että Riigikogu ennen hajaantumistaan antoi hallitukselle vapaat valtuudet supistaa hyväksymäänsä kuluvan vuoden menoarviota kaikilla aloilla, missä hallitus pitää sen välttämättömänä.

Olot Virossa ovat siis, niinkuin muuallakin, vaikeat. Hallituksen ohjelma perustuu kokonaan kultakaman säilyttämiseen ja tältä pohjalta lähtöisin ovat kaikki toimenpiteet rajoitukseen. Raha kuuluu maaseudulla olevan hyvin vähissä, jos ei sitä kaupungeissakaan liikoja liene. Tuotteet, jotka on asetettu tuontikiellon alaisiksi, katoavat julkisesta kaupasta ja myydään moninkertaisin hinnoin salaisesti. Niinpä ovat sitruunat useita viikkoja sitten loppuneet, mutta kuuluu niitä olevan siitä huolimatta saatavissa 1 - 1½ kruunun hinnalla kappaleelta. Valtion talousarvion tulopuolen määrittäminen on kovin

epävarma, kun tuontikiellot ja -rajoitukset vähentävät tullituloja arvaamattomalla tavalla. Työttömyys on kovin suuri 1.200.000 lukuiseen kansaan katsoen ja vaatii ankaria ponnistuksia muutenkin heikossa raha-asemassa olevalta valtiolta. Teollisuus kärsii markkinain puutteesta ja on suurin piirtein pakotettu supistamaan tuotantoaan. Maatalous samoin ei saa riittäviä mahdollisuuksia tuotteittensa sijoittamiseksi huonollakaan hinnalla ja taistelee velkavaikeuksissa. Ja huolimatta siitä, että rahan arvo ansiottomasti on noussut, palkkoja ja korkoja alemmattu, ei voida puhua, ainakaan Tallinnassa, elinkustannushintojen alentumisesta. Melkein kaikki näyttää olevan entisellään, eräät tuotteet vieläpä nousseekin. Tosin on puhuttu vuokrien laskusta, muttei siitä toistaiseksi liene ollut käytännöllisiä tuloksia. Vaikka nämä kaikki ovatkin seikkoja, jotka eivät salli nähdä asioita kovinkaan valoisasti ja tuottavat monenlaisia vaikeuksia, on kuitenkin tunnustettava se tarmokas toiminta, jolla hallitus ja muut laitokset ovat tilannetta koettaneet hoitaa ja edelleen hoitavat, ehkäpä loppujen lopuksi hyvinkin tuloksin. Talousministeri itse mainitsi minulle eilen olevansa siinä käsityksessä, että punnan laskiessa olisi Vironkin pitänyt puntaan perustuen noteerata valuuttansa, mutta eidei tämä nyt enää käy päinsä, vaan on kaikki tehtävä kruunun kultakannan säilyttämiseksi, vaikkapa se kävisikin raskaaksi.

Clara Kironma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnossa olevan lähetystön rap. no 12.
Ministeri Wuorimaa.

4/4 1932.

Tallinna

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12.

Tallinna ssa 4 p:nä huhtikuuta 1932.

LÄHETYSKIRJE		
7 216	10	92
7/4.32	5	012
VIIRA	OLGOW	ASIA

Asia: Suomen-Viron kauppa.

Monopoli- ja valuuttamääräykset ovat luonnollisesti vaikuttaneet haitallisesti myöskin maittemme väliseen kaupankäyntiin. Tuontilupia on kielletty ja valuutanantoa rajoitettu, niin että lukuisat suomalaiset liikkeet eivät tuotteistaan ole saaneet maksua. Lähetystö on saanut useita valituksia ja myös ryhtynyt niihin toimenpiteisiin, jotka ovat olleet mahdollisia. Sekaannusta tilanteessa on tuottanut myös se, että Eesti Pank usein on kieltäytynyt antamasta valuuttaa tilauksille, joiden tuontiin talousministeriö on antanut lisenssin. Tätä kaksinaista menettelyä on kuuleman mukaan edelleen jatkunut. Tämä tietysti vaikeuttaa tuloksien saavuttamista keskusteluissa. Jo ensimmäisistä vaikeuksista tiedon saatuaan, kääntyi allekirjoittanut ulkoministeri Tõnissonin puoleen, huomauttaen Viron usean vuoden edullisesta kauppataseesta Suomen kanssa ja vaatien, ettei suomalaisten tuotteiden tuonnille tehtäisi esteitä. Tästä toimenpiteestäni olen tehnyt selkoa raportissani No. 1 viime tammikuun 9 p:ltä. Sen jälkeen olen useasti eri tapauksista tietoja saatuani, huomauttanut talousministeriölle samasta seikasta, ja onkin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen ja ylijohdaja V.M.J.Viljaselle.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
- 3) Ei tiedoituksiin. _____
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

ne usein, ei kuitenkaan todennäköisesti aina, otettu huomioon. Eesti Pankin kanssa olen niinkään ollut keskusteluissa valuutan myöntämisestä maksamattomista laskuista ja kirjallisesti sille tiedottanut tietooni saatetut tapaukset, sillä seurauksella, että suurin osa tarvittavasta valuutasta onkin myönnetty. Lähetystö ei näin ollen suinkaan ole ollut toimettona asiain järjestämisessä, niinkuin ainakin eräs tšekäläinen agentti näyttää vaittävän, vaan tehnyt, mitä sen toimintapiirissä on ollut mahdollista, ja tulee edelleenkin valvomaan asioita, mikäli niitä sen tietoon saatetaan.

Valuutan myöntämisestä ulkomaisten kauppavelkojen suorittamiseksi, joka tähän saakka on tapahtunut hyvin tarkan seulomisen jälkeen, on Eesti Pank l.4. päättänyt seuraavaa:

Ennen marraskuuta 1931 tuotujen tavaroiden laskujen suoritukseksi myönnetään ulkomaanvaluuttaa,

1) jos lasku jo on suoritettu krammuina Eesti Pankkiin, heti koko määrä

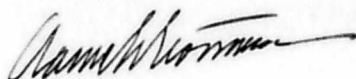
2) muissa tapauksissa 50 % laskusta heti, 25 % toukuussa ja 25 % kesäkuussa.

Näiden määräysten mukaan siis toivottavasti viimeisetkin selvittämättömät maksut saadaan järjestetyiksi.

Kauppavaihtoa Suomen ja Viron välillä ~~yx~~ tulee tästä lähtien määrättyihin tuotteisiin nähden helpottamaan se sopimus, joka väkiviinan ostosopimuksen yhteydessä äskettäin solmittiin. Kuitenkin näyttävät eräät talousministeriön virkamiehet pyrkivän estäviin toimenpiteisiin sellaisten suomalaisten tuotteiden tuontiin nähden, joita Virossa valmistetaan (laadultaan paljon huonompia), vaikka ne sisältyvätkin n.s. viina-sopimukseen. Mikäli tässä suhteessa esteitä pyritään tekemään, olisi Suomen puolelta syytä jyrkästi pitää kiinni sopimuksen määräyksistä, joissa rajoituksia ei ole tehty. Sopimus näyttää herättäneen myös tyytymättömyyttä tšekäläisissä teollisuuspiireissä, kun siinä Suomelle on myönnetty tuontioikeus tuotteille, joita Virossakin valmiste-

taan. Asiasta huvitetut teollisuuspiirit ovat kutsuneet kokoon kokouksen kysymystä käsittelemään.

Suomen ja Viron välistä kauppaa v. 1931 ja kuluvan vuoden ensi kuukausina osottavan yksityiskohtaisen tilastokatsauksen lähettää lähetystö lähipäivinä Ministeriölle.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C12

ASIA:

Talinnassa olevan Lähetystön rap. no 13.

Ministeri Kuorvika

20/4 1982

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Talinnassa, huhtik. 20 p. 1932.

No 392.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 8/216 h.c. 1932		
28/4-32		LIK
RYHMÄ		ASIA
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukseni:

- No. 13. Hyökkäämättömyyssopimus (siv.1-3),
- No. 14. Oloista Venäjällä (siv.1-2).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Wirome

Herra Ulkoasiaiministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 13.

Tallinna - ssa 20 p:nä huhti -kuuta 19 32.

8 216/ae 11. 32		
23/4-32	2	LM
RYPÄÄ
5	C12	

Asia: Hyökkäämättömyys-
sopimus.

T.k. 17 p:nä sai Lähetyistö vastaanottaa seuraavan shifferisanoman:

"C.42. Valmistaudunne lähinnä eduskuntapainostuksen vuoksi antamaan nonaggressioesityksen eduskunnalle niin pian kuin neuvottelut sovintomenettelystä - luultavasti ensi viikolla - päättyneet. Ilmoittaessamme tästä huomauttakaa, että eduskunnan hyväksyminen meillä ei merkitse ratifiointia."

Kun hyökkäämättömyyssopimuksen nopea valmistuminen ja allekirjoittaminen meillä herätti ^{taällä/}levottomuutta sekä virallisissa piireissä että myöskin julkisuudessa, mikä tyyntyi senjälkeen kun ulkoasiainministeri Yrjö-Koskinen oli sanomalehtihaastattelussaan ilmoittanut ratifioinnin lykättävän siksi kunnes Venäjän muutkin naapurit olivat sopimuksensa saaneet valmiiksi, oli ilmeistä, että edellämainitussa shifferisanomassa edellytetyn ilmoituksen tekeminen uudelleen olisi synnyttänyt entistä suurempaa hermostuneisuutta ja mielipahaa Suomea kohtaan. Olin tosin jo Helsingistä palattuani t.k. 12 p:nä ministeri Hellatille luottamuksellisesti selostanut mielialan kehitystä sopimuksen suhteen Suomen eduskuntapiireissä, joten tällainen tiedoitus ei olisi tullut täysin odottamattomana mutta kuitenkin sellaisena, ettei hyökkäyksiä Suomea vastaan olisi voitu välttää. Tästä syystä lähetin seuraavan puhelinsanoman t.k. 18 p:nä :

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ei sanomalehdistölle.

"43. Katson velvollisuudekseni käsityksenäni lausua, että suunniteltu toimenpide täällä todennäköisesti selitetään annetun lupauksen ja yhteisrintaman rikkomiseksi ja ilmeisesti voi huonontaa maittemme välisiä suhteita; lisäksi vaikeuttaa se virolais-venäläisiä neuvotteluja. Voinko antaa takeet siitä, ettei meillä ratifioida, ennenkuin Viron-Venäjän neuvottelut päättyneet. C. 42."

Tähän tiedusteluuni sain vielä samana päivänä seuraavan vastauksen:

"69. Voitte. Pidämme edelleen kiinni siitä, minkä allekirjoittamistilaisuudessa Maiskylle lausuin. 43."

Näillä tiedoilla varustettuna kävin 19.IV. ulkoasiainministeri Tönnissonin luona. Viitattuani luottamukselliseen selotukseeni ministeri Hellatille, huomautin mielialan eduskuntapiireissä kehittyneen sellaiseksi, ettei hallitus katsonut voivansa välttää sovintotuomiosopimuksen valmistuttua hyökkäämättömyyssopimuksen esittämistä eduskunnan hyväksyttäväksi. Tämän kuultuaan ministeri Tönnisson hyvin vakavana pudisti päätään, mutta ei ennättänyt lausua mitään ennenkuin annoin jatkoselityksen siitä, ettei eduskunnan hyväksyminen meillä vielä merkitse ratifiointia, mikä kuuluu Tasavallan Presidentille, sekä että olin valtuutettu ilmoittamaan, ettei ratifiointia heti tule tapahtumaan, vaan että edelleen pidämme kiinni ulkoasiainministeri Yrjö-Koskisen allekirjoittamistilaisuudessa lähettiläs Maiskylle ilmoittamasta ratifioimisehdosta. Samalla mainitsin kansliapäällikkö Valvanteen puhelimitse minulle ilmoittamasta seikasta, että hallituksen esitykseen tästä asiasta myöskin tulee maininta, mutta ettei sen muodosta vielä ollut selvyyttä. Tämä selitys tuntui suuressa määrin tyydyttävän ministeri Tönnissonia, joka huomautti, että silloinhan Virollakin vielä on aikaa ja mahdollisuutta saada sopimus syntymään Virolle hyväksyttävillä ehdoilla. Samalla huomautin, että kun tšekäläinen sanomalehdistö todennäköisesti ei tarkemmin tunne meidän lainsäädäntöämme, vaan arvattavasti tulee pitämään eduskunnan hyväksymistä ratifiointina, on peljättävissä asian tultua tunnetuksi hyökkäyksiä Suomea vastaan. Ministeri Tönnisson lupasi tällöin tehdä voitavansa sanomalehdistön suhteen ja asiattomien hyökkäyksien estämiseksi.

Tässä yhteydessä lienee syytä mainita, että eräältä ulkopoliitikkaa tarkoin seuraavalta ja tuntevalta virolaiselta kuulin, että venyminen virolais-venäläisissä neuvotteluissa ei ole aiheutunut välittömästi puolalaisesta painostuksesta, mutta kuitenkin Puolan vaiteliaalla suostumuksella. Sama henkilö mainitsi, että Puolan lähetystö viime aikoina hyvin aktiivisesti on ryhtynyt kehittämään puolalais-virolaisia suhteita, varsinkin poliittisissa piireissä, saadakseen Puolan vaikutuksen suuremmaksi, ja että useissa virolaisissakin piireissä tällainen ajatussuunta näyttää saavan kannatusta, koska katsotaan, että Puola Venäjän suurimpana naapurina antaa parhaat takeet Vironkin turvallisuudelle.

Raimo Wirtanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinnasta olevan lähetysten rap. no 14.

Ministeri Wuorimaa.

20/4/1982.

Salainen.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 14.

Tallinna- ssa 20 p:nä huhti-kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
8/216 ae. 13. 1932	
23/4.32	13
RYHMÄ	LUK.
5	C12.

Asia: Oloista Venäjällä.

Otsakeasiassa lienee mielenkiintoista panna merkille seuraava lausunto.

Käydessäni pari päivää sitten tervehtimässä sairaana olevaa pääkonsuliamme J. Puhkia, puhui hän m.m. Venäjän oloista mainiten niiden olevan hyvin huonot ja päivä päivältä huononevan. Hänen luonaan oli käynyt tšekäläisen Venäjän kauppavaltuuskunnan viljanmyyntiä ja -säilytystä hoitava herra Kovalevski, joka näinä päivinä palaa Venäjälle. Aikaisemmin ei mainittu herra keskusteluissaan pääkonsulimme kanssa ollut Venäjän oloista koskaan mitään puhunut, mutta nyt läksiiskäynnillä sanonut tilanteen kehittyvän kestävämmäksi, ja ennustanut systeemin luhistumista. Kolhooseissa on siemenviljain syöty joksenkin tarkoin, talonpojat ovat ennen kolhooseihin liittymistä tappaneet karjansa ja nälkä lisääntyy päivä päivältä. Näihin tietoihin lisäsi herra Puhk puolestaan, että Venäjän hallituksen asema ulkomaisen valuutan puutteessa käy mahdottomaksi, kun ei uusia lainoja ole saatavissa, eikä Venäjä hänen käsityksensä mukaan pysty entisiä maksujaankaan suorittamaan vientituotteillaan, puhumattakaan, että se viennistään saisi mitään valuuttaa tyhjiin kassoihinsa. Hän tuntui olevan sitä mieltä, että täydellinen luhistuminen tulee tapahtumaan tämän vuoden

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuluessa.

Hymyillen puhui hra Puhk sanomalehdistä lukemistaan Suomen kaupoista Venäjälle, ja sanoi virolaisten niin monta kertaa polttaneen sormensa näissä kaupoissa, että he tietävät kuinka luotettavia ne ovat.

Aune Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tulkinasto olevan lähetyksen rap. no 15,

Ministeri Oksanen.

23/4 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, huhtik. 27 p:nä 1932.

N:o 438.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
9 216 ka.	13 32
30/4. 32	LII.
	ASIA
5	C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri raporttini no. 15, joka
käsittelee

Virolais-latvialaisia suhteita. (siv.1-2)

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Korte

Herra Ulkoasiainministeri

A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Tallinna -SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 15.

Tallinnassa 23 p:nä huhtikuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
9/216/32	13. 12. 32
80/4.322	L.M.
5	012

Asia: Virolais-latvialaiset suhteet.

Tiedustelin ulkoasiaiministeri Tönissonilta, miten aiotut kauppasopimuksen laajennusneuvottelut Viron ja Latvian välillä kehittyvät. Ministeri totesi erikoisella tyytymättömyydellä, etteivät ne edisty ollenkaan, sillä vaikka viimeisissä molempien maiden ulkoasiaiministerien välisissä neuvotteluissa talvella oli sovittu, että asianomaiset valtuuskunnat piakkoin ryhtyisivät molemmin puolin diplomaattista tietä tehtyjen ehdotusten pohjalla asiaa käsittelemään, ei näistä kokouksista tähän saakka ole mitään tullut. Latvialaiset ovat virolaisille ilmoittaneet, että heillä on siksi paljon työtä, ettei toistaiseksi riitä aikaa puheenaoleviin neuvotteluihin. Min. Tönisson sanoi ajan puutteen johtuvan siitä, että latvialaiset tahtovat neuvotella venäläisten kanssa kauppasopimuksensa uudistamisesta (vanhan päättyessä 5.5.1932) ilman että virolaisille ennen niiden päättymistä annetaan mitään tietoja ja vasta sen jälkeen olosuhteiden mukaan sopia kauppasuhteistaan Viroon. Latviassa käy Venäjä ennen liittolaista Viroa, sanoi min. ~~xxx~~ Hellatkin.

Virolais-latvialaisista suhteista tuli äskettäin puhe myös erään huomattavimman virolaisen talous- ja politiikkamiehen kanssa, joka lausui, ettei latvialaisten kanssa ole suuriakaan toiveita

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

mitään kunnollista aikaansaada, sillä Latvian liikelaitokset ovat miltei kaikki neuvostolais-latvialaisia sekäjärjestöjä, joista ei koskaan tiedä, missä latvialainen loppuu ja venäläinen alkaa.

Aune Heikkinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Seulinnasta olevan lähetysten rajo. no 16.

Ministeri Wuorimaa.

27/5 1932.

Tallinnassa, toukok. 27 p:nä 1932.

No 557.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERI.		
10 // 217 sal. D. 1. 32		
30/5. 32	22	LIIN.
RYHMÄ	LUKUNUMERO	ASIA
5	012	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, raporttini No. 16, joka käsittelee

Riigikogun vaaleja (siv. 1-3).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 16.

Tallinna - ssa 27 p:nä touko kuuta 1932.

4 217 32		
30/5.32	12	12
5	C12	

Asia: Riigikogun vaalit.

Kuluvan toukokuun 21-23 päivinä toimitettiin Virossa viidennen Riigikogun vaalit. Niiden tuloksesta seuraavassa muutamalla sanalla.

Kun äänioikeutettujen lukumäärä v. 1929 vaaleissa oli 740.000, oli heitä tänä vuonna noin 758.000. Äänestäjiä oli keskimäärin 69,3 % vuonna 1929, kun tämä prosenttimäärä nyt oli 65,1.

Nyt toimitetut vaalit olivat mielenkiintoiset sen vuoksi, että talvella tapahtuneet puolueiden yhtymiset saattoivat vaikuttaa uuden riigikogun kokoonpanoon. Tulokset osottavat kuitenkin, ettei suurempia siirtymisiä ole ollut.

Eri puolueet saavat uudessa Riigikogussa tarkistamattomien laskelmien mukaan seuraavat edustajamäärät, joihin merkityksellisiä muutoksia ei enää voi tulla:

	äänestäjien määrä	edustaja- paikkoja
Peltomiehet-pienviljelijät	198.798	42
Kansallinen keskusta	112.506	23
Sosialistit	105.271	22
Kommunistit (köyhäinpuolue)	25.960	5
Venäläiset	25.192	5
Saksalaiset	15.595	3
Työyhtymä	9.451	0

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Peltomiehet-pientilalliset ovat niin ollen vaalien varsinaiset voittajat (4 uutta paikkaa). Kuitenkaan ei mikään puolue ole niin suuri, että se ilman toisen apua voisi hallitusta hoitaa. Tilanne jää niin ollen poliittisesti samaksi kuin ennenkin. Keskustapuolueet ovat menettäneet 4 paikkaa ja sosialistit 3 paikkaa. Huomiota ansaitsee vielä, että venäläiset ilmeisesti ovat olleet aktiivisia vaalivalmisteluissaan, koska heidän äänimääränsä on kasvanut noin kaksinkertaiseksi ja saivat he 2 edustajan asemesta edellisessä Riigikogussa 5 uuteen. Saksalais-ruotsalainen ryhmä jää entiselleen, säilyttäen 3 paikkaansa. Kommunistit menettivät 1 paikan. Nämä pienet ryhmät eivät poliittisesti kuitenkaan tulle mitään merkitsemään, vaan jää taistelu käytäväksi kolmen suuren puolueen kesken. Peltomiehet ja keskusta tai peltomiehet ja sosialistit voivat yhdessä muodostaa enemmistöhallituksen. Vain siinä tapauksessa, että keskusta ja sosialistit muodostavat hallituksen, jää sen pysyväisyys pienten ryhmien armoille.

Vaalitaistelu oli erittäin säälimätön ja mielenkiintoinen siinä suhteessa, että oikeisto ja vasemmisto kävivät sitä keskenään suurimmassa sovussa, sanallakaan hyökkäämättä toistensa kimpuun, mutta sen sijaan molemmat yhdessä häikäilemättömästi ahdistivat ja mustasivat keskustaa. Tästä olisi taipuvainen vetämään sen johtopäätöksen, että uudesta hallituksesta tulee peltomies-sosialistinen, ja tätä kombinatiota piti ent. riigivanem Päts myös todennäköisimpänä, mutta heti vaalien jälkeen selitti keskustan johtaja Tõnisson, että olisi pyrittävä suureen kokoomukseen, tai sen puutteessa porvarilliseen koalitioon. Nähtäväksi jää, miten kysymys kuukauden kuluttua, jolloin uusi Riigikogu kokoontuu, ratkeaa.

Näytteeksi siitä, että sosialistit ovat erittäin sovittomalla kannalla keskustaan nähden, lainaan tähän vaalitulosten tunnetuksi tulon jälkeen sosialistilehdessä "Rahva Sõna" olleesta pääkirjoituksesta "Kansallisen keskustapuolueen naamio lankesi" muutamia lauseita. Lehti kirjoittaa: "Kansa näkee, minkälainen rikkaiden etupuolue se on. Kansa näkee myös, millaisten saaliinhimoisten

kanssa siellä on tekemistä, josta nyt ei kuule muuta kuin työtä-
tekevän kansan - työläisten ja talonpoikain - soimaamista, pelot-
tamista ja epäilemistä. Kansallisen keskustapuolueen piiristä ei
ole toiveita löytää tekijöitä, jotka pystyisivät nousemaan asiallis-
ten ja vakavien valtiomiesten tasolle, mutta sen sijaan kyllä pie-
niä juonittelijoita, häpeämättömiä sotkijoita ja paatuneita ihmisiä,
jotka eivät valikoi keinoja vallanahneutensa ja saaliinhimonsa tyy-
dyttämiseksi. - - - - - Ellei Bestin kansa halua juosta verestä tyh-
jäksi, - on sen pantava raja tämän piirin tuhoavalle toiminnalle,
joka nyt on itsensä häpeämättä verhonnut kansallisuuden kyltillä,
mutta todellisuudessa työskentelee kansan etuja vastaan."

Tämä ei ainakaan anna kovin suuria toiveita sosialistien
ja keskustan yhteistyöstä. Myös Peltomiesten lehti julkaisi näitä
socialistien kirjoituksia. Keskusta katkerointi socialistit Pätsin
hallituksen loppuaikoina hylkäämällä socialistien vaatiman työläiska-
marilain ja eräät muut sosialilait, joita socialistit hallituksen
kukistumisen tähden eivät ennättäneet saada Riigikogussa hyväksy-
tyiksi, mikä seikka tekee ymmärrettäväksi heidän tulisen taistelun-
sa keskustaa vastaan.

Tulkoonpa kuitenkin mikä hallituskokoomus tahansa, ei yleis-
sessä tähän saakka noudatetussa poliittisessa suunnassa ole sum-
rempia muutoksia odotettavissa.

Samuel Kõrre

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetystön rap. no 17.

Ministeri Vuorimaa.

30/5 1932.

Tallinnassa, toukok. 30 p. 1932.

No 568.

Herra Ministeri,

ULKOASIA	
No 12/217 ke.	32
1/6.32	ES
5	C12

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukseni:

- No. 17, Taloudellisesta tilanteesta Virossa,
(siv.1-4)
- No. 18, Viron ulkomaankauppa 1932 ensi kol-
manneksella. (siv.1-3)

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Antti Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 17.

Tallinna - ssa 30 p:nä touko-kuuta 1932.

12	12/6-32	12
1/6-32	3	12
5	C12	

Asia: Taloudellisesta tilanteesta Virossa.

Sen jälkeen, kun kirjoitin otsakeasiaa käsittelevän laajemman raporttini No. 11, päivätty huhtikuun 4 pille 1932, on syytä sitä täydentää viime viikkoina tehdyillä huomioilla.

Niinkuin mainitussa raportissani huomautin, osotti taloudellisen tilanteen kehitys kuukausi kuukaudelta vaikeutumista. Tätä suuntaa näyttää edelleen jatkuvan.

Huhtikuun lopussa väheni Eesti Pankin kate 45,33 %:sta 42,28 %:iin sen johdosta, että Pankki möi enemmän kuin ennen ulkomaista valuuttaa vanhojen laskujen suorittamista varten. Viime viikkoina on tämä prosentti kuitenkin hiukan noussut, kun Pankki kumosi aikaisemman päätöksensä ja nyt päivittäin myy ainoastaan niin paljon ulkomaan rahaa, kuin se sitä saa. Tämä tilanne tulee tietysti viivyttämään suorituksia ulkomaisille saamamiehille. Kun lisäksi ottaa huomioon, että Eesti Pank viime vuonna kärsimensä kurssitappioiden johdosta vuositilityksensä mukaan v. 1931 toimi 3,8 milj. kruunun tappiolla, voinee Pankin aseman katsoa heikontuneen.

Pankin v. 1931 vuosikertomuksesta olisi mainittava seuraavaa.

Punnan laskun tähden sai Eesti Pank v. 1931 kurssi-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tappiota 6,9 milj. kruunua. Tällainen kurssitappio vaikutti luonnollisestikin tilinpäätökseen. Pankin tulot (korot y.m.) olivat 2,9 milj. kr. edellisen vuoden 3,7 milj. kruunua vastaan. Menot olivat 1,4 (1,7 v. 1930) milj. kr. ja poistot 0,4 (0,6) milj. kr. Kurssitappioina on merkitty 4,8 milj. kr., niin että koko vuoden tappioiksi jää 3,8 milj. kr., mikä määrä on poistettu reservipääomasta (4,9 milj. kr.). Kun koko v. 1931 kurssitappio on 6,9 milj. kruunua, josta voitto- ja tappiotilille on merkitty vain 4,8 milj. niin jäi vielä 2 milj. kr. suuruinen erä, mikä edelleen jätettiin bilansiin tilille "erilaisia aktiivoja". Tämän teki mahdolliseksi Englannissa tehty punta-dollarikurssisopimus, n.s. "Midland-sopimus", jota aikoinaan raportissani olen selostanut. En tämän yksityiskohtaisemmin puutu Eesti Pankin vuosikertomukseen, koska ylläolevat tiedot ovat riittävät tämän raportin tarkoitukseen.

Valtion rahallinen tila näyttää hallituspiireissä heittävänsä levottomuutta. Tuloarviossa edellytetyt määrät jäävät miltei järjestään arvioituja tuntuvasti pienemmiksi. Erikoisen huomattava on tullitulojen vähentyminen, kuluvan vuoden 4 ensimmäiseltä kuukaudelta noin 1,2 milj. kr. vähemmän kuin vastaavasti v. 1931, eli n. 25 %. Omituista kyllä, oletettiin tulleja tuloarviossa saataviksi hiukan enemmän kuin edellisenä vuonna, huolimatta siitä, että tuonti miltei kokonaan oli monopolisoitu ja sille tehty suuria rajoituksia, jotka ennen kaikkea vaikuttivat tullituloihin. Eihän tullituloja voi saada, kun tuontia ei sallita tai sitä radikaalisesti supistetaan. Valtio, jolla huhtikuun alussa oli lainaa Eesti Pankista 3,9 milj. kruunua, on mainitun kuukauden kuluessa lisännyt lainaustaan 5,0 milj. kruunuun. Todennäköisesti on toukokuulla täytyntä lainata vielä enemmän, koskapa virkamiesten palkkoja ei voitu ennen helluntaita valtiokassan tyhjyyden takia suorittaa, niinkuin olisi pitänyt tapahtua, vaan suoritettiin ne lehtien mukaan vasta pyhien jälkeen.

Kun vielä ottaa huomioon, että ulkomaankauppa toukokuun 1 p:ään saakka kuluvana vuonna osottaa 0,41 milj. kruunun passiivisuutta, ja että se on edelliseen vuoteen verrattuna vähentynyt 37 %, ei voine tulla muuhun tulokseen, kuin että tilan-

ne entisestään on tullut vaikeammaksi.

Talusasioita tuntevien henkilöiden kanssa keskustellessani olen tullut huomaamaan noudatetun systeemin suhteen enemmän arvostelua kuin aikaisemmin. Tohtori Schulmann, jota useissa raporteissani olen referoinut, lausui pari päivää sitten, ettei nykyinen menetelmä voi kovinkaan kauan kestää, vaan ollaan pakotet ryhtymään inflatioon. Kauppakamarin johtaja J. Puhk arvosteli pari viikkoa sitten ankarasti lisenssisysteemiä. Hallitus näyttää myös ryhtyneen harkitsemaan, miten olosuhteita olisi parannettava. On olemassa suunnitelmia, että monopolisysteemi rajoitettaisiin tärkeimpiin tarveaineisiin, kun sen sijaan muut vapautettaisiin, mutta niiden tulleja korotettaisiin tuntuvasti. Revalsehe Zeitung kertoo, että loistotavaroiden tulleja korotettaisiin 50 % ja enemmän, kun sen sijaan sellaisten tuotteiden tulleja, jotka ovat käypää tavaraa vähävaraisemmissa piireissä, korotettaisiin 15-20 %. Välttämättömien tarveaineiden tulleja sen sijaan ei korotettaisi, vaan jätettäisiin ne monopolin alaisiksi, kuten edellä mainittu. Lisäisikö tämä ratkaisu tullituloja, on kysymyksenalaista, Virossahan nykyisetkin tullit ovat kovin korkeat ja hyvin monet suorastaan kieltotulleja. Hallituspiireissä ollaan ainakin toistaiseksi tietojen antamiseen näiden näistä asioista hyvin pidättyväisiä.

Tullien korotus ei suinkaan aiheuttaisi hintatason alenemista, päinvastoin. Ja hintatason laskeminen teollisuustuotteisiin olisi käsittäakseni tärkeimpiä ehtoja tasapainon säilyttämiseksi. Ministeri Tõnisson kyllä mainitsi parisen viikkoa sitten hallituksen harkitsevan keinoja maataloustuotteiden ja teollisuustuotteiden hintojen tasapainoon saattamiseksi, mutta ei siitä ole tähän mennessä sen enempää kuulunut ja lieneekin asia käytännössä erinomaisen vaikea toteuttaa.

Edellä lienevät mainitut tärkeimmät huomiota ansaitsevat seikat taloustilanteen kehityksestä Virossa. Miten uusi Riigikogu tilanteeseen ja sen vaatimuksiin tulee suhtautumaan, sitä en halua ennustaa, sen enemmän kuin sitäkään, miten lähikuukaudet vaikuttavat olosuhteisiin. Sen voin kuitenkin todeta, että ainakin viejien

keskuudessa tyytymättömyys nykyiseen järjestelmään on kasvanut ja että hallitus levottomuudella katselee tulevaisuutta niin ulkomaankaupan kuin valtionkassan suhteen.

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

P
Tallinassa olevan lähetystön rap. no 18.
Ministeri Wuorimaa.

30/5 1932.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 18.

Tallinna - ssa 30 p:nä touko kuuta 1932.

12/21/32		
1/6-32	2	1.87
5	012	

Asia: Viron ulkomaankauppa

1932 ensi kolmanneksella.

Julkisuudessa esitettyihin tietoihin perustuen esitän seuraavassa tärkeimpiä tietoja Viron ulkomaankaupasta kuluvan vuoden neljältä ensimmäiseltä kuukaudelta.

Edellisten vuosien vastaaviin kuukausiin verraten on ulkomaankauppa muodostunut seuraavaksi (milj. kr.):

	Tuonti	Vienti	passiivisuus
1932	12,40	11,99	- 0,41
1931	19,70	19,16	- 0,54
1930	34,53	27,20	- 7,33
1929	38,35	27,90	-10,45

On otettava huomioon, että Viron ulkomaankauppa aina vuoden ensi kuukausina on ollut passiivinen, päävientiajan ollessa kesäkuukausina. Kuluvana vuonna on kuitenkin voimassaolevien rajoitusten avulla passiivisuus saatu supistumaan vähäiseksi, mutta rajoitusten kustannuksella on yleinen kauppavaihto edelliseen vuoteen nähden vähentynyt enemmän kuin kolmanneksella ja vuoteen 1929 verraten kolmenkertaisesti. Osalta on tähän vaikuttanut hintojen lasku, mutta pääasiassa kuitenkin kvantitatiivinen väheneminen.

Jos vertaamme vuosikolmanneksen vientiä vastaavaan

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

edellisinä vuosina eri tuotteiden mukaan, saamme seuraavat numerot (milj. kr):

Laatu:	1932	1931	1930	1929
Elävät eläimet	0,00	0,12	0,11	0,08
Ravintoaineet	4,88	7,53	7,33	7,17
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	3,73	5,77	7,01	10,03
Tästä selluloosaa	1,97	3,72	2,52	2,16
Valmistuotteet	3,37	5,74	12,75	10,62

Ravintoaineiden vientiarvo on vähentynyt viime vuodesta lähtien ja pääasiassa hinnanlaskun tähden, mikä taas viime kuukausina on aiheuttanut tuotannon vähentymistä. Raaka-aineiden ja puolivalmisteiden vienti vähenee vuodesta 1929 lähtien, mutta valmistuotteiden vienti vasta vuodesta 1931, jolloin tekstiilituotteitten vienti miltei kokonaan pysähtyi. Tästä johtuu myös, että ravintoaineiden vientiprosentti, joka 1929 oli 26 % koko viennistä, 1932 muodostaa 41 %.

Määrältään on eri vientituotteiden tonnimäärä 1932 ja 1931 ollut seuraava:

Laatu:	1932	1931
Voi	2,367	2,602
Peruna	5,691	7,891
Liha	1,272	1,197
Faneeri	4,866	5,695
Paperi	1,817	5,046
Puuvillalanka	101	177
"- kangas	262	402
Sementti	639	1,769
Selluloosa	18,469	22,344
Juutikangas	760	707
Pellava	1,819	1,794

Taulukosta on merkittävä, että tänä vuonna ainoastaan lihaa on viety enemmän kuin viime vuonna, sitäkin hyvin vähän.

Tuonti vastaavina vuosina ja aikoina muodostui seuraavanlaisiksi (milj. kr.):

Laatu:	1932	1931	1930	1929
Elävät eläimet	0,1	-	-	-
Ravintoaineet	1,74	3,49	9,77	13,62
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	3,56	5,91	9,90	9,76
Valmistuotteet	7,02	10,28	14,77	14,87
Kalliit metallit	0,07	0,02	0,08	0,09

Koko tuonnissa edustivat valmistuotteet 1929- 39 %, 1931- 52 % ja 1932- 59 %.

Huhtikuun kauppabilanssi oli 2000 kruunulla aktiivinen: tuonti 3,816 milj. kr., vienti 3,818 milj. kr. Tuonnissa ovat laskeneet sokeri, tupakka, kivihiili, sillit ja vilja. Nousseet ovat puuvilla, rauta ja teräs sekä bensiini. Viennissä on laskenut peruna, paperi, pellava, sementti ja selluloosa, noussut voi, liha ja juutisäkit.

Kuluvan vuoden neljän ensimmäisen kuukauden tuonti on edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna vähentynyt 37 % ja vienti 37,4 %.

Ramberg-Romme

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnassa olevan Lähetystön rap. no 19.

Ministeri Vuorimaa.

7/6 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESICKNING

Tallinnassa, kesäk. 7 p. 1932.

No 606.

Herra Ministeri,

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
13 / 21 / 32		
9/6 - 32	9	1932
VIROLA	VENÄLÄ	FOIA
5	C 12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini No. 19, joka
sisältää selostuksen

Virolais-venäläisistä suhteista (siv.1-3)

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aarne M. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

T a l l i n n a s s a O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 19.

Tallinna - ssa 7 p:nä kesä-kuuta 1932.

13/217 he		13 1932	
9/6-32	5	5	5
VIRO	VENÄJÄ	VIRO	VENÄJÄ
5	5	5	5

Asia: Virolais-venäläiset
suhteet.

Viime kuukausien aikana ovat virolais-venäläiset suhteet osottaneet huononemisen oireita. Tšekäläinen lehdistö on viime päivinä useissa uutisissa ja kirjoituksissa kiinnittänyt asiaan huomiota.

Useissa raporteissani olen selostanut niitä neuvotteluja, joita Viron-Venäjän välillä on pitkät ajat käyty kauppavaihdon järjestämisen ja kehittämisen merkeissä ja jotka kaikista yrityksistä huolimatta ovat epäonnistuneet ja tähän saakka jääneet tuloksettomiksi.

Kahden viime vuoden kauppatilasto molempien maiden välillä osottaa seuraavaa:

Vuosi	Tuonti Viroon		Vienti Venäjälle	
	milj. Ekr.	% koko tuonnista	milj. Ekr.	% koko viennistä
1930	9,1	9,3	4,3	4,5
1931	6,9	11,3	3,3	4,6

Kauppabilanssi on siis tämän mukaan Virolle 100 % passiivinen. Kuitenkin lieventää passiivisuutta n.s. näkymätön vienti. Venäläiset itse arvioivat tällaisen viennin (transiitti, laivamaksut, varastovuokrat y.m.) niin suureksi, että katsovat kauppavaihdon olevan tasapainossa, mitä virolaiset kuitenkin eivät tunnusta oike-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

aksi. "Päevaleht", joka taloudellisessa osastossaan kysymystä käsittelee, arvelee kuluvana vuonna Viron viennin Venäjälle olleen noin 130.000 Ekr., kun tuonti sen sijaan on ollut 890.000 Ekr. Nyttemmin lienee lisenssisysteemin avulla Venäjän tuonti jokseenkin kokonaan pysäytetty.

Viimemainittu seikka on tietenkin suututtanut venäläiset, jotka ovat ryhtyneet kauppaedustustaan supistamaan ja suunnittelevat varastojen siirtämistä pois Virosta muihin maihin. Virolaiset, jotka ovat palvelleet makasiineissa, satama-artellissa y.m. on sanottu paikoistaan irti. Sanomalehtien mukaan menettää täten noin 100 virolaista toimeentulonsa, tietenkin kommunisteja.

Virolaisten tekemää ehdotusta, että venäläisten olisi Virosta ostettava 50 % tuonnistaan, kun taas transiitti, makasiinivuokrat y.m. maksut olisivat toisen puolen eli 50 % korvauksena kaupallisen tasapainon aikaansaamiseksi, eivät venäläiset toistaiseksi ole hyväksyneet ja tällä asteella on asia nykyään.

Nämä seikat eivät kuitenkaan ole ainoana syynä välien huonontumiseen.

Hyökkäämättömyyssopimuksen viivästyminen epäilemättä on Moskovassa jättänyt käsityksen, että virolaiset tahallisesti (luultavimmin Puolan painostuksesta) venyttävät neuvotteluja, seikka jonka virolaiset jyrkästi kieltävät, huomauttaen, ettei mitään tahallista viivyttelystä heidän puoleltaan ole tapahtunut. Olisin kuitenkin taipuvainen pitämään oikeampana keskiväliä, nim. että molemmilta puolin hitaanlaisesti asiaa käsiteltiin. Nyt näyttää Viron hallituksella, ministeri Tõnissonin sanojen mukaan, olevan tarkoitus saada sovintomenettelysopimus valmiiksi uuden riigikogun kokoontumisajaksi, mikä tapahtuu ensi kuunvaihteessa.

Eräs virolainen liikemies (Pärtsel) oli eräitä vuosia sitten sentrosojus'in kanssa tehnyt sopimuksen (allekirjoittanut silloinen torgpred Tallinnassa Gukowski) suuremmasta rautatuotteitten kaupasta (lehdet väittävät kaupan olleen 5 milj. kr.). Kun sitten tavarat olivat valmiit lähetettäväksi, eivät venäläiset niitä enää huolineetkaan ja kauppias lienee tehnyt vararikon. Kauppias

on nyt ryhtynyt oikeudenkäyntiin ja haastanut kauppakomissariaatin vastaajaksi. Asiaa on jo oikeudessa käsitelty, jolloin venäläiset ovat jääneet huonoon asemaan. He ovat kuuleman mukaan selittäneet, etteivät he voi vastata jo aikoja sitten likvidoidun laitoksen sitoumuksista. Juttu on edelleen vireillä. Neuvostolähtettiläs on käynyt ulkoasiainministeriön luona huomauttamassa, ettei Venäjä voi virolaista prosessijärjestelmää hyväksyä, kun kauppakomissariaatti on haastettu vastaamaan yksityisen järjestön sentrosovjus'in tekemästä kaupasta. Tähän oli min. Tönnisson huomauttanut, ettei Venäjällä mitään yksityisjärjestöjä ole olemassa, kun koko kaupankäynti on valtion hallussa. Pari päivää sitten oli Venäjän kauppavaltuutettu käynyt talousministerin luona ja huomauttanut, että niin kauan kuin kysymyksenalainen oikeudenkäynti ei ole selvä, on kaupallisista asioista vaikea keskustella sekä viitannut siihen, että hallituksen pitäisi lopettaa puheenaoleva prosessi. Talousministeri puolestaan oli huomauttanut, ettei hallitus voi sekaantua oikeudenkäyntiin.

Edelläolevat seikat osottavat, että on useitakin tekijöitä, jotka ovat aiheuttaneet venäläisten huonon tuulen virolaisia kohtaan. Ja niistä tuntunee viimeainittu oikeusjuttu erikoisen loukkaavalta, osoitetaanhan sillä, etteivät venäläiset täytä sitoumuksiaan. Keskustellessani 6.6. ulkoasiainministeri Tönnissonin kanssa näistä seikoista, mainitsi hän Pietarista (todennäköisesti pääkonsuliltaan) saaneensa kuulla, että eräs sikäläinen valtionvirka-
lija oli maininnut, ettei Venäjä tahdo ostaa mitään Virosta, kunnes virolais-venäläiset selvittämättömät asiat on saatu järjestetyiksi, vaan että ostetaan Suomesta, vaikka tavara onkin kalliimpaa, kun Suomen kanssa nyt on paremmat suhteet olemassa. Huomautin tähän, että venäläisten politiikka on koko ajan ollut yhden naapurin hylkimistä, toisen suosimista, aina sen mukaan mitä se omalta kannaltaan ja politiikkansa eduksi on pitänyt parhaimpana.

Aarne Holm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ:

5¹

OSASTO:

C₁₂

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön rap. no 20.

V. a. asiantuntija Ivalo.

5/7-32.

Talinnassa, heinäk. 5 p. 1932.

No 733.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 14 / 217 S. D. 1932		
11/7-32	No	111
RYHMÄ	LUOKA	ALUE
S	C ₁₂	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini No. 20, joka sisältää
selostuksen

Ruotsin kruununprinssin vierailusta Virossa (siv.1-3).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Aksel Tuomi.

V.a. asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,
HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 20.

Tallinna - ssa 5 p:nä heinä-kuuta 19 32.

Asia: Ruotsin kruununprinssin
vierailu Virossa.

Tarton Yliopiston 300-vuotisjuhlain yhteydessä Ruotsin kruununprinssi kesäkuun 29 - heinäkuun 3 päivinä teki Viroon vierailumatkan, joka ei rajoittunut yksistään yliopistokaupungissa käyntiin, vaan jonka ohjelmaan sitäpaitsi kuului tutustuminen Tallinnaan ja Narvaan sekä Viron rannikkoruotsalaisten asuma-alueisiin. Vierailulla oli täysin virallinen leima ja se tapahtui kaikkiin asiaankuuluvin juhlamenoin.

Vierailu herätti tietenkin suurta ja myötätuntoista huomiota sekä virallisten piirien, sanomalehdistön että suuren yleisön keskuudessa. Ihailu, jota Virossa tunnetaan Ruotsia ja kaikkea ruotsalaista kohtaan ja jonka ylläpitämistä Ruotsi ei ole laiminlyönyt, on voimakas ja harras ja puhkeaa tilaisuuden sattuessa herkästi kukoistamaan suosionosoituksina ja ylistelevinä fraaseina. Kustaa II Adolfin perustaman ja virolaisten nykyään omakseen tunteman yliopiston riemujuhla antoi jo sinänsä aiheen puheissa ja kirjoituksissa ottaa käytäntöön tunnetut lausumat "hyvästä Ruotsin ajasta", ja perustajan kaiman ja Ruotsin kunin-gashuoneen edustajan henkilökohtainen vierailu oli tällöin omiaan korostamaan ruotsalaisystävällistä tunnelmaa ja ikäänkuin vetämään "Ruotsin ajan" lähemmäksi nykyhetkeä.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Sanomalehdistö otti Ruotsin kruununprinssin vastaan kohteliaiin tervehdyskirjoituksin, ei kuitenkaan yhtä laajalti kuin tapahtui Suomen Tasavallan Presidentin vähäistä aikaisemman vierailun yhteydessä. "Waba Maa" ja "Postimees" eivät tällä kertaa julkaisseet vierailun johdosta erillisiä tervetuliaiskirjoituksia, jotavastoin "Päevaleht", joka presidentti Svinhufvudin saapuessa rajoittui selostamaan vastaanottomenot, kohdisti ruotsalaiseen vieraaseen kaunissanaisen ensi sivun kirjoituksen. Mainittujen lehtien erilainen suhtautuminen näihin kahteen vierailuun ei kuitenkaan todistane paljoakaan niiden edustamien piirien ulkopoliittisista käsityksistä, sillä kaikki kolme lehteä edustavat nykyään samaa puoluetta, nim. yhtyneitä keskustapuolueita, joiden tärkeimpänä miehenä luopuneessa mutta vielä asioita hoitavassa hallituksessa on ulkoministeri Tönisson.

Eräitä piirteitä lehtien tervehdyskirjoituksista kannattanee selostaa. Edellämäinitussa kirjoituksessaan "Päevaleht" (29. VI.) ylistävin ja koristeellisin lauseparsin kuvasi Ruotsin aikakautta Virossa ja erikoisesti Kustaa II Adolfia, jonka lehti mainitsi Ruotsin nykyisen kruununprinssin esivanhemmaksi. Kirjoituksen ponsipaikka kuului seuraavasti: "Viron ja Ruotsin kansojen kohtalot ovat käyneet eri ratoja, mutta aikojen kuluttua jälleen keskinäisiin suhteisiin jouduttaessa tunnetaan varmaan molemmin puolin, että jotakin yhteistä, sielun ja hengen sukulaisuutta on olemassa kummankin kansan välillä. Siihen on varmaan Tarton yliopistolla ja sen perustajalla, Ruotsin suurella kuninkaalla, unohtumattomat ansiot."

"Kaja", peltomiespuolueen päälehti, selitti lyhyessä tervehdyksessään (29. VI.) Tarton yliopiston perustajan tarkoituksena olleen, että yliopistoon pääsisivät myös virolaiset; tämä tarkoitus ei kuitenkaan valitettavasti silloin täyttnyt, vaan Tarton yliopisto muuttui virolaiseksi vasta nykyisen sukupolven aikana.

"Sõnumed" (keskustapuol.) lausui 29. VI. vierailua koskevassa pääkirjoituksessaan, että Ruotsin kruununprinssin käynti ei ole virallisen kohteliaisuuden aiheuttama. Jo se

seikka, että kruununprinssi viipyy Virossa viikon päivät, todistaa, että Ruotsissa vallitsee entinen mielenkiinto Viroa kohtaan. Kruununprinssi Ruotsin kansan, kuninkaan ja hallituksen edustajana ei ole ainoastaan yliopiston ja hallituksen, vaan koko Viron kansan vieraana.

Saksalaisen vähemmistön lehti "Revalsche Zeitung" tervehti kruununprinssiä pohjoismaisten kansojen yhteistyön edustajana ja painosti "germanis-evankelisen kulttuuripiirin" merkitystä länsimaisen sivistisyhteisön jäsenenä; mainitun kulttuuripiirin tehtävänä on sivistyksellisesti yhdistää pohjoismaiset kansat ja vastustaa niiden olemukselle vieraita vaikutteita. Tämän tehtävän hyväksi kirjoituksessa todistettiin myös Tarton yliopiston taistelleen "parhaina aikoinaan", joihin lehti "germanis-evankelisen" käsityskantansa mukaisesti ei tuntunut laskevan Viron itsenäisyyden aikaa.

Vierailu päättyi käyntiin Vormsin ja Noa-Rootsin (Nuckö) ruotsalaisväestön luona, jonka käynnin sanottiin muodostuneen vierailun huippukohdaksi. Lehdet kiinnittivät erikoista huomiota kruununprinssin väestölle pitämässään puheessa lausumaan kehoitukseen, että Viron ruotsalaisten on pysyttävä hyvinä ruotsalaisina, mutta samalla oltava uskollisina Viron kansalaisina. Tätä kehotusta suositeltiin maan muillekin vähemmistökansallisuuksille.

Asles Tulo.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *f*

OSASTO: *C12*

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetystön rap. no 21.

V. a. asiantuntija Ivalo.

20/7-32.

Tallinnassa, heinäk. 20 p. 1932.

No 787.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 15/21/22 S. 1. 1932		
25/7-32	9	6.7.32
RYHMÄ		
5	C 12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, seuraavat raporttini:

No. 21. Viron hallituspula ja sen päättymisen.
(siv. 1-6)

No. 22. Viron vapaussoturien poliittinen liike.
(siv. 1-5)

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Luoto.

Herra Ulkoasiainministeri A.S. Yrjö-Koskinen,

Helsinki.

Tallinna - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 21.

Tallinna - ssa 20 p:nä heinä kuuta 19 32.

Asia: Viron hallitus-
pula ja sen päättyminen.

Kun Virossa viime kevättalvella tapahtui puolueiden yhteen-
sulautumisia, joiden vaikutuksesta puolueiden lukumäärä supistui
suurin piirtein katsoen kolmeen (maanviljelijät, keskusta, sosi-
aalidemokraatit), selitettiin yleisesti, että puolueiden välisissä
suhteissa oli tapahtunut ilahduttava tervehtyminen ja että tule-
vaisuudessa poliittinen elämä muodostuisi entistä paljon selvem-
mäksi ja mutkattomammaksi, lehmäkaupat lakkaisivat ja hallitusten
muodostaminen kävisi helposti ja luontevasti. Nämä toiveet eivät
kuitenkaan ainakaan toistaiseksi ole toteutuneet. Uuden riigiko-
gun kesäkuun lopulla vaalien jälkeen kokoontuessa Teemantin hal-
litus (oikeiston ja keskustan kokoomus) parlamentaarisen käytän-
nön mukaisesti jätti paikkansa käytettäväksi, ja eri puolueiden
taholta painostettiin silloin, että uusi hallitus taloudellisen
tilanteen vakavuuteen katsoen oli kiireesti saatava kokoon ja
että tämä kolmen-puolueen-järjestelmän vallitessa kävisikin hel-
posti. Hallituspulaa on kuitenkin kestänyt tähän saakka ja hal-
lituksen muodostamistehtävä on liikkunut kuin heiluri oikeiston
ja keskustan välillä: Teemant (oik.) - Tõnisson (kesk.) - Einbund
(oik.) - Tõnisson - Einbund.

Hallituspulaa ovat pitkittäneet useammat seikat, m.m. Tar-
ton yliopistojuhlat, joiden aikana hallitusneuvotteluja ei käyty,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Kolmen valtuolueen järjestelmä, johon alkuaan kiinnitettiin suuria toiveita, ei sinänsä ole toiminut odotusten mukaisesti, mihin on vaikuttanut ensiksikin se seikka, että yhdistynyt peltomiesten ja uudisviljelijäin puolue, jolla riigikogussa on hallussaan 42 edustajapaikkaa 100:sta, keskustan äänimäärän ollessa 23 ja sosiaalidemokraattien 22, on suuruutensa avulla muodostunut suhteellisesti paljon voimakkaammaksi tekijäksi kuin molemmat muut suurehkot puolueet; sillä on näinollen aihetta pyrkiä puolueiden välisissä neuvotteluissa esiintymään määrääväenä, mikä seikka vaikeuttaa yhteisymmärrykseen pääsemistä. Lisäksi tulee, että kolmen puolueen järjestelmä lopultakaan ei ole täydellinen, vaan valtuolueiden ulkopuolelle jäävät kansalliset vähemmistöt (8 edustajaa) ja äärimmäinen vasemmisto (5) eli "köyhälistön edustajat", joista etenään viimeainittu ryhmä ei voi tulla kysymykseen hallituskokoomukseen kuuluvana; nämä pikkuryhmät ovat epävarmoina tekijöinä omiaan vaikeuttamaan enemmistöhallituksen muodostamista muiden puolueiden äänimäärän ollessa nykyisellään. Kun hallitus Virossa asetetaan toimeen eduskunnan äänestyksen perusteella ja kun tällöin tietenkin äänestetään puolerajojen mukaan, vähemmistöhallitukseen ei täällä hevin voida turvautua. Näinollen suurin puolue, maanviljelijät, toisaalta ei yksin voinut muodostaa hallitusta, mutta toisaalta taas minkäänlaista hallitusta ei (kansallisiin vähemmistöihin turvautumatta) voitu saada kokoon ilman sen mukanaoloa.

Kokoomushallitus, jossa oikeisto olisi mukana, oli näinollen ainoa kysymykseen tuleva mahdollisuus. Varsin pian osottautui, että sosiaalidemokraatit tällä kertaa eivät sopineet hallituskokoomukseen, sillä oikeiston edustamien maataloudellisten piirien ja palkkatyväen nykyoloissa kärjistyneet etuvastakohdat havaittiin sovittamattomiksi. Oli siis pyrittävä oikeiston ja keskustan yhteishallitukseen, jollainen Teemantin viime hallituskin oli. Teemantin ei kuitenkaan onnistunut muodostaa hallitustaan uudelleen, vaan hänen yrityksensä kaatui erinäisiin taloudelli-

siin kysymyksiin. Keskustapuolue ei suostunut maanviljelijäpuolueen vaatimaan virkamiesten palkkain uuteen vähentämiseen, eikä Teemant, jonka ohjelmaluonnoksessa oli Viron kruunun arvon pysyttäminen, saanut tarpeellista kannatusta myöskään omalta ryhmältään, jonka keskuudessa enemmistö -entiseen uudisviljelijäin puolueeseen lukeutuneet henkilöt etunenässä - on kruunun arvon alentamisen kannalla. Tämä enemmistö halusi riigivanemaksi riigikogun esimestä K. Einbundia, jonka tiedettiin kannattavan rahan arvon alentamista. Näin alkoi pitkällinen sopimuksen hieronta maanviljelijäpuolueen ja keskustan välillä, Einbundin ja Tönnissonin vuorotellen johtamassa yrittäessä. Kumpikin puolue, tietäen tarpeellisuutensa, esiintyi jyrkkänä ja myöntymättömänä. Kiistan aiheena olivat ensi sijassa aikaisemmin mainitut taloudelliset kysymykset. Ensimmäiseen ohjelmaluonnokseensa Einbund sisällytti nimenomaisen lausuman siitä, että Viron rahan suhde kultaan oli "palautettava normaalille pohjalle", mutta tähän kruununkaatumispykälään keskusta ei suostunut. Tönnissonin laatimaa ohjelmaa taas maanviljelijäpuolue ei hyväksynyt, ja vasta pitkällisten neuvottelujen jälkeen Einbundin onnistui pyöristää ohjelmansa molempia puolueita tyydyttäväksi, ja muodostaa uusi hallitus. Kompromissitulokseksi tuli lehdissä näkyneiden tietojen mukaan, että virkamiesten palkkojen vähentämiseen voidaan valtion raha-asiaain tasapainoon saattamiseksi ryhtyä äärimmäisenä hätäkeinona, ja että valuuttaolot on koetettava pysyttää vakavina. Koska valtion raha-asiat tällä haavaa ovat siinä tilassa, että niiden parantamiseksi mitään keinoa ei voitane jättää käyttämättä, on luultavaa, että jo nytkin huonopalkkaisilla virkamiehillä ennen pitkää on edessään uusi nälkävyön kiristäminen; mitä kruunun arvoon tulee, Einbundin näyttää olleen pakko antaa jonkinlaiset takeet siitä, että hallitus tulee toimimaan sen säilyttämiseksi. Huomioonottaen uuden riigivaneman ja hänen puolueensa enemmistön kannan rahakysymyksessä on kuitenkin luultavaa, että hallituksen enemmistö ei panisi pahakseen, jos kruunun arvon säilyttäminen syystä tai toisesta osottautuisi ylivoimaiseksi tehtäväksi.

Uusi hallitus määrättiin toimeen kuluvaan heinäkuun 19 päivänä, - päivää ennen kuin hallituspula ehti kuukauden ikäiseksi. Hallituksen kokoonpano on seuraava:

Riigivanem	Karl Einbund ,...	Karl Einbund
Ulkoministeri.....	Mihkel Pung	Mihkel Pung
Puolustusministeri.....	August Kerem	August Kerem
Sisä- ja oikeusministeri.....	Ado Anderkopp	Ado Anderkopp
Talousministeri.....	Johannes Zimmermann	Johannes Zimmermann
Maatalousministeri.....	Oskar Köster	Oskar Köster
Opetus- ja sosialiministeri.....	Jaan Hünerson	Jaan Hünerson
Kululaitosministeri.....	Jaan Raudsepp	Jaan Raudsepp

Hallituksen jäsenistä kuuluu neljä (Einbund, Zimmermann, Köster, Hünerson) peltomiesten ja maanviljelijäin puolueeseen ja kolme (Pung, Kerem, Anderkopp) keskustapuolueeseen; kahdeksas (Raudsepp) on puolueeton ammattimies. Kokonaista viisi ministeriä on salkkunsa säilyttäen siirtynyt uuteen hallitukseen edellisestä Teemantin hallituksesta; uusia ovat vain riigivanem sekä ulko- ja talousministeri. Ulkoministerin muutos on aiheutunut siitä, että Tõnissonille hallitusneuvottelujen yhteydessä taattiin riigikogun esimiehen paikka, joka Einbundin siirtyessä riigivanemaksi jäi vapaaksi. Tõnisson onkin nyttemmin valittu mainittuun toimeen. Talousministerin vaihdos on merkillepantava sikäli, että Teemantin hallituksen talousministeri Suursõõt oli vakaamukseltaan kruunun arvon säilyttämisen kannattaja, jotavastoin uutta talousministeriä, Zimmermannia, pidetään "kruununkaatajana". Einbund vaati neuvottelujen kestäessä talousministeriksi ehdottomasti juuri Zimmermannia, jota keskustapuolue aluksi vastusti hänen kruunukaatajamaineensa vuoksi. Lopuksi keskustapuolue taipui hyväksymään hänet, saaden lupauksen, että uusi talousministeri ei tulisi ajamaan hallituksen yleisestä kannasta eroavaa talouspolitiikkaa.

Uusista hallituksenjäsenistä mainittakoon seuraavat henkilötiedot:

Karl Einbund on syntynyt 1888 talonpojan poikana. Opiskellut lakitiedettä Tartossa ja suorittanut lainopillisen tutkinnon Moskovassa 1914. Oli upseerina maailmansodassa ja Viron vapaussodassa. Perustavan kokouksen jäsen, riigikogun jäsen kaikilla valtiopäivillä, aluksi kansanpuolueen, sittemmin peltomiesten edustajana. Sisäministe-

rinä eri hallituksissa 1920-1926. Riigikogun esimies 1926-1932.

Mihkel Pung, asianajaja, synt. 1876. Opiskeli Tarton ja Pietarin yliopistoissa 1897-1901. Osanoton vuoksi vallankumoukselliseen liikkeeseen maanpaossa 1905-06. Toimi asianajajana Pietarissa 1906-1911, Tallinnassa 1911-18 ja 24-31. Viron kauppakamarain lainopillinen neuvonantaja. Oli Viron raha-asiaainvaltuutettuna Helsingissä 1919, järjestäen m.m. Viron ensimmäisten paperirahojen painatuksen. Eesti Pankin presidenttinä 1920, pankkiirina Tallinnassa 1920-24. Talousministerinä Pätsin hallituksessa 1931.

Johannes Zimmermann, synt. 1882. Valmistunut eläinlääkäriksi Tartossa. Perustavan kokouksen jäsen, riigikogun jäsen kaikilla valtiopäivillä. Talousministerinä O. Strandmanin hallituksessa 1929-31. Ennen maanviljelijäpuolueiden yhtymistä kuului uudisviljelijöihin. Nimitettiin äskettäin Viron Maapankin presidentiksi.

Uusi hallitus ei ole vielä esittänyt riigikogulle virallista ohjelmajulistustaan. Se esitettäneen riigikogun istunnossa 26.VII, jolloin saadaan tietää, mihin sanamuotoon virkamiesten palkkain alentamista ja kruunun kurssia koskevissa kysymyksissä saavutetut kompromissitulokset on laadittu.

Einbundin hallitus on muodostettu kokeneista ja hallitustehtäviin perehtyneistä miehistä. Erikoisesti huomautettakoon, että uudella ulkoministerillä on, etenkin mitä taloudellisiin kysymyksiin tulee, arvovaltaisen ja pätevän asiantuntijan maine. Mikäli piakkoin kansanäänestykseen tuleva perustuslain muutosehdotus hyväksytään, Einbundin hallitus ei kuitenkaan tulle pitkäikäiseksi, vaan, jos Viro päättää palita itselleen presidentin, uusi hallitus tulee muodostettavaksi heti kun presidentti ryhtyy virkaansa.

Suurin osa sanomalehdistöä on suopeasti ottanut vastaan uuden hallituksen, mikä onkin luonnollista, kun kaikki porvarilliset lehdet edustavat hallituskokoomukseen kuuluvia puolueita. Erikoisesti lehdet ovat lausuneet uudelle riigivanemalle sen tunnustuksen, että hänet aikaisemman poliittisen toimintansa perusteella

tunnetaan harkitsevaksi, rehelliseksi ja tarmokkaasti päämääriinsä pyrkiväksi mieheksi, jolla on suuret edellytykset menestyksellisesti toimia hallituksen päämiehenä. Yksityiskohtaisempi hallituksen punnitseminen sanomalehdistössä toimitetaan vasta sen jälkeen kuin hallitus on riigikogulle esittänyt ohjelmajulistuksensa.

Sosiaalidemokraattinen "Rahva Sõna", edustaen oppositiota, totesi uutta hallitusta koskevassa kirjoituksessaan, että uusi hallitus ei juuri missään suhteessa eroa edellisestä: puolueet ovat samat, henkilöt suurimmaksi osaksi samat ja myöskin hallitusohjelma on pääasiallisesti sama; tällainen hallituksen rekonstruointi ilman mainittavia muutoksia olisi lehden mielestä voitu toimittaa paljon nopeammin ja mutkattomammin; hallituspulan pitkäksi venymistä ja hallitusneuvottelujen sitkeyttä lehti pitää merkinä siitä, että uusi hallitus on muodostettu "kieroillen" ja että sen toimintakin tulee muodostumaan "kieroksi". Tällä kieroudella lehti nähtävästi tarkoitti mahdollisia kruunun arvon alentamishavitteluja, jotka kyllä eivät sisälly hallituksen ohjelmaan, mutta jotka siitä huolimatta, kuten aikaisemmin on huomautettu, saattavat kiinnostaa ainakin hallituksen johtoa.

Asles Toal

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ:

5

OSASTO:

C₁₂

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön rap. no 22.

V. a. eräinhöiteja Ivalo.

20/7 - 32.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 22.

Tallinna - ssa 20 p:nä heinä kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
15 21/2	1.32
21/2 -32	
5	C 12

Asia: Viron vapaussoturien
poliittinen liike.

Virossakin voidaan nykyään entistä selvemmin havaita se seikka, että taloudellinen ahdinkoaika helposti nostattaa poliittiset intohimot lainehtimaan. Erikoisesti n.k. vapaussoturien järjestymisessä poliittiseksi liikkeeksi kuvastuu täälläkin se ilmiö, että taloudellisten vaikeuksien ärryttämä mieliala purkautuu poliittisen elämän puhdistamista ja hallitusjärjestyksen muuttamista tarkoittaviin vaatimuksiin, jotka saattavat olla peräti oikeutettuja, mutta joita ryhdytään ajamaan liian kielteisessä mielessä ja räikein, kiihkoisin elein, mikä ei voi olla repivästi vaikuttamatta kansalaisten ennestäänkin hermostuneisiin mieliin.

Viron vapaussoturien liitto on viime aikoina alkanut toimia poliittisia päämääriä tavoittelevana järjestönä, jonka piiriin on, paitsi vapaussotaan osaaottaneita, pyritty keräämään kannattajia laajoista kansalaisjoukoista. Liitto esiintyi viime vuonna ja kuluvan vuoden alussa voimakkaasti sen mielipiteen kannattajana, joka, arvostellen Virossa vallitsevaa jotenkin täydellistä eduskuntavaltaa, vaati sensuuntaisia perustuslainmuutoksia, että eduskunnan vastapainoksi tulisi voimakas hallitusvalta ja että eduskunnan toiminnassa ilmenneet epäkohdat, kuten puoluejuonittelut ja yksityisen edun tavoittelu, saataisiin korjatuiksi.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.

Yleisen mielipiteen painostuksesta Riigikogu - kuten ministeri Wuorimaa raportissaan on tiedottanut - viime talvena hyväksyi kansanäänestykseen alistettavaksi perustuslain muutosehdotuksen, joka tarkoittaa presidentintoimen perustamista ja tähän liittyviä hallitusjärjestelmän muutoksia sekä riigikogun jäsenmäärän alentamista 100:sta 80:en. Perustuslainmuutoksia koskeva kansanäänestys tulee pidettäväksi ensi elokuussa. - Kun päätös kansanäänestyksen toimittamisesta oli tehty, oli aivan yleisenä käsityksenä, että kansanäänestyksen tulos tulee olemaan hyväksyvä. Keväällä alkoi kuitenkin kuulua, että vapaussoturit, jotka ponnekkaasti olivat vaatineet perustuslain muuttamista ennenmainittuun suuntaan, aikoivat vastustaa riigikogun hyväksymää ehdotusta, pitäen siihen sisältyviä uudistuksia riittämättöminä.

Kesän kuluessa vapaussoturit eri tahoille maata järjestävät kokoontumisia, joiden nimenomaisena tarkoituksena on olla poliittisia mielenilmaisutilaisuuksia ja joissa tärkeimpänä konkreettisena kysymyksenä käsitellään suhtautumista piakkoiseen kansanäänestykseen. Ensimmäinen tällainen tilaisuus oli määrätty pidettäväksi sunnuntaina heinäkuun 17 päivänä Tapan kaupungissa; sinne oli kutsuttu koolle Pohjois-Viron vapaussoturit.

Tämä kokous, joka sattui sitkeän ja hiukan kiusallisen hallituspulan loppupäiviin ja jota sen järjestäjät pontevasti propagoivat, aiheutti emakolta eräänlaista hermostumista eduskunta- ja hallituspiireissä. Kansan keskuudessa puhuttiin, että uusi hallitus taidetaankin määrätä Tapan kokouksessa, ja hallituksessa harkittiin, olisiko syytä levottomuuksien estämiseksi kieltää kokouksen pito. Kieltopäätöstä, joka epäilemättä olisi ollut epäviisas, ei kuitenkaan tehty, mutta eräät kokouksen järjestäjät kutsuttiin neuvotteluun muutamain hallituksenjäsenten kanssa; neuvottelun tarkoituksena oli saada takeita kokouksen rauhallisesta menosta ja ehkäistä yltiöpäisiin tekoihin ja päätöksiin ryhtyminen. Liiallisen kiihtymisen ehkäisemiseksi kiellettiin alkoholin tarjoilu ja käyttö kokouksen aikana. Kokoukseen oli odotettu saapuvan n. 3000 vapaussoturia, mutta osanottajamäärä jäi odotettua

huomattavasti pienemmäksi, mihin sateinen sää osaltaan vaikutti. Sosiaalidemokraattinen lehti ja peltomiesten "Kaja" ilmoittavat laskeneensa kokouksen yhteydessä pidetyn paraatin osanottajat n. 800 mieheksi, muiden lehtien arviot ovat suuremmat, vaihdellen 1500 - 2500 välillä.

Kokoontumistilaisuudessa toimi päällikkönä reservissä oleva kenraali Laska; osanottajat oli järjestetty sotilaalliseksi osastoiksi. Pääasiallisen ohjelman muodostivat eräiden johtohenkilöiden pitämät puheet, joissa ankarasti tuomittiin nykyinen, puolueisiin ja luokkanäkökohtiin perustuva vallankäyttö ja vaadittiin poliittisen elämän tervehtyttämistä, isänmaallista mieltä ja yhteisedun päämääränä pitämistä valtion asioita hoidettaessa. Asian luonnosta johtuu, että puheissa esitetyt uudistus- ja korjausvaatimukset pääasiallisesti ilmenivät epämääräisinä fraaseina ja että valtaosan mielenilmaisuista muodosti nykyiseen järjestelmään ja sitä edustaviin henkilöihin, nimenomaan puolueiden johtajiin, kondistuva varsin voimakassanainen kritiikki. Eräessä puheessa käsiteltiin perustuslain muutosta, ja ilmoitettiin nimenomaan, että vapaussoturit vastustavat kansanäänestykseen tulevaa perustuslain muutosehdotusta ja tulevat käyttämään kaiken vaikutusvaltansa sen hylkäämisen puolesta; tämä ehdotus on vapaussoturien käsityksen mukaan epätydyttävä eikä sen voimaantulo sanottavasti muuttaisi nykyistä tilannetta, presidentin valta kun tulisi liian vähäiseksi ja suhteellinen vaalitapa jäisi pysymään. Vapaussoturien vaatimukset ovat, että presidentillä on oleva mahdollisimman suuri valta, riigikogun jäsenmäärä on vähennettävä 50:en ja otettava käytäntöön henkilökohtainen vaalijärjestelmä. - Mitään varsinaisesti kumouksellista puheissa ei esitetty.

Puheiden pidon aikana sattui välikohtaus, kun eräät saapuvilla olevat sosiaalidemokraattisten voimistelu- ja nuorisjärjestöjen jäsenet ryhtyivät tekemään välihuomautuksia ja osottamaan mieltään. Vapaussoturien ja sosialistien välillä - viimemainittuja oli kokoukseen saapunut eräitä kymmeniä - syntyi

kiista, joka kehittyi käsikähmäksi. Kokouksessa läsnäollut sosialistiryhmä ajettiin pois kokouspaikalta, ja tällöin puolisen tusinaa sosialistia, muiden muassa eräs riigikogun jäsen, joutui kepin- ja nyrkiniskuin pahoinpidellyksi. Poliisi rauhoitti tilanteen, ja kokous jatkui. Yleinen käsitys näyttää olevan, että läsnäolleet sosiaalidemokraatit oli lähetetty kokoukseen järjestyneenä ryhmänä nimenomaan häiritsemään kokouksen menoa ja provosoimaan levottomuuksia. Lienee odotettavissa, että riigikogun sosiaalidemokraattinen ryhmä tekee sattuneesta kohtauksesta välikysymyksen, jonka käsittelyllä olisi kaikki edellytykset muodostua ensiluokkaiseksi sätimistilaisuudeksi.

Kokouksessa oli Suomesta ollut läsnä pari rintamamiesten edustajaa, jotka eivät esiintyneet julkisesti.

- - - -

Sanomalehdistö suhtautui, kuten luonnollista on, vapausoturien mielenilmaisuun varsin eri tavoin, puoluekannasta riippuen. Sosialistinen "Rahva Sõna" käytti järeintä tykistöään leimaten vapausoturien esiintymisen ilmaukseksi porvariston luokkasortopyyteistä ja "mustasotnjalaisten" fascistisistä pyrkimyksistä; edellämaitun välikohtauksen se kuvasi hyökkäykseksi viattomain tarkkailijain kimppuun. Keskustalehdet selostivat kokousta huomattavan hyvänsävyisesti, yhtymättä kuitenkaan perustuslain muutosehdotuksen hylkäämistä koskevaan vaatimukseen. Jonkunverran oudolta tuntui, että lähinnä oikeistoa edustava "Kaja" kirjoitti kokouksesta täysin hylkäävässä, jopa pahansuovassa äänilajissa; se nimitti kokousta halveksien tavalliseksi kansankokoukseksi ja selitti, että osanottajat olivat olleet pääasiallisesti "kaupunkilaisia" ("Kajan" käsityksen mukaan kapungeista ei tule mitään hyvää.) Tämä oikeistolehden suhtautuminen Tapan kokoukseen lienee merkinä siitä, että vapausoturien poliittinen liike ensi sijassa voi saada aikaan hajeannusta "Kajan" edustamien piirien keskuudessa.

Luultavaa on, että vapaussoturien poliittisella liik-
keellä, jonka organisointi on vielä alulla, on suuria mahdol-
lisuuksia muodostua tärkeäksi tekijäksi Viron valtiollisessa elä-
mässä, jossa kieltämättä on ollut havaittavissa epäterveitä il-
miöitä. Tuntuu kuitenkin siltä, että liikkeen nykyinen konkreet-
tinen ohjelma, nim. kansanäänestykseen tulevien perustuslainmuu-
tosten vastustaminen ei anna hyvää todistusta liikkeen johdon
valtiollisesta viisaudesta, vaan viittaa poliittisen kiihkon ja
hedelmättömän "kaikki tai ei mitään"-kannan varassa tapahtuvaan
toimintaan, joka voi repiä enemmän kuin rakentaa. - Toistaisek-
si näyttää kuitenkin siltä, että riigikogun ehdottamain perus-
tuslain muutosten hyväksyminen vapaussoturien kannanilmaisusta
huolimatta on todennäköisempi kuin niiden hylkääminen.

Tapan kokous oli kieltämättä omiaan kiihdyttämään mie-
liä molemmilla äärimmäisyytäsahoilla, mistä merkkeinä ovat olleet
eräät välittömästi kokouksen jälkeen sattuneet tapaukset. Niinpä
Narvassa on murtauduttu eräiden ammattiliittojen huoneustoon ja
viety sieltä punaiset liput ja tunnuslauseet sekä joukko marksi-
laisten auktoriteettien kuvia. Tallinnassa taas muutamat vasem-
mistolaishenkiset kadulla kävivät erään vapaussoturin käsivarsi-
nauhalla varustetun henkilön kimppuun ja pahoinpitelivät hän-
tä. Tämä vapaussoturi sattui sivumennen mainiten olemaan ent.
Suomen kansalainen, Suomen vapaussodassa punakaartin johtomiehe-
nä toiminut, sittemmin Viroon paennut ja Viron vapaussotaan
valkoisella puolella osaaottanut A. Wesley.

Ashes Toalv.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Pallinassa olevan lähetysten rapo. no 23.

V.a. Asiantuntija Tvalo.

1/8 1932.

Tallinnassa, elok. 1 p. 1932.

No 826.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
16/218 fac 10 1932		
3/8.32	2	LII
YRJA	OSASTO	ASIA
5	12.	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 23,
joka käsittelee

Einbundin hallituksen ohjelmaa (siv.1-7).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aster Toivola

v.a. Asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 23.

Tallinna - ssa 1 p:nä elokuuta 1932.

ULKOASIA MINIST. P. 1		
16/218/20.10.32		
3/8-32		
5	012	

Asia: Einbundin hallituksen ohjelma.

Einbundin vastasyntynyt hallitus on nyttemmin riigikogulle esittänyt ohjelmajulistuksensa, josta asiaan kuuluva mielipiteiden vaihto on toimitettu eduskunnassa ja lehdistössä. Deklaratio oli yleispiirteisiin rajoittuvampi kuin oli odotettu, eikä sinänsä antanut paljoakaan selvyyttä hallituksen käytännöllisestä toimintasuunnitelmasta. Sensijaan eräät hallituksen riigikogulle ensi töikseen antamat lakiesitykset, jotka tarkoittavat taloudellisen pulatilanteen aiheuttamia toimenpiteitä ja joiden käsitteilyä hallitus ilmoitti pitävänsä kiireellisenä, antavat selvemmän kuvan Einbundin hallituksen toiminnalleen asettamista suunta- viivoista.

Ne polttavat kysymykset - suhtautuminen virkamiesten palkkoihin ja kruunun arvoon -, jotka hallitusneuvottelujen aikana pahimmin vaikeuttivat yksimielisyyteen pääsemistä ja joiden suhteen suurimmalla jännityksellä odotettiin hallitukselta täsmällistä kannanilmaisua, sivuutettiin ohjelmajulistuksessa varsin keveästi. Todeten, että valtion talousarviota ei voida täyttää sen arvioidussa laajuudessa, Einbund lausui, että valtion ja itsehallintoelinten administratiokustannuksia on vähennettävä; avoimeksi jäi, minkä verran tämä vähentäminen tulisi kohdistumaan kohdistumaan virkamiesten palkkoihin. Kruunukysymyksestä julistuksessa lau-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

suttiin hallituksen tehtävänä olevan huolehtia siitä, että "kruunu olisi pysyvänä maksuvälineenä, joka täyttää kansantaloudelliset tehtävänsä ja säilyttää luottamuksen Viron rahalaitosta kohtaan." Tämä lausuma on syytä leimattu epäselväksi, koska kruunu jäisi "pysyväksi maksuvälineeksi", vaikka se menettäisikin osan arvoaan. Se seikka, että tästä kysymyksestä, jolla Virossa tällä hetkellä on mitä olennaisin merkitys, annettiin näin epämääräinen kannanilmaus, näytti vahvistavan sitä eräiden muidenkin tunnusmerkien tukemaa käsitystä, että Einbund tosin hallituspuolueiden eriväin kannan vuoksi ei voinut julistaa pyrkivänsä kruunun arvon vähentämiseen, mutta että hän olisi halukas välillisin keinoin ohjaamaan kehitystä rahanarvon alentamista tarkoittavaan suuntaan. Deklaration aiheuttamassa keskustelussa Einbund kuitenkin, kun häneltä vaadittiin suora kannanilmaisu kruunukysymyksessä, selvemmin sanoin vakuutti, että hallituksen ohjelmassa on kruunun arvon säilyttäminen.

Taloudellisen elämän alalla hallitus julistuksessaan ilmoitti pyrkivänsä saamaan aikaan suotuisamman suhteen tuotantokulujen ja tuotteiden hintojen välillä, jotta Viron tuotantoelämä tulisi kilpailukykyisemmäksi ulkomaiden markkinoilla ja kannattavamaksi sisäisillä markkinoilla; tässä duhteessa hallitus aikoo käyttää kaikki talouspoliittiset keinot, jotta maatalous- ja teollisuustuotteiden hinnat saataisiin oikeaan suhteeseen keskenään. Erikoista huomiota hallitus aikoo kiinnittää maatalouden ahdinkotilan lieventämiseen; varsinkin tullaan pyrkimään maataloustuotteiden välityskustannusten vähentämiseen, osuustoimimallisen myyntijärjestelmän edistämiseen, sekä maastavietävän voim samoinkuin munien ja lihan hintojen parantamiseen. - Viimeksimainittu kohta tarkoittanee lähinnä uusien vientipalkkioitten määräämistä, jota maatalousministeriössä on suunniteltu, mutta jota varten tähän saakka ei ole löydetty vastaavia tulolähteitä. Muuten ohjelmajulistuksen taloudellisen elämän kohentamista koskevat kohdat vaikuttavat enemmän hurskailta toivomuksilta kuin käytännöllisiltä toimintaohjeilta, koska

ei näytä olevan selvyyttä siitä, miten suunnitelmat käytännössä olisi toteutettava.

Ulkomaankaupan tasapainoon saattamiseksi käytäntöön otetut pakkokeinot (lisenssijärjestelmän j.n.e.) ohjelmajulistus leimasi epäsuotaviksi ja ilmoitti hallituksen pyrkivän vapaampaan kaupankäyntiin ulkomaiden kanssa. - Tällä toivomuksella lienee kuitenkin varsin vähän toteutumisen mahdollisuuksia, koska vapaa kaupankäynti ehdottomasti johtaisi tuomin lisääntymiseen, mutta tuskin samassa määrässä edistäisi vientiä, ja täten hävittäisi ulkomaankaupassa suurin vaivoin saavutetun tasapainon. Tämä kohta onkin kenties käsitettävä varovaiseksi viittaukseksi siihen, että rahanarvon alentuessa vapaa ulkomaankauppa käivisi mahdolliseksi.

Ohjelmajulistuksen ulkopoliittikkaa käsittelevä osa sisälsi pääpiirtein seuraavaa: Hallitus pyrkii säilyttämään ja kehittämään hyviä suhteita kaikkiin valtioihin, erittäinkin naapurimaihin. Edellisen hallituksen riigikogulle vahvistettavaksi esittämät hyökkäämättömyys- ja sovittelusopimukset Neuvostoliiton kanssa ovat lisätodistuksena siitä, että Viro ei jätä käyttämättä ainoatakaan mahdollisuutta luodakseen suotuisat edellytykset valtioiden välisen ystävällisten suhteiden ja rauhantilan kehittämiseksi. Nykyään on kaikkialla, myös Virossa, ulkopoliittikan tehtävänä erikoisesti taloudellisten etujen suojeleminen. Tässä suhteessa ei kuitenkaan ulkoedustuksen elimiltä ole toivottava liikoja, sillä kaikki valtiot tavoittelevat nykyoloissa samaa päämäärää, tuonnin rajoittamista ja viennin lisäämistä, ja täten on luonnollista, että Viron vientimahdollisuudet vaikeutuvat. - Lähin ulkopoliittinen tehtävä on Viron sotavelkoja koskevan lyhennyksen järjestäminen, jossa suhteessa on kaikin voimin koetettava päästä nauttimaan saatavissa olevia helpotuksia. -

Ohjelmajulistuksessa pantiin pääpaino taloudellisille kysymyksille, kuten nykyoloissa onkin luonnollista ja välttämätöntä. Julistusta riigikogussa seuranneessa keskustelussa, johon ottivat osaa vain sosialistit ja "köyhälistöpuolue" sekä, ^{milloin} kielenkäytön laatu antoi aihetta, puhemies järjestyksenpitäjänä, käsiteltiin kuitenkin laajajakosti myöskin puhtaasti poliittisluontoisia kysymyksiä. Niinpä

muuan opposition pääpuhujia, ent. riigivanem Rei, omisti pitkän lausuntonsa miltei yksinomaan vapaussoturien poliittiselle liiket-
timiselle, jonka puhuja katsoi voivan kehittyä vaaraksi valtiolle
ja joka hallituksen hänen mielestään olisi ollut deklaratiossaan
tuomittava. Rein puheen johdosta riigivanem lyhyesti ilmoitti,
että hallitus ei pidä vapaussoturien liikettä niin merkitykselli-
senä, että sitä olisi ollut aiheitta hallituksen ohjelmajulistuk-
sessa käsitellä.

Useat puhujat moitiskelivat ohjelmajulistusta epäselvyy-
destä ja liian diplomaattisesta kielenkäytöstä, jonka arvelivat
kätkevän valonarkoja aikomuksia, ja vaativat Einbundilta suoraa
vastausta etenkin kruunun kurssia koskevaan kysymykseen. Tämän
johdosta riigivanem, kuten aikaisemmin on mainittu, vakuutti hal-
lituksen pitävän tehtäväänsä kruunun arvon säilyttämistä. Täten
Einbund, kuten hän myös puheenvuorossaan viittasi, joutui vahvis-
tamaan hallituksen kantana käsityksen, joka ei vastaa hänen omaa
mielipidetään, mutta joka hallituksenjäsenten enemmistön kannatta-
mana on ollut hyväksyttävä hallituksen virallisiksi ohjelmaksi.

Lehdet totesivat deklaratiokeskustelun jälkeen, että
uuden hallituksen vastaanotto riigikogussa suurin piirtein oli
ollut kiihkon ja asiallinen, lukuunottamatta äärimmäisen vasem-
miston monkovalaissävyistä esiintymistä, johon ei suhtauduta vaka-
vasti. Useimmissa lehdissä on ilmaistu tyytyväisyys sen johdosta,
että Einbund nimenomaan julisti hallituksen pyrkivän kruunun ar-
von säilyttämiseen, joskin samalla huomautetaan, että on oltava
varuillaan, jotta kruunun asemaa välillisin keinoin ei heikennet-
täisi. Tässä suhteessa kiinnitettiin huomiota erittäinkin hallituk-
sen esitykseen, joka tarkoitti hallituksen oikeuttamista ottamaan
luottoa Eesti Pankista, ja jota jälempänä tarkemmin käsitellään.

Uuden hallituksen suurimpana huolena sen alkutaipaleel-
la on valtion raha-asiaiden epätydyttävä tila. Kuluvan, huhtikuus-
ta alkaneen talousvuoden tulo- ja menoarvio on, kuten ministeri

Wuorimaa on selostanut raportissaan No. 17 (30.V.), osottautunut aivan liian optimistisesti laadituksi; valtion tulot eivät kerry läheskään arvioiduin määrin, ja toistaiseksi on varat saatu riittämään vain lykkäämällä myöhemmäksi menoja, joihin tulo- ja menoarviossa on määrärahoja varattu ja jotka talousvuoden kuluessa on suoritettava. Talousarvion täyttämiseksi tarvittaisiin kuukausittain keskimäärin n. 7 milj. kr., mutta talousministeriön laskelmien mukaan voidaan odottaa saatavan korkeintaan 6 milj. kr. kuussa. Vajaus tulisi näinollen talousvuoden päättyessä olemaan toistakymmentä miljoonaa kruunua. Tasapainon saavuttamiseksi jo Teemantin hallitus velvotti eri ministeriöt tekemään alaistensa hallintohaarain menoissa mahdollisimman suuria supistuksia. Kun suuri osa menoja on lakimääräisiä, tällaisiin supistuksiin ei kuitenkaan saada uhkaavaa vajeusta kokonaisuuudessaan vältetyksi, vaan myöskin valtion tuloja on koetettava lisätä. Tässä mielessä hallitus äskettäin korotti eräiden tärkeiden kulutustavarain, ensi sijassa sokerin tullia (sokerin tulli oli vielä puoli vuotta sitten vain 12,5 senttiä kilolta, nyt, kahden korotuksen jälkeen, se on jo 30 senttiä), minkä lisäksi uusi hallitus ensi töikseen antoi riigikogulle esityksen uuden liikevaihtoveron (Umsatzsteuer) säättämisestä kaupan, teollisuuden ja vapaiden ammattien harjoittajain maksettavaksi. Näillä toimenpiteillä toivotaan talousarvio ennen talousvuoden päättymistä voitavan saada tasapainoon.

Äskennmainittu liikevaihtovero, jota koskeva esitys parhailaan on riigikogun käsiteltävänä, on suunniteltu toimeenpantavaksi Itä-vallassa käytännössä olevaa järjestelmää noudattaen. Vero, jota perittäisiin riippumatta siitä, onko verotettava toiminta tuottanut tuloa vai ei, olisi säännöllisissä tapauksissa n. 2 % liikevaihdosta, mutta voitaisiin eräissä tapauksissa korottaa aina 15 %:in. Verosta olisi vapaa, paitsi toisen työstä saatua palkkaa, myöskin maatalouden tuotto sekä maataloustuotteiden ensi käden myynti, maatalouden kun ei katsota kestävän lisäverotusta. Hallitus pitää uuden veron määräämistä erittäin tärkeänä, ja tekee parhaansa kiirrahtiäkseen sen käsittelyä riigikogussa, joka puolestaan näyttää suhtautuvan jonkunverran ynseästi esitykseen. Veron on arvioitu voivan tuottaa n. 2 - 2½ miljoonan kruunua vuodessa.

Toinen uuden hallituksen aloite, joka on aiheutunut valtionkassan vaikeasta tilanteesta, koskee hallituksen oikeuttamista ottamaan

velkaa Eesti Pankista. Eesti Pankin peruskirjan mukaan pankilla on oikeus valtion käteisiin tarpeisiin myöntää luottoa 1/6 voimassaolevan tulo- ja menoarvion määrästä. Hallitus pyysi nyt riigikogulta oikeutta käyttää tätä luottoa alistamatta asiaa joka kerta riigikogun ratkaistavaksi. Esitystään hallitus perusteli sillä, että valtiolla on puute käteisvaroista ja että erinäiset piakkoin suoritettaviksi tulevat menöt, kuten ruismonopolisäännösten edellyttämä rukiin osto talonpojilta, vaativat huomattavia summia. Eesti Pankin peruskirjan mukainen määrä, joka valtiolle voidaan velaksi antaa, on tänä vuonna yli 13 milj. kr., josta kuitenkin ennestään jo on lainattu valtiolle n. 5 milj. Hallituksen pyytämä valtuus olisi siis merkinnyt korkeintaan n. 8 miljoonan kruunun lainaamista. Hallituksen annettua esityksensä sekä sanomalehdissä että riigikogussa huomautettiin, että näin suuren summan myöntäminen valtiolle voisi vaarantaa Eesti pankin asemaa, se kun ei mitenkään voisi supistaa muuta luotonantoaan niin paljon, että hallitukselle setelinantoa lisäämättä voitaisiin myöntää koko kyseessäoleva summa; setelien lisääminen valtionkassan tarpeiden tyydyttämiseksi taas helposti johtaisi siihen, että kateprosentti alentuisi alle asianomaisten säännösten edellyttämän normaalimäärän, 40 %, ja täten voitaisiin joutua inflatioon. Hallitus kuitenkin vakuutti, että inflatiota ei tahdota synnyttää, ja että hallitus muutenkaan ei tulisi käyttämään myönnettävää oikeutta muuhun kuin välttämättömään käteisvarojen puutteen poistamiseen, joten koko kyseentulevaa määrää tuskin tarvitsisikaan käyttää. Riigikogu antoi nyt hallitukselle oikeuden käyttää Eesti Pankin luottoa vuoden kuluessa korkeintaan 9 miljoonaa kruunua; ~~kun~~ kun tästä määrästä jo oli käytetty 5 milj., on hallituksella siis mahdollisuus käyttää vielä 4 milj., josta suurin osa kuluu edellämainittuun rukiinostoon.

Ne toimenpiteet, joihin Virossa valtion raha-asiaain tilan helpottamiseksi viime aikoina on ryhdytty ja ~~joista~~ joita suunnitellaan lähitulevaisuudessa täytäntöön pantaviksi, ovat senluontoisia, että ne eivät voi olla kallistuttavasti vaikuttamaan yleisiin elinkustannuksiin. Sokeritullin korotus samoinkuin suunni-

teltu liikevaihtovero, joka sekä viime kädessä tulisi kuluttajain kannettavaksi, vaikeuttavat muutenkin ahdinkotilassa olevien kuluttajapiirien asemaa, sekä maanviljelijöitä, joiden avustamisesta niin paljon puhutaan, että muita. Voimakkaasti onkin julkisuudessa vaadittu toimenpiteitä elinkustannusten alentamiseksi, jota edellyttäisi yleisenä pyrkimyksenä oleva tuotantokustannusten alentaminen, mutta tulokset ovat olleet varsin vähäiset. Nyt on hallitus kuitenkin pyynnöstään saanut oikeuden riigikogua kuulematta toimenpanna tullien alentamisia, - tähän saakka hallituksella on ollut valta korottaa tulleja, mutta ei alentaa. Saatuaan tämän oikeuden hallitus toivoo, alentamalla tai uhkaamalla alentaa tulleja, voivansa ~~erästä~~ pakottaa sellaiset kotimaiset teollisuuslaitokset, jotka korkean tullisuojan turvin pitävät hintojaan kohtuuttomina, alentamaan valmisteidensa hintoja. Kyseeseen tulee tässä suhteessa lähinnä tekstiiliteollisuus. -

Einbundin hallitus on toimintansa alussa osottanut huomattavaa aktiivisuutta. Se on tarmokkaasti käynyt saattamaan valtion rempalleen horjahtaneita raha-asioita tasapainoon, ja vaikka toimenpiteet, joihin se tässä suhteessa on turvautunut, aiheuttavat kansalle uusia painavia rasituksia, niiden vaikutus valtion rahalliseen asemaan otaksuttavasti tulee olemaan suotuisa. Toisaalta se on osottanut etsivänsä keinoja korkeiden elinkustannusten alentamiseksi ja siten osottanut hyvää tahtoa, joskaan se tässä suhteessa ei voine saada aikaan varsin kouraantuntuvia tuloksia. Joka tapauksessa sen toimintahalu poikkeaa edukseen Teemantin hallituksen varsin saamattomasta esiintymisestä.

Arlos Trolv.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön rap. no 24.

Ministeri Woorinen.

15/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, elok. 19 p:nä 1932.

No 883.

Herra Ministeri,

19/218 ka. i. m.		
25/8. m.		
LYNÄ	UUNO	ASIA
5	012	

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukseni:

- No. 24. Virolaisista ja vähän suomalaisista in,
- No. 25. Kansanäänestys perustuslain muuttamisesta,
- No. 26. Muutokset Viron ulkomaisessa edustuksessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aarne Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

Tallinna - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 24.

Tallinna - ssa 15 p:nä elo- kuuta 1932.

19/20/32	10/24
25/2-32	10/24
ASIA	ASIA
5	C12

Asia: Virolaisista ja
vähän suomalaisistakin.

Kun yli 4½ vuotta yhtämittäisesti olen ollut virolaisten keskuudessa, luulen olevani oikeutettu jonkinlaisella asiantuntemuksella luomaan kuvan tämän kansan luonteesta ja käsityksistä, kuvan jonka lähimain pitäisi vastata todellista tilaa ja olla mahdollisimman objektiivinen. Tarkoituksella tulen välttämään mahdollisen paljon numero- ja tilastotietoja ja selostukseni tarkoituksena on osoittaa ne näkökohdat, jotka on hyvä pitää mielessä niin hyvin virolaisia oloja ja tapahtumia kuin mielenilmaisuja arvosteltaessa.

Kun yleensä Virosta ja virolaisista on kysymys, on ensi sijassa muistettava ne olosuhteet, joiden vallitessa itsenäinen Viron valtio syntyi. Hallinnollisesti puhtaasti venäläinen maakunta, jossa kansallistunteen ja -kielen kehittäminen oli kielletty, virkamiehistö venäläinen, jossa saksalainen maanomistaja hallitsi maataloutta, käyttäen virolaista maamiestä palkkalaisenaan ja jossa virolainen vapaa talonpoika oli harvinaisuus, ei suinkaan kasvata kansallista valvoutumista. Kun sitten maailmanhistorialliset olosuhteet tekivät mahdolliseksi tuon kaksinkertaisen sortajan kahleiden katkaisemisen ja kädenkäänteessä loi itsenäisen valtakunnan, ilman mitään osittainkaan valmista pohjaa

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tällaiselle muutokselle, oli tämän uudistuksen toimeenpano suuria voimia ja suurta kestävyyttä kysyvä. Ei ollut varoja, ei hallinnollista järjestelyä, ei kouluja, lyhyesti sanoen kaikki oli luotava alusta alkaen. Virolaiset saavat todella kiittää onneaan, että heillä sattui olemaan miehiä, kuten Päts, Tõnisson, Laidoner y.m., jotka olivat pystyviä ottamaan ohjat käsiinsä ja sekasorrosta luomaan valtion kaikkine koneistoinen. Että tämä luomistyö on edistynyt niin pitkälle, kuin mitä se nyt jo on, kaikista puutteistaan huolimatta, että maa on saanut kokonaan toisenlaisen ilmeen, siihen on tarvittu sekä mainitsemieni että lukuisain muiden kansallisesti heränneiden miesten suurta voimainponnistusta ja hyvää tahtoa. Virolaisia oloja ei näistä syistä vielä saisikaan arvostella länsi- ja keski-Euroopan mittapuulla, vaan on otettava huomioon kaikki edellämainitsemani näkökohdat. Silloin voi niitä paremminkin ymmärtää.

Koko se yhteiskunnallinen ja taloudellinen rakenne, mikä nyt jo on olemassa, on erinomaisen nopean kehityksen tulos. Kuinka olosuhteet vuosi vuodelta ovat yhä paremmiksi kehittyneet ja säännöllinen suuri edistys tapahtunut, sen voi parhaiten todeta vakinaisesti paikalla oleskeleva tarkka ilija. Kaupungit puhdistuvat ja uudistuvat, korjataan ja täydennetään puutteellisuuksia, maaseutu näyttää ainakin ulkonaisesti vaurastuvan, kun talonpoika on oppinut parempia viljelystapoja, rakennukset siirryvät, siirrytään yhden katon alla olevasta rakennustavasta eri rakennuksiin ihmisasuntoa, karjaa, varastoja y.m. varten. Hyvään suuntaan käyvän kehityksen merkkejä huomataan joka puolella. Ja jollei taloudellinen puute olisi pannut liika suuria rajoituksia niin valtiolle kuin yksityisellekin, olisi edistys vieläkin huomattavampi. Yhtä suuri ja tärkeä työ kuin oli hallinnon ja oikeudenkäynnin järjestäminen, joka tapahtui alussa venäläisten lakien puitteissa ja jota sittemmin olosuhteiden mukaan on kehitetty ja uudistettu, yhtä suuri työ oli kansankasvatuksen koululaitoksen järjestäminen. Miltei kaiken puuttuessa omalla kie-

lellä, oli kädenkäänteessä luotava opettajisto ja oppikirjat. Varsinkin viimeainittu seikka tuotti tietenkin alussa hankaluuksia, nyt on kirjoja kaikilta aloilta saatavissa. En ole pätevä arvostelemaan oppikirjojen laatua, mutta mikäli alussa puutteellisia ja heikkoja kirjoja kiireessä julaistiin, on epäilemättä nyttemmin puutteet korjatut ja oppikirjavarasto muiden maiden esikuvain mukaan tarkoitustaan vastaavalla tavalla kunnossa. Näin on edistys käynyt kaikilla aloilla ilahduttavassa suunnassa.

Mutta luodessamme kuvaa Viron valtion ja kansan kehityksestä, ei olisi oikein mainita ainoastaan ilmeneviä hyviä puolia, vaan on syytä katsella myös niitä puutteita, jotka syrjästä tarkkaajan silmään sattuvat.

En luule erään virolaisen kansanelämän kirjailijan paljon erehtyneen virolaisen kansanluonteen oikeassa arvioinnissa, kun hän eräässä näytelmässään antaa maatalon rengin huudahtaa: minun sydämelleni tekee paha, kun näen, että toiselle käy hyvin. Kateus on virolaisten huonoimpia ominaisuuksia, ja vaikka kateutta onkin olemassa joka paikassa, on se Virossa silmiinpistävämpi kuin mitä muualla olen huomannut. Lieneekö tämä sitten olojen pienuuden aiheuttamaa, ja siksi enemmän huomattavissa kuin suuremmissa maissa, jääköön avoimeksi. Tämä luonteenpiirre ei yksinomaan rajoitu sisäisiin, henkilökohtaisiin, puolueiden välisiin y.m. asioihin, vaan on sitä huomattavissa uloskinpäin. Sanomalehdistöstä pilkistää joskus, ehkäpä useamminkin, vahingoniloa siitä, että toiselle, esim. Suomelle, ei ole käynyt hyvin tai kateustuntein todetaan toisen saavuttama menestys. Yksityisissä keskusteluissa panee myös silloin tällöin merkille saman piirteen.

Jos kateutta pitää yhtenä virolaisen luonteen huonona piirteenä, niinkuin olisin taipuvainen tekemään, ei tämä piirre ole voinut olla vaikuttamatta poliittiseenkaan ja yhteiskunnalliseen elämään. Se ehkä tekee käsitettäväksi, joskaan ei sallittavaksi, niin montakin seikkaa poliittisessäkin taistelussa.

Mutta virolaisissa on toisia, enemmän erikoisia ja olosuhteiden aiheuttamia puutteita, kuin yleisinhimillinen kateus. Kun valtakuntaa luotiin, tarvittiin suuri kansallinen virkamiehistö,

jota ei ollut olemassakaan. Tällöin oli ~~suurikokous~~ pakostakin käytettävä tarjolla olevat voimat, joista suuri osa oli ollut pikuvirkailijoita ympäri Venäjän valtakunnan ja toiset taas täysin kokemattomia. Venäjällä eläneet ja kasvaneet virkamiehet olivat tottuneet venäläiseen virkamiestapaan, jossa byrokratisoitiin, hidasteltiin ja käytettiin lahjomista asiain hoidossa. Nämä tavat ovat nuo Venäjältä tulleet herrat tuoneet mukanaan (ei kuitenkaan läheskään kaikki heistä) ja haitanneet tervettä kehitystä. Siitä ovat todistuksena yhä uusiutuvat, ja mitä erilaisimmilla hallinnon aloilla tapahtuneet lukuisat skandaalit. Tottumattomuus virkain hoidossa epäilemättä myös tuotti alussa vaikeuksia, mutta on tämä puute vuosittain tasaantunut harjaantumisen avulla ja pätevyyden kasvaessa.

Että venäläistä vaikutusta monella taholla on huomattavissa, sitä ei voida kieltää. Mutta sekin on ymmärrettävissä. Puhtaasti kansallinen henki voi täällä päästä valtaan vasta noussevan polven ottaessa ohjat käsiinsä, polven, joka venäläisaikaa ei tunne. Kun nykyisessä vanhemmassa polvessa useamminkin saattaa kuulla ilmaistavan käsityksiä siitä, ettei Viro ajan pitkään voi pysyä itsenäisenä, koska se on taloudellisesti liian heikko ja sen naapuri Venäjä ylivoimaisen vahva, vaan että uhan tullessa on alistuttava ja tyydyttävä kulttuuriautonomiaan, on tällainen henki nykyisestä ylioppilaspolvesta täysin kadonnut: Siellä luotetaan ja uskotaan kansalliseen, itsenäiseen Viroon ja kansallishenki elää voimakkaana. En suinkaan edelläolevalla väitän, että koko vanhempi polvi olisi kansallisesti heikko, mutta suuri massa on kuitenkin epämääräistä eikä riittävästi vielä tajua kansallistunteen merkitystä. Kun vaan rauhan aikaa riittää, tulee tilanne vuosittain paranemaan ja kansallinen tietoisuus kasvamaan samalle tasolle kuin Suomessakin. Se onkin erinomaisen tärkeä edellytys pienen kansan olemassaololle, ja Virossakin tehdään tässä hengessä runsaasti työtä, erikoisesti suojeluskuntien ja nuorisoliittojen kautta. Kansakoulun opettajistosta sensijaan lienee suuri määrä mielipiteiltään sosialisteja, jotka käyttänevät, niin ainakin väitetään, asemaansa sosialististen oppien levittämiseksi. Tällaista opettajien

poliittista toimintaa vastaan on nykyinen opetusministeri ryhtynyt toimenpiteisiin.

Virolaisen luonteen piirteisiin kuuluu myöskin huomattavan suuri notkeus ja olosuhteisiin mukautumisen kyky. Tämä ominaisuus on tietenkin monissa suhteissa edullinen, mutta saattaa toisissa olla vaarallinenkin. Suomalaisista, jotka tunnetusti ovat jäykkiä, ovat virolaiset mukautumiskyvyssään paljon edellä. Niinpä ovat he esim. näyttäneet olevansa erikoisen nokkelia heti käyttämään hyväkseen kaikkia kaupallisia etuja, mitä kauppasopimukset myöntävät ja tilanteet yleensä sallivat. Tähän vaikuttanee myös virolaisten yleensä suomalaisista tuntuvasti suurempi vilkkaus.

Tämä erittely virolaisista ei suinkaan pyri olemaan täydellinen, vaan sen tarkoituksena on esittää eräitä silmiinpistävimpiä piirteitä, jotka ehkä tekevät mahdolliseksi paremmin tajuta tšekäläisiä tapahtumia ja mielenilmaisuja.

Lopuksi eräitä huonompia puolia suomalaisten suhtautumisesta virolaisiin. Aikaisemminhan voitiin miltei väittää (poikkeuksia tietysti oli), että suomalaiset pitivät virolaisia huonomman luokan ihmisinä. Kuluneina vuosina on tämä käsitys onneksi tuntuvasti muuttunut. Nuoriso ja sanomalehdistö varsinkin osottavat täyttää tasa-arvoista käsittelyä, jota kuitenkin vielä ei voitane sanoa keski-ikäisestä ja vanhemmasta sivistyneestä luokastamme kokonaisuudessaan. Olen omasta kokemuksestani enemmän noissa piireissä kotimaassa kuullut halveksivassa äänilajissa puhuttavan virolaisista kuin edes tasa-arvoisessa ja useat virolaisetkin ovat minulle valitelleet Suomessa joutuneensa kohdelluksi kuin olisivat he huonomman luokan ihmisiä. Ilahduttava parannus on kuitenkin, kuten yllä mainitsin, tässä suhteessa käymässä ja toivottavaa olisi että sielläkin, jossa vielä tehdään ero virolaisen ja muun ihmisen välillä, tasa-arvoinen käsittely voittaisi alaa. Kun muutamakin virolaiset tällaisin vaikuttein palaavat Suomesta, niin ei ole ihme, että sanomalehdistönkin palstoille joskus ilmestyy katkeroituneita huomautuksia ja viittauksia ja että epäedullisia piirteitä suomalaisista levitetään.

Aarne Kuitman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa oleva lähtösten rap. no 25.

Ministeri Wuorimaa.

6/8 1932.

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 25.

Tallinna - ssa 19 p:nä elokuuta 19 32.

19/208 20 10 32		
25/8.32		
5	C12	

Asia: Kansanäänestys
perustuslain muuttamisesta.

Kuluvan elokuun 13-15 päivinä toimitettiin Virossa perustuslainmuutosta koskeva kansanäänestys. Kun useaan kertaan muutosehdotusta raporteissani olen käsitellyt, tulkoon tässä vain lyhyesti mainituksi, että sen tarkoituksena oli

- 1) perustaa laajavaltuuksinen presidentintoimi
- 2) vähentää riigikogun jäsenmäärä 100:sta 80:een
- 3) sallia kunniamerkkien käyttö.

Suoritetun kansanäänestyksen tulos tarkistamattomin numeroin osoittaa, että ehdotus pienellä enemmistöllä, noin 11.000 äänellä, on hyljätty. Näin ollen jää Virossa nykyinen hallitus-systeemi ja parlamentin yksinvalta edelleen voimaan, sillä ei ole luultavaa, että minkäänlainen uusi ehdotus nykyoloissa saisi enemmistöä sen paremmin kuin juuri hyljätyksi tullut.

Mitkä syyt sitten aiheuttivat äänestyksen negatiivisen tuloksen? Tähän kysymykseen on vaikea antaa varmaa vastausta, mutta ei ole epäilystäkään, että vaikuttavina tekijöinä ovat olleet m.m. seuraavat seikat.

Kansanäänestys perustuslainmuutoksia varten on pakollinen ja perusteeton poisjääminen rangaistuksen alainen. Tämä seikka aiheuttaa sen, ja lehdistökin on siihen jo kiinnittänyt hu-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

miota, että pakon kautta ajetaan äänestämään myös poliittisesti ja valtiollisesti epäintressoidut ja kypsymättömät joukot, joilta kokonaan puuttuu arvostelukyky ja äänestävät miten sattuu.

Ehdotuksen laatijat (oikeisto ja keskusta) näyttivät olevan niin varmoja voitosta, etteivät välittäneet tehdä asian hyväksi propagandaa kuin parina viime viikkona ja senkin vain lehdistön välityksellä. Kansa kuuluu ympäri maata valittavan, ettei selostettu kokouksissa ehdotuksen merkitystä sen tekijäin puolelta, kun sen sijaan sosialistit ja vapaussoturit pitivät eri puolilla yllytyspuheita esitystä vastaan. Tällöin käytettiin valttina sel- laista kansaan menevää esitystä, että valtion menot suuresti li- sääntyvät ja verot nousevat, mikä tietenkin varsinkin tällaisina raskaina aikoina teki vaikutuksensa. Kun reaktio kannattajain puo- lelta oli mitätön ja välinpitämättömyys suuri, niin ei ole eri- koisen ihme, että kävi niinkuin kävi. Vähemmistökansallisuudet (venäläiset ja saksalais-ruotsalaiset) äänestivät myös suurena enem- mistönä vastaan, koska ehdotus riigikogun jäsenmäärän vähentämisky- symyksestä olisi heiltä vienyt pari edustajapaikkaa. Sitä paitsi en juuri epäile sanoa, että kaikki ne 20 riigikogun jäsentä, joi- ta ero riigikogusta ja kolmen vuoden hyvän palkan (riigikogun jäsenet nauttivat kuukausipalkkaa koko vuodet, riippumatta siitä onko riigikogu koossa vai ei) menetys uhkasi, kaikessa hiljaisun- dessa toimivat muutosta vastaan. Poliittisten johtajain keskeinen kateus lienee myös osaltaan vaikuttanut ylen laimeaan agitatioon ehdotuksen puolesta, sillä harvat laskivat itselleen mahdollisuuden päästä presidentiksi, joka valittaisiin 5 vuodeksi kerrallaan, kun sen sijaan miltei jokainen saattaa sydämessään kantaa hiljaista toivonkipinää päästä riigivanemaksi vuosittain vaihtuvassa hallituk- sessa. Vaikutustaan tekemättä ei myöskään liene ollut Viron suu- rimman lehden "Päevaleht" kaksimielinen esiintymistapa, jossa ei ehdotusta puollettu eikä vastustettu, vaan kehoitettiin jokaista äänestämään harkintansa mukaan. Sitäpaitsi esiintyivät eräät maaseu- dyn keskustalehdet ehdotusta vastaan.

Ratkaisevimmin tulokseen kuitenkin arvioidaan vaikuttaneen vapaussoturien liiton esiintymisen, jotka pitivät 3 suurta koko maata käsittävää kokousta, joissa vaadittiin "puolueiden ~~ksa~~ kompromissina laaditun perustuslainmuutoksen" hylkäämistä ja samalla luvattiin uusi ehdotus, jossa presidentillä on paljon laajemat valtuudet, yhdenmiehen vaalisysteemin voimaansano ja riigikogun jäsenmäärän vähentäminen 50:een.

Edelläolevat seikat ovat kaikki yhdessä johtaneet kielteiseen tulokseen kansanäänestyksessä. Vielä viime talvena miltei varmalta näyttävä voitto alkoi kesän kuluessa muuttua epä määräiseksi, kun esittäjään oma aktiviteetti näytti pysähtyneen väsymykseen riigikogun vaalien ponnistuksista. Pari kuukautta ennen äänestystä tuntui jo häviö todennäköiseltä. Ja kuitenkin se ei ollut niin suuri, ettei olisi toisinkin voinut käydä. Seuraavassa eräitä huomioita itse äänestyksestä.

Osanotto oli vilkas (pakostakin), noin 85-90%. Muutosehdotuksen puolesta annettiin noin 330.000 ääntä, vastaan noin 341.000, siis ero noin 11.000. Tarkistetut numerot voivat tehdä eron vielä pienemmäksi. Etelä-Virossa olivat puoltajat enemmistössä, niinkuin suurin piirtein katsoen yleensäkin maaseudulla, kun sensijaan kaupungeissa vastustajilla oli hyvin suuri enemmistö (Tallinnassa vastaan - 58.000, puolesta - 26.000, Tartussa vastaan - 22.000, puolesta 11.000, kaikki pyörein luvuin.) Tämä osoittaa, että myös kaupunkilaisporvaristo suurelta osalta on ollut vastustavalla kannalla ja siis mielipiteiltään hyvin radikaalia.

Äänestyksen tulos ei suinkaan ole tilannetta selvittänyt, muuta kuin mahdollisesti. On otettava huomioon, että jokseenkin puolet Viron kansasta on antanut äänensä nykyistä perustuslakia vastaan, pitäen sitä epätarkoituksenmukaisena. "Revalsohe Zeitung" kirjoittaakin tämän vakavan seikan huomioonottaen m.m. "Vielmehr muss nach wie vor damit gerechnet werden, dass die bisherige Verfassung nicht nur von der Mehrzahl der politisch verantwortlichen Personen abgelehnt wird, sondern auch die Notwendigkeit der Verfassungsänderung als solcher sicher von der

grossen Majorität der politisch interessierten und eine Verantwortung empfindenden Kreise geteilt wird. - - - Es ist unnatürlich und gefährlich, wenn unter solchen Umständen die bestehende Verfassung auf längere Zeit in Kraft bleibt. - - -" "Postimees" puolestaan huomauttaa, että se seikka, että riigikogun valmistama perustuslainmuutos hyljättiin, osottaa kansan enemmistön epäluottamusta parlamenttiin, jolta se ei usko mitään hyvää saavansa. "Vaba Maa" kirjoittaa m.m. "Kansanäänestyksen tulos on tappio parlamenttimme politiikalle. Jo aikoja sitten on Toompean (Tallinnan hallinnollinen ja poliittinen kaupungin osa) politikkoja varotettu, etteivät omien laskelmiensa laatimisessa unohtaisi kansan johtamista. Mutta he eivät ole siitä paljoakaan välittäneet. Kun kerran (riigikogun) ryhmät ovat näin äänestäneet, piti heidän käsityksensä mukaan kansan päätös myös olla niin määrätty. Nyt on heillä siis mustaa valkealla, että jos riigikogu asian ratkaisee 43 äänellä 30 vastaan, kansa itse voi sen ratkaista aivan toisin." "Pärnu Päevaleht" tekee seuraavia huomautuksia: "Vapaussoturien ja yleisen mielipiteen painostuksesta oltiin (riigikogussa) pakotetut valmistamaan uusi ehdotus perustuslain muutokseksi, saatettiinpa se vielä kansanäänestykseenkin, mutta jatkolla oli vähän mielenkiintoa, ellei enemmistö ollut kokonaan epäonnistumisesta kiinnostettu, sillä - rajoittaa omaa valtaansa, ei suinkaan ole mieluista. - Kansanäänestyksen tulos osottaa, että kansan enemmistö joka tapauksessa on presidentin instituutin puoltaja, kun lasketaan esillä ollutta ehdotusta vastaan äänestäneet vapaussoturit." - Sosialistilehti luonnollisesti on tulokseen tyytyväinen.

Oli viimemainitun väitteen miten tahansa, tosiasia on, että nyt "lehmäkaupat" edelleen jatkuvat, puoluepeli, jossa yksityiset- ja puoluepyyteet näyttelevät pääosaa, pysyy entisellään, kilpailu politikkojen henkilökohtaisista eduista ja kunnian tavoittelusta elää edelleen kaikessa loistossaan, yleisen edun jäädessä toisen luokan asiaksi. Voimassaolevan järjestyksen valtiopää, riigivanem, jonka pitäisi olla valtakunnan symboli, ei

sitä moraalisesti voi olla, kun hänet temmataan mukaan politiikan likaiseen pyykkiin ja julkisesti ~~riisellen~~ milloin tahansa saatetaan mustata ja koko hänen auktoriteettinsa tallata jalkoihin. Tämähän ei ole kaunis kuva, mutta vastaa siitä huolimatta olosuhteita, jotka kyllä vaatisivat korjausta.

Mitkä ovat sitten ylläesitetyissä oloissa mahdollisuudet korjauksiin? On vain yksi laillinen tie: uusi esitys kansanäänestykseen. Vapausoturit ovat luvanneet selläisen valmistaa julistamansa ohjelman pohjalla, mutta se saattaa vasta noin vuoden kuluttua tulla äänestyksen alaiseksi, mikäli se yleensä niin pitkälle joutuu. Riigikogu tuskin ryhtyy uuteen yritykseen asiassa. Tilanne jää näin ollen epämääräiseksi ja valtiollinen elämä valtiomuodon perustalle, jota tosiasiallisesti enemmän kuin puolet kansasta ei hyväksy.

Raimu Whorrmann

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Teollisuus- ja kaivosteollisuuden tutkimuslaitoksen rap. no 26.

Ministeri Vuorineen.

19/8 1932.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 26.

Tallinna - ssa 19 p:nä elo Kuuta 19 32.

Salainen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19/12/32		
25/9/32		
RYHMÄ	OLASIO	ASIA
5	C12	

Asia: Muutokset Viron
ulkomaisessa edustuksessa.

Käydessäni t.k. 16 p:nä ulkoasiainministeri Pungin luona, tiedustelin sanomalehdistössä näkyneiden uutisten todenperäisyyttä muutoksista Viron ulkomaanedustuksessa.

Ministeri Pung huomautti tällöin, että ainoat toistaiseksi vammat siirrot ovat hra Strandmanin määräys lähettilääksi Pariisiin ja ministeri Pustan siirto Parisista Varsovaan. Olkoon sivumennen mainittuna, että minulle on luotettavista lähteistä kerrottu min. Pustan pitävän tätä siirtoa itselleen erittäin traagillisena ja katastrofaalisena. Mihin nykyinen Varsovan lähettiläs Tofer tulee, on avoin, samoinkuin hra Lattikin määräys Rigaan, huolimatta siitä, että agreementti, jo on hankittu edellisen hallituksen aikana. Ministeri Virgon lähtö Balkanille, jonne edellinen hallitus hänet nimitti pääkonsuliksi, asuinpaikkana Belgrad, jää myös ainakin pitemmäksi aikaa toteutumatta ja hra Virgo edelleen hoitamaan kauppaosastoa Ulkoasiainministeriössä. Ministeri Pung huomautti vielä, että säästöjen tekemistä varten on tarpeen pitää vakansseja täyttämättä, niinkuin Rigassa lähettilään paikka jo on ollut yli vuoden ajan.

Ensi vuoden menotervion yhteydessä lienee, mikäli olen kuullut kerrottavan, aikomus tehdä supistuksia ulkomaisessa edustukses-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

sa. Kuinka laajoja niistä tulee, sitä ei vielä voi sanoa, mutta puhutaan Kaunasissa olevan lähetystön lakkauttamisesta ja eräistä muistakin pienempien virkatoimien poistamisesta sieltä täältä.

Ramell...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C^o12.

ASIA:

Tallessuissa olevan lähetyksen rap. no 27.

Ministeri Vuorimaa.

22/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, elokuun 22 p. 1932.

No 900.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
17/218 (ac. i. i) 82		
24/8 - 82 2		
RYHMÄ	U. K. N. O.	ADIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukseeni:

- No. 27. Huomioita taloudellisen tilanteen kehityk-
sestä Virossa.
- " 28. Maatalouden velkautuminen Virossa.
- " 29. Suomen-Viron kauppavaihto.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Aame Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 27.

Tallinna - ssa 22 p:nä elo-kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 17/218/2e. 3. 13 32		
24/8.32	9	100
RYHMÄ	Luokka	Ala
5	C. 12.	

Asia: Huomioita taloudellisen tilanteen kehityksestä Virossa.

Viron ulkomaankauppa osottaa edelleen supistuvaa suuntaa. Verrattuna edellisen, 1931-vuoden kesäkuun vientiin, joka oli 37% saman vuoden toukokuun vientiä suurempi, oli ero tänä vuonna mainittuina kuukausina vain 7%. Tämä on vieläkin huomattavampi seikka siksi, ettei viennin väheneminen arvoltaan vuoden 1931 kesäkuuhun verrattuna johdu niin paljon himanlaskusta kuin todellakin tuntuvasta vientimäärien supistumisesta.

Ulkomaankaupan puolen vuoden bilanssi osottaa seuraavaa, verrattuna edelliseen vuoteen (milj. Ekr.):

	1932 (6 kk.)	1931 (6 kk.)
Tuonti	18,93	30,65
Vienti	19,74	34,33
Vaihto	38,67	64,98
Aktiivisuus	+ 0,81	+ 3,68

Taulukko näyttää, että vienti on supistunut enemmän, 42%, kuin tuonti, 38%.

Laatuunsa nähden on tuonti ollut:

	1932 (6 kk.)	1931 (6 kk.)
Ravintoaineita	2,55	5,45 milj. Ekr.
Raaka-aineita ja puolivalmisteita	5,56	9,03 " "
Valmistuotteita	10,73	16,14 " "

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Vähenneminen oli huomattavin ensinmainittuihin tuotteisiin nähden. Viljan ja hedelmien tuontia on kielloin, lisensein, tullein y.m.s. estetty ja rajoitettu, sokerin tullia kahteen kertaan nostettu. Toisessa luokassa taas on puuvillan tuonti edullisissa hintaoloissa kasvanut, bensiinin tuonti jälleen vähentynyt tullin noustua ja kotimaisen bensiinin käytön lisääntyessä. Maataloudessa vallitsevia vaikeuksia osottanee osaltaan se, että väkilannoitusaineiden tuonti tuntuvasti on laskenut. Valmistuotteiden tuonti on kaikilla aloilla vähentynyt korkeiden tullien, lisenssisysteemin ja ostokyvyn heikkenemisen seurauksena.

Puolen vuoden vienti on ollut seuraava:

	1932 (6 kk.)	1931 (6 kk.)
Ravintoaineet	9,61	15,40 milj. Ekr.
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	5,23	9,72 " "
Valmistuotteet	4,89	8,66 " "

Vähenneminen ei määrältään ollut niin suuri maataloustuotteissa kuin teollisuuden alalla. Niinpä voin vienti väheni 5.641 tonnista 5.291 tonniin, vaikka raha-arvon ero olikin 10,71 milj. kr:sta 6,90 milj. kr:lle. Kun voin hinnan nousussa ei ole odotettavissa suurempaa parantumista, oletetaan Virossa maitotuotannon syksyllä tuntuvasti vähenevän, siis myös voin viennin. Korkea valuutta on vientiteollisuudessa kiipeästi tuntunut ja vientimahdollisuudet päivä päivältä kehittyneet yhä epäedullisemmiksi. Niin varsinkin puuteollisuudessa, joka työskentelee kotimaisilla raaka-aineilla. Sen sijaan tilanne kuuluu olevan hiukan helpompi teollisuuksissa, jotka käyttävät ulkomaista raaka-ainetta, (tekstiili). Vientiteollisuuden tilanteen huononemista osottaa osaltaan sekin, että heinäkuuhun mennessä työläisten määrä oli vähentynyt keskimäärin 25% siitä, mitä se oli v. 1929. Mutta myös kotimarkkinateollisuuden on ollut pakko vähentää työvoimaa, miltei pitkin linjaa. Ainoastaan kemiallinen ja rihkamateollisuus on pystynyt sitä lisäämään, sekin vain tuontikieltojen turvin. Paitsi sitä, että työväestöä on ollut pakko vähentää, on jällellejääneille myös vähennetty työaikaa ja palkkoja, niin että työväestön tulot myös

huomattavasti ovat laskeneet ja ostokyky langennut minimaaliseksi. Puunjalostusteollisuus (faneeri, paperi, selluloosa) työskentelee jo pitemmän aikaa joko ilman voittoa tai suorastaan tappiolla ja viimeiset tilastonumerot antavat olettaa, että näillä aloilla ~~ta~~ takaisimmeno vasta nyt oikeastaan alkaa.

Vaikka Viron kauppabilanssi tällä hetkellä näyttääkin pientä aktiivisuutta, on syytä huomata seuraavaa. Vuoden ensimmäisellä neljänneksellä verrattuna vastaavaan aikaan v. 1931, on vienti langennut 45,5%, tuonti 48%. Toisella neljänneksellä oli viennin väheneminen 43,2% mutta tuonnin vain 35,1%. Tuontia rajoittavien apukeinojen (monopoli, lisenssit, rahansaantivaikkeudet) oli laskettu vaikuttavan juuri toisella neljänneksellä, mutta ovat vaikutukset niin ollen supistuneet vähiin kauppatalouteen nähden, vaikka niistä liikemaailmalle on ollut harmia enemmän kuin tarpeeksi.

Kehitys näyttää ylläolevien numeroiden valossa käyvän siihen suuntaan, ettei Viro vähitellen pystykään viennillään maksamaan tuontiaan. Muun, kuin vientivaluutan maahantulo on mitätön ja sekin mikä tulee, menee miltei kokonaan n.s. mustan pörssin kautta.

On arvioitu eräillä tahoilla viennin/^{niin/}paljon vähenevän, että kauppabilansin tasapainossa säilyttämiseksi on tarpeen tuontia supistaa vielä ainakin 30%. Onko tämä yleensä mahdollista jo tarvittavien ensikäden tarve- ja raaka-aineiden tuonnin tähden, on varsin kysymyksenalaista, siinä määrin on tuontia jo rajoitettu.

Lisäksi on eräs seikka huomioitettava. Viron ulkomaiset velat on suoritettu aktiivisen kauppabilanssin tuomista valuutoista ja kun sitä ei ole ollut, valtionpankin reservistä. Tammi-kuun 1 p:stä elokuun 1 p:ään on kuitenkin kulta- ja setelireservi vähentynyt noin 2 milj. kruunua, 19,5 milj. kruunuun ja elokuun 7 p:n Besti Pankin viikkokatsaus osottaa sen siitakin laskeneen jonkun verran. Mitä vähemmän vientivaluutaa tulee maahan, sitä enemmän on reserviä rasitettava velkoja ja niiden korkoja suoritettaessa.

Nimimerkki S. onkin "Päevalehdessä" kiinnittänyt huomiota edellämainittuihin seikkoihin ja huomauttaa niistä: "Me elämme

päivästä toiseen, emmekä tahdo käsittää, että vähitellen hävitämme reservimme. Valtion varallisuus annetaan pois ajattelematta, miten tulevaisuus ilman sitä muodostuu. Tällaista kruununsäilyttämistapaa on luonnehdittava äärimmäisen vaaralliseksi kokeiluksi. Toiveet kriisin loppumisesta - ainakin oman maamme suhteen - ovat nykyään perusteettomat, yhtä perusteeton on myös toivo ulkomaan avusta hädän tullessa."

Talousministeriön kauppaja teollisuusasiainosaston päällikkö tunnusti allekirjoittaneelle myös aivan äskettäin, ettei käytäntöön otettu systeemi ole tuottanut niitä etuja, joita siltä alussa odotettiin ja että on tarpeen ryhtyä sitä tarkistamaan ja jätettävä vapaalle kaupalle suurempi vapaus. Siitä syystä on jo pariin otteeseen monopoliluettelosta poistettu joukko tuotteita ja pari päivää sitten laajennettiin luetteloa jälleen, jättämällä vapaan tuonnin alaiseksi m.m. kahvi, tee, viinit, konjakit, voiteluöljyt y.m. Tarkempi luettelo lähetetään Ministeriölle niin pian, kuin se on julaistu. Eesti Pankin valuuttakontrolli sitä vastoin toimii entisellään ja on viime viikkoina vain kiristynyt, niin ettei pankki enää anna juuri mitään valuuttoja liikkeille, jotka sellaista tarvitsisivat. Ulkoasiainministeri Pung oli myöskin sitä mieltä, että nykyistä systeemiä on muutettava ja kauppa laskettava mahdollisimman vapaaksi. Kun kysyin, mitä hyötyä kaupan vapaasilaskemisesta käytännössä on, jos Eesti Pankin valuuttapolitiikka säilytetään entisellään ja sitä vielä kiristetään, sanoi hän, ettei valuuttakontrollin lieventämisestä vielä oltu käsitelty, mutta että sitäkin todennäköisesti on tarkistettava. Hän lisäsi: "Jos valuuttakauppaa lievennetään, nousee kysymys miten kruunun kurssin silloin käy." Enempää hän ei asiasta maininnut, mutta oli tämänkin riittävä viittaus siitä, että kruunun säilyttäminen nykyisellä kannalla tuottaa suuria vaikeuksia.

Symptomaattiseksi nimittäisin 19.8. Päevalehdessä ollutta pääkirjoitusta "Miten kruunun käy?" Tämä on ensi kerta, kun julkinen sana uskaltaa epäillä kruunun ~~nykyistä~~ pysymistä kultakannalla, ja kun kirjoituksessa viitataan erinäisiin seikkoihin, joista en-

nen ei ole ollut puhetta, selostan sen seuraavassa, vaikka se onkin hiukan pitkänlainen.

Se seikka, että uuden hallituksen deklaratiossa kruunun kurssin säilyttämisestä vain sivumennen mainittiin, on ymmärrettävää, koskei hallituksella "virallisesti" ole kruunun kurssin kanssa mitään tekemistä. Rahapolitiikka on aikoinaan lailla jätetty kokonaan Eesti Pankin tehtäväksi. Noin vuosi sitten vapautettiin pankki velvollisuudesta vaihtaa ulkomaanvaluutta kruunuja vastaan. Viime aikoina on huomio kiintynyt valtion luottotarpeeseen Eesti Pankista. Kun lakiehdotusta valtion luottotarpeesta Eesti Pankilta käsiteltiin, kutsuttiin pankin edustaja läsnäolemaan, mutta selitti hän, että tällaiset hallituksen suunnitelmat olivat hänelle tuntemattomat.^{x)} Ei voida salata, että yleinen mielipide oli ylen hämmästynyt tästä Eesti Pankin suhtautumisesta näin vakavaan kysymykseen. Aikoinaan pani Kansainliitto suurta painoa sille seikalle, että Eesti Pank omaisi yksityispankin luonteen. Tässä yhteydessä myönnettiin tosin Eesti Pankille oikeus varata valtiolle luottoa, mutta ehdolla, että kaikki nämä luottot on suoritettava viimeistään sen neljännesvuoden päättyessä, joka seuraa sitä tilivuotta, jolloin laina myönnettiin. Kaikille on myös tunnettua, että pankin valtiolle myöntämät lainat tähän saakka ovat takaisin suorittamatta. On myös selvää, ettei valtio niin pian pystykään näitä lainoja takaisin suorittamaan ja että luotto siis jää vastoin pankin peruskirjan määräyksiä pysymään. Vain parantumaton optimisti voi toivoa näiden lainojen määräaikaista takaisinnaksua, sillä menoarvion tasapainoon saattaminen näyttää kyseelliseltä.

Lopuksi on mainittava huhut siitä, että lähiaikoina toimeenpannaan tarkistus voimassaolevien valuuttakontrollimääräysten suhteen. Tämän käsityksen on talousministeri useampaan kertaan esittänyt ja myös eräät toiset hallituspuolueiden edustajat ovat sitä mieltä, etteivät vastaavat lait anna tarpeellisia tuloksia,

x) Huom. Niinkuin tunnettua, oikeutti Riigikogu heinäkuussa hallituksen ottamaan Eesti Pankilta lainoja 9 milj. kruunuun saakka, josta jo silloin 5 milj. oli käytetty. Luotto menee valtion viljanostoon talonpojilta ja jää pitkäksi aikaa kiinni (jäätty).

sen sijaan kyllä aiheuttavat tarpeettomia vaikeuksia ja suosivat mustan pörssin syntymistä. Normaalien ja vapaiden edellytysten voimaansano ulkomaanvaluutan alalla palauttaisi täysin Eesti Pankille sen tavalliset tehtävät. Ja että nämä tehtävät nykyisissäkin oloissa tarpeellista varovaisuutta ja täsmällisyyttä noudattaen eivät emissionipankille olisi ylivoimaiset, vaan päinvastoin, nykyisten vaikeuksien aikana kaikkien laillisten velvoitusten vapaa ja esteetön täyttäminen on täysin suoritettavissa, sitä osottaa lähimpien naapurien - Liettuan ja Puolan - emissionipankkien käytäntö. Tämä ei ole kuitenkaan mitenkään mahdollista, kun emissionipankilta puuttuu tukeva käsi, ja kun kriitillisimmällä hetkellä peruskirjan vastaisesti annetaan jäätyviä lainoja. Sellaisen emissionipankin olisi piankin pakko kääntyä lakiasäättävän laitoksen puoleen pyynnöllä, että se väliaikaisesti tai ~~ainakin~~ ainiaaksi vapautettaisiin laillisten velvoitustensa täyttämistä, jotka kasvavat yli päin.

Näin Päevalehden kirjoittaja. Ei ole epäilystäkään, että näillä arvosteluilla on paljon kannattajia eri piireissä, eikä vain viejien keskuudessa. Niinpä puhui minulle asiasta yksi keskustan johtomiehiä, Pärnun kaupungin kaupunginjohtaja, ettei hän luule kruunun pysyvän nykyisessä korkeudessaan vuoden vaihdetta pitemmälle, jos niinkään kauan, sillä tilanne vaikeutuu päivä päivältä.

Toinen kysymys on sitten, parantaako kurssin lasku nyt enää tilannetta, vai viekö se ojasta allikkoon. On nim. pelättävissä että olosuhteiden ja tilanteen kestättömyyden pakosta laskeutuva kruunu aiheuttaa niin suuren paniikin yleisön keskuudessa, ettei laskua voida hallita. Tähän asianpuoleen kiinnitti heinäkuussa huomiota Berliner Tageblatt eräässä Viron talousoloja koskevassa kirjoituksessaan. Miten lähiaikana tilanne kehittyy, sitä en halua ennustaa, mutta jo edelläesitettyt tiedot osottavat vaikeuksien säännöllisesti lisääntyvän, eikä vähenevän.

Valtion menosäännön (kuluvan vuoden) tasapainoon saami-

nen näyttää tuottavan miltei ylivoimaisia vaikeuksia. Tulot ovat kaikkialla tuntuvasti arvioituja pienemmät ja supistuksia tehdään ja vaaditaan kaikilla aloilla edelleen tehtäviksi. Tullitulojen väheneminen erikoisesti on ollut huolestuttava ja luonnollisestikin, kun tuontia on jyrkästi estetty. Siksi oli viimein tarpeen korottaa tärkeimpien tarveaineiden tullia ja nyt on jälleen uusia korotuksia tehty (hedelmät, shevroot- ja shevrettnahat, rauta- ja ~~kärsäkki~~^{teräspeltti}, luumput ja erilaiset langat). Samalla on useimmat näistäkin tuotteista vapautettu monopolin alta, niin että niitä vapaasti saadaan tuoda maahan jotta tullitulot suurensivat. Mutta kysymyksenalaista on, kuinka paljon niitä voidaan tuoda, niin kauan kuin valuuttakontrolli jatkuu. Ministeriöt ovat olleet pakotetut menojaan supistamaan, mutta eihän tällaistaakaan supistamista voi loppumattomiin jatkaa. Kauppavaihtovero, jota hallitus on ehdottanut, on edelleen riigikogun käsiteltävänä ja tullut valiokunnassa ehdotuksen puutteellisuuden tähden kokonaan muutetuksi, niin ettei se todennäköisesti, mikäli se yleensäkin saadaan riigikogussa hyväksytyksi, tuota läheskään sitä määrää, minkä hallitus oli arvioinut sillä saavansa kokoon. Erikoisen häiritsevästi vaikuttaa menoarvion tasapainon saavuttamisessa viljamonopoli, jonka perusteella valtion on ostettava talonpojilta ruis, mikä heillä on yli oman tarpeen ja mitä he muuten eivät saa myydyksi. Hallitus vahvistaa ostohinnan maailmanmarkkinahintoja korkeammaksi. Niinpä maksettiin viime vuonna 20 senttiä kilolta, tänä vuonna on ~~ex~~ hinta vahvistettu 13-14 sentiksi. Viime vuotista satoa on valtion varastoissa vielä myymättä lehtitietojen mukaan noin 30.000 tonnia ja myytykin määrä on täytynyt myydä alle ostohinnan, joten valtio on kärsinyt huomattavia tappioita. Tänä vuonna arvioidaan ostettavan määrän nousevan 20.000 tonniin. Ostot täytyy tehdä Eesti Pankista lainatuilla varoilla, ja nämä lainat "jäätävät" pitkiksi ajoiksi ja rajoittavat pankin mahdollisuuksia tuottavampiin sijoituksiin. Tästä syystä aletaankin yhä kovemmin vaatia viljamonopolin poistamis-

ta ja viljanhintojen säännöstelyä tullien avulla. Lainan antamista viljanostoon arvostelee "Vabaa Maa" 21.8. ankarasti ja kirjoittaa m.m. " Peruskirjan mukaan on Eesti pankin johtokunnalla oikeus suostua lainaan tai kieltää sen anto. Tällöin on sen tarkoin harkittava ja otettava kannettavakseen koko vastuu siitä, pystyykö se lainan annettuaan edelleen täyttämään muita velvollisuuksiaan, erikoisesti ylläpitämään kruunun kurssia. - - - Ruismonopolilla on pilli puhallettu puhki. Nyt eivät auta enään välittelyt eikä hätäilyt, vaan on ajoissa vedettävä johtopäätökset, ettei suurempaa hätää syntyisi." Niinkuin tämäkin lausunto osoittaa, on aikaisempi varmuus tilanteen hallitsemismahdollisuudesta muuttumassa epäilyksi.

Vielä muutama sana hintatasosta. Vaikkakin rahanarvo on pysynyt korkeana ja luonnollista olisi ollut, että hinnat olisivat laskeneet, on ilmiö ollut päinvastainen. Maapankin johtaja ilmoittaa maataloustuotteiden hintojen, vaikka ovatkin matalat, sittenkin olevan korkeammat kuin muissa maissa. Korkeiden tullien ja tuontikieltojen ja -rajoitusten johdosta on kotimainen teollisuus kotimarkkinoilla nostanut hintoja ja suuret tullinkorotukset ensi käden tarveaineille ovat nostaneet näiden hintoja. Tästä johtuu, että hintataso siis huomattavasti on noussut tulojen samalla vähetessä (palkat alentuneet, kauppavaihto pienentynyt j.n.e) Ainoa, missä alennusta on tapahtunut, ja se verrattain tuntuva, noin 15%, ovat asuntovuokrat. Rautatietariffeja alennettiin muutamia kuukausia sitten 10-15%, mutta on se epäilemättä tapahtunut kamattavaisuuden kustannuksella, sillä sanomalehtitietojen mukaan liikenne myös on vähentynyt.

Katseli näin ollen melkeinpä mitä taloudellista alaa tahansa, niin joka puolelta ilmenee vaikeuksia, jotka vain näyttävät lisääntyvän sitä mukaa kuin aika kuluu.

Parhaillaan on Tallinnassa viikon päivät viipynyt Kansainliiton luottamusmies Jansen tutustumassa taloudelliseen asemaan maassa. Kuten tunnettua, sai Viro aikoinaan Kansainliiton suosituk-

sesta ja valvonnan alaisena ulkomaisen lainan.

Nämä olisivat tärkeimmät huomiot, jotka kesäkuukausien ajalta taloudellisen tilanteen kehityksestä Virossa voitaisiin tehdä.

Ramell-Korhonen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

of
Cellimassa olevan lähelysten rap. no 28.

Ministeri Vuorimaa.

22/8 1982.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 28.

Tallinna -ssa 22 p:nä elo -kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖN KIRJASTO		
No 17/218/20.3.32		
24/8.32	111	
EUROPA	ULKOASIA	ASIA
5	C12	

Asia: Maatalouden velkautuminen Virossa.

Otsakeasiaan antaa aihetta kiinnittää huomiota se seikka, että viime aikoina eräissä maaseutupaikoissa on pidetty kiihoituskokouksia, joissa maatalouden asemaa on kuvattu katastroofimaiseksi ja ankarasti moitittu Viron "Maapankin" lainauspolitiikkaa, ja vaadittu maatilojen uudesti arviointia edullisemmalla pohjalla, että lainoja voitaisiin suurentaa, lainojen muuttamista pitkä-aikaisiksi (55 vuotisiksi) sekä koron alentamista 3 %:iin, vieläpä vuoden yleistä moratoriota.

Näiden kiihotuskokousten johdosta, joissa on tehty jyrkkiä ponsia ja lähetetty valituksia hallitukselle, on yksi Maapankin johtajista Jans (sosialisti mielipiteiltään) antanut julkisuudessa selityksiä maatalouden velkatilanteesta, joilla meilläkin saattaa olla määrätty mielenkiinto. Selostan siitä syystä seuraavassa hra Jansin lausunnot.

Viron maatalous ei läheskään ole siinä tilassa, että sitä uhkaisi täydellinen konkurssi, mikä vaatisi käyttämään sellaisia apukeinoja kuin on yleinen moratorio. Virossa on olemassa yhteensä 133.357 maataloa, joista asutustiloja 67.647 ja ostotiloja 61.845. Viimemainituista on Maapank antanut lainoja 5.460:lle. On oletettavissa, että osa taloista on hankkinut lainoja muista lähteistä. Kun tarkastaa anomuksia, joita on jätetty uu-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

delleenarvioinnin tekemiseksi tai moratorion saamiseksi, käy ilmi, ettei Viron maatalojen lainakuorma olekaan niin suuri, kuin miksi sitä toivotetaan.

Joulukuun 3 p:stä 1931 elokuun 1 p:ään 1932 on lainan uudelleenarviointianomuksia jättänyt 1.527 maanviljelijää, joiden velkojen kokosumma tekee 2.375.850 kruunua. Heistä on puolet Maapankin entisiä velallisia. Moratooriota on 5 p:ään elokuuta mennessä anonut 428 maanviljelijää. Näistä anomuksista on kymmenkunta otettu takaisin, sillä velat nousivat vain muutamaan kymmeneen kruunuun. Myöskin moratorioanojista on puolet Maapankin entisiä asiakkaita. Useilla anojilla on velkaa vain 300-400 kruunua.

1929 tehtyjen laskelmien mukaan piti Viron maatalouden velkakuorman olla noin 23 milj. kruunua. Niinkuin nyt ilmenee, ei todellinen tilanne ollenkaan vastaa näitä arvioita. Uudelleenarviointianomuksista päättäen on velkaantumissumma 1/10 tuosta 1929 arvioidusta määrästä. Tällaisen eron tullessa ilmeiseksi, on Maapank pyytänyt Maatalousministeriötä uudelleen selvittämään maatalouden todellista velkakuormaa.

Mitä tulee huutokaappoihin, on niiden alaisia taloja Maapankin luetteloissa nykyään 621. Suurin osa velkaa lankeaa asutustiloille. Välittömässä hädässä on ne tilat, jotka kulkevat kädestä käteen. Sellaisia ilmoitettuja asutustiloja on 10.056 ja on osa niistä moneen kertaan muuttanut omistajaa. Mutta enemmän kuin 10 % asutustiloistakin ei ole toivottomissa vaikeuksissa. Kun kokemus osottaa, että korkeintaan 1/10 joutuu vasaralle, tekisi tämä Virossa korkeintaan 1.000 tilaa.

Jos nyt näiden 1.000 tilan tähden koko Viron maatalouden olisi tunnustauduttava konkursissa olevaksi, niin olisi pääoman liikkumiselle maatalouden alalla annettu kuolinisku. Uutta rahaa ei saisi yhtään lisää ja entiset pääomat häviäisivät sieltä heti. Tällainen tilanne onkin jo osittain syntynyt. Maamies ei yksityislähteistä saa enää lainoja ollenkaan. Pääoma etsii tietä muualle, vaikkapa vähemmän tuottavallekin alalle.

Mitä tulee huutokauppatilojen vaikeuksien syihin, pistää erikoisesti silmään levittely liiketoimintaan. Harvat ovat joutuneet vaikeuksiin välittömästi tilan tuottavuuden lankeamisesta tai epärationaalisesta investoimisesta. Tilat joutuvat huutokauppaan kevyellä kädellä annettujen girojen ja ystävä-vekselien kautta, joita on annettu liiketarkoituksiin muilla aloilla. Osaksi on Virossa vaikeuksien syynä myös se, etteivät itsenäisyyden ajalla talot ole normaalisti siirtyneet kädestä käteen. Taistelemalla huutokauppahyökkyä vastaan on tätä normaalia siirtymistä koetettu estää. Tilat eivät usein ole saaneet oikeita omistajia. Huutokauppoja ovat usein välittömästi pyytäneet näiden tilojen omistajat ja täten on ratkaistu syntyneet vaikeudet ja umpikuja.

Lainan uudelleenarviointianomuksista on tähän mennessä tyydytetty 1.144, arvoltaan 1.110.950 kruunua. Osa anomuksia on hyljätty, osa vielä ratkaisematta.

Maanarvioinnissa Maapank noudattaa yleensä muissakin maissa käytettyä menetelmää, eikä siitä voida luopua, koska pankki kevyempää arviointia ei kestäisi. Samoin on asia korkoprosentin alentamisen suhteen, se veisi pankin nurin. Koron liiallinen alentaminen lopettaisi pääomien sijoituksen maataloudelliselle alalle. Maapank ei mitenkään voi, huolimatta kaikista vaatimuksista ja painostuksesta, ottaa hoitoonsa maatilojen liiketoiminnasta syntyneitä velkoja.

Kruunun kurssin tasoittaminen tai laskeminen ei maataloudelle voi antaa mitään etuja. Siitä hyötyisivät vain suurvelalliset. Maamiehen asema siitä ei paranisi. On myöskin otettava huomioon se, että hinnat nykyään maataloustuotteille ovat huomattavasti paremmat kuin ulkomailla. Kurssin laskeminen veisi maatalouden sentähden vielä huonompaan asemaan kuin nykyään.

Raimo Rintama

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Talinnassa olevan lähetysten rap. no 29.

Ministeri Wuorimaa.

22/8 1932.

✓

Tallinna-

SÄ OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 29.

Tallinna- ssa 22 p:nä elo- kuuta 1932.

17/10/32		
24/8/32	5	111
ASIA	UUSI	ASIA
5	012	

Asia: Suomen-Viron

kauppavaihto.

Joku aika sitten ehdotettiin Viron puolelta, että joukko suomalaisia tuotteita lisättäisiin n.s. pirtusopimuksen suomalaiseen tavaraluetteloon, ja siten saatettaisiin clearing-tilin alaisiksi. Myöhemmin kiirehdittiin asiaa Viron taholta siten, että ensi tilassa pyydettiin sopimusta täydentämään, selluloosalla, pahvilla ja kaikenlaisella paperilla. Tätä perusteltiin sillä, että Eesti Pankilla on niin vähän valuuttaa käytettävänä, ettei se ilman suuria vaikeuksia ja pitkiä viivyttelyjä pysty suorittamaan suomalaisten tuottajain saatavia, mikäli ne ovat clearing-menettelyn ulkopuolella. Tällaisia maksamattomia suorituksia sanoivat virolaiset paperituotteista olevan noin 200.000 Smk. kun sen sijaan tehtaiden agentti ilmoitti summan nousevan noin puoleen miljoonaan Smk:aan. Lähetystön tietoon on sitäpaitsi tulleet, että suorittamattomia saatavia (osaksi langemeita, osaksi lähiaikoina lankeavia) on vielä ainakin Viialan viilatehtaalla ja O.Y. Yhtyneet Harja- ja Sivellintehtaat. Luultavasti on niitä muitakin, jotka eivät ole tulleet Lähetystön tietoon. Asioista tiedon saatuaan on Lähetystö painostanut Eesti Pankkia joko suullisesti tai kirjeellisesti tai molemmiin keinoin. Tällöin on Eesti Pankista huomautettu, että Suomen rahaa tarvitsijoita koetetaan mahdollisuuden mukaan tyydyttää, vaikkei sitä aina voidakaan heti tehdä, se-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kä että Suomea yleensä on kohdeltu muihin maihin nähden etuoikeutetusti ja suhteellisesti paljon paremmin kuin muita, niin ettei Suomella olosuhteisiin katsoen pitäisi olla erikoista valittamisen aihetta.

Viime viikkoina lienee valuutan anto Suomeenkin tullut entistä tiukemmaksi ja arvelen sen johtuvan kahdesta syystä. Suomalaista valuuttaa on tullut Pankin haltuun entistä vähemmän, toiset firmat kun kuuluvat jättävän valuuttansa Suomeen eivätkä tuo sitä tänne Eesti Pankin käytettäväksi, vaan ostavat sillä suoraan joko muuta ulkomaista valuuttaa tai suomalaisia tuotteita, toiseksi Eesti Pank luultavasti myöskin muuttaa tällaisia haltuunsa saamiaan Smk.-määriä dollareiksi, punniksi tai muuksi valuutaksi. Sitä paitsi koetetaan maksujen rajoittamisella ehkä myös painostaa Suomea suostumaan lisäämään clearing-tilin tavaraluetteloa.

Omituinen eroavaisuus näyttää olevan Suomen-Viron kauppatilastoissakin tämän vuoden ensi puoliskolla. Minulla ei ole vielä tilastonumeroita käytettävissä kummaltakaan puolelta, mutta virolaiset väittävät kauppavaihdon heidän tilastonsa mukaan olevan heille aktiivisen 80.000 kruunulla, siis ei aivan $1\frac{1}{2}$ miljoonalla markalla, kun se Suomesta saamiini tietojen mukaan olisi noin 5 miljoonalla markalla aktiivinen Viron eduksi.

Todellinen tilanne näyttää tällä hetkellä olevan se, ettei Eesti Pank suostu suurempia eriä nykyään suorittamaan, vaan vaatii maksuajan pidennystä useilla kuukausilla, eikä siinä ole mitään painostuskeinoja käytettävissä niin kauan, kuin Suomen puolelta ei voida ryhtyä rajoitustoimenpiteisiin Viron tuontiin nähden. Lähetystön harjoittama painostus on tosin useissa tapauksissa osittain otettu huomioon ja tulee Lähetystö sitä edelleenkin jatkamaan, mikäli sen tietoon asiat tulevat, mutta valuutanannon viime aikoina kärjistyttyä on niistä odotettava entistä vähäisempiä tuloksia.

Mitä tulee clearing-sopimukseen, on sen täyttämisessä Viron taholla ollut puutteellisuuksia. Muuten, virolaiset väittävät samaa Suomen taholta tapahtuneeksi. Lisenssien annon pitäisi sopimukseen sisältyvien tuotteiden suhteen olla vain muodollisuus,

mutta siitä huolimatta on sitä (tahallisesti?) useissa tapauksissa viivytetty. Niinpä sai "Paran" edustaja odottaa kesäkumijalkineiden lisenssiä kesäkuun puolivälistä heinäkuun puoliväliin, jolloin puoli sesonkia oli mennyt. Lasiteollisuustuotteille on lisenssejä viivytetty erikoisesti ~~erikoisesti~~ niissä lasilajeissa (purkit, lampunlasit y.m.) joita Virossa valmistetaan. Ainoastaan Lähetyksen sekaantuminen asiaan on joka kerralla kiirehtinyt lisenssien antamista, mutta uuden lähetyksen saapuessa on jälleen viivytystä syntynyt ja Lähetyksen täytyntä kiinnittää Talousministeriön huomiota asiaan. Nyt on todennäköisesti odotettavissa ehdotus siitä, että sopimuksesta poistettaisiin sellaiset lasituotteet, joita Virossa valmistetaan (purkit, lampunlasit, juomalasit ja eräät muut talouslasit). Virolaiset selittävät, että suomalainen lasi halpudellaan hävittää virolaisen talouslasiteollisuuden. Tähän on huomautettavaa, että kauppasopimusta tehtäessä edellytettiin näin käyvän ja suomalaisen lasin saavan Viron markkinat Viron akkunalasin tullivapaata tuontia vastaan. Mikäli edellämainitunlaiseen ehdotukseen yleensä suostuttaisiin (virolaiset ovat luvanneet tarjota monenlaisia kompensatioita), ei sitä olisi tehtävä muuta kuin sillä ehdolla, että virolaiset pysäyttävät kokonaan ohuemmanlaatuisten akkunalasi viennin Suomeen (kontingentoitu määrä).

Viron taholta pyritään siis kaiken todennäköisyyden mukaan rajoittamaan Suomen-Viron kauppavaihto n.s. pirtusopimuksen rajoihin, niin ettei ulkopuolista tuontia ollenkaan olisi, tai mikäli sitä syntyy, maksut lykätään epämääräiseen aikaan.

Aune Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C62.

ASIA:

Salissa olevan lähetysten rap. no 80.

Ministeri Wuorimaa.

23/8 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, elok. 23 p:nä 1932.

No 905.

*lähetehtaan
Rydille ja Janselle*

18	218hc	i. 32
24/8-32		
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 30,
joka käsittelee

Kansainliiton luottamusmiehen Jansenin
käyntiä Estissä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Wirtanen

Herra Ulkoasiainministeri
A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Tallinna - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 30.

Tallinna - ssa 23 p:nä elo-kuuta 19 32.

18/218 ka. i. 32		
24/8.32	2	107
5	012	

Asia: Kansainliiton luottamusmiehen
Jansenin käynti Eestissä.

Niinkuin raportissani No. 27, "Huomioita taloudellisen elämän kehityksestä Virossa," mainitsin, saapui Tallinnaan noin viikon päivät sitten Kansainliiton luottamusmiehes herra Jansen (belgialainen) tutustuakseen Viron taloudelliseen elämään ja maksukykyyn. Tiedustelin ministeri Hellatilta, tuliko herra Jansen omasta alotteestaan, vai oliko hänet kutsuttu. Ministeri Hellat huomautti, ettei hra Jansenia hallitus ollut kutsunut, mutta että Eesti Pank oli antanut hänen ymmärtää, että hänen tutustumisensa nykyiseen tilanteeseen olisi suotavaa. Näin ollen voinee pitää oikeana, että hra Jansen osittain on tullut omasta alotteestaan valvoakseen lainanantajien etuja, osaksi Eesti Pankin esittämän toivomuksen perusteella antaakseen neuvoja, miten vaikeasta tilanteesta voitaisiin selvitä.

Eräillä tahoilla näkyy täällä olevan myöskin se käsitys, että hra Jansenin tulokset ovat vaikuttaneet tšekäläiset kultakannalta luopumista kannattavat piirit. He olisivat lähettäneet erään asiamiehensä Geneveen selostamaan oloja täällä, minkä selostuksen vaikutuksesta hra Jansen sitten olisi saapunut.

Herra Jansenia seuraa matkalla Kansainliiton pääsihteeristön taloudellisen osaston virkamies, ruotsalainen Rosenberg. Kun

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan hallituksen tietoon.

hra Rosenberg on minulle vanha tuttu ja virkatoveri palvelusajaltani Kansainliiton pääsihteeristössä, kutsuin hänet luokseni saadakseni kuulla hänen ja hra Jansenin vaikutteista tšekäläisistä oloista.

Tiedusteluuni kenen kutsusta herrat olivat tänne saapuneet, kertoi haastateltavani hiukan vältellen, että hra Jansen velanantajain intressien valvojana noin joka toinen vuosi on käynyt Eestissä tutustumassa tilanteeseen kulloinkin. Ettei nykyinenkään matka herättäisi suurempaa huomiota, on hra Jansen saapunut tavalliselle tutustumismatkalleen, mutta saattaa häntä tällä kertaa Viron hallitukseen pyynnöstä Kansainliiton pääsihteeristön virkamies. Asia näyttää näin ollen hiukan aralta, ja kun ottaa huomioon ministeri Hellatin ja hra Rosenbergin toisistaan jossain määrin eroavat selitykset, niin ei liene aivan perustetonta olettaa, että herrat ovat saapuneet tänne kutsuttuina neuvoa antamaan mitä olisi tehtävä, kun konseptit ilmeisesti alkavat loppua.

Tilanteesta Virossa mainitsi hra Rosenberg käsityksensä seuraavaa. (Ei liene epäilyksenalaista, että hra Rosenbergin käsitykset käyvät yhteen hra Jansenin käsitysten kanssa ja siis suurin piirtein tulevat sisällytettäväksi hra Jansenin luottamukselliseen raporttiin finanssikomitealle.)

Tilanne on todellakin huono, lausui hra Rosenberg, ja on sääli, että se sellaiseksi on kehittynyt, sillä ei voi olla tuntematta sympatiaa tätä kansaa kohtaan, joka niin suurella uutteruudella on rakennustyötään tehnyt. Tutkijat ovat haastatelleet tärkeimpiä lukuisia talouselämän johtohenkilöitä ja tulleet siihen käsitykseen, että suurin virhe tehtiin sillä, ettei punnan mukana luovuttu kultakannasta, kun miltei kaikki Eesti Pankin setelireservit olivat punnissa. Onnettomuudeksi oli Eesti Pank vähää ennen punnan laskua muuttanut suurimman osan muissa valuutoissa olevia reservejä punniksi. Punnan laskun seurauksena ja kultakannan säilyttämisen tuloksena oli Eesti Pankilla 7 milj. punnan tappio.

Eesti Pank lähetti valtuuskuntansa Lontooseen vaatimaan korvausta punnan laskusta pankille aiheutuneista tappioista, mutta lie-
nee valtuuskunta vaatimuksineen yksinkertaisesti ajettu ulos. Kun
sitten Pariisiin lähdettiin orientoitumaan, oli siellä vain pelot-
teltu punnan vieläkin suuremmalla katastroofimaisella laskulla, ja
kun pysähdyttiin Berlinissä neuvoa kysymään, kehoitettiin siellä
Saksan tapaan järjestämään asiat "Notverordnungenilla" kaikkine
rajoituksineen kaupan ja valuutan alalla. Hätäntyneinä tilantees-
ta heittäydettiin noudattamaan saksalaisten antamaa neuvoa, jota
sokeasti on jatkettu tähän saakka. Systemin jatkaminen tällai-
senaan tulee viemään täydelliseen kaupan ja teollisuuden pysäh-
tymiseen, ellei mahdollisuuksia luoda viennin kilpailukykyiseksi
tekemiseen toisten maiden kanssa. Valtion budjetin tasapainoon
saaminen on tärkein asia, ja talusministerin antamien tietojen
mukaan pystyy hän supistuksia tekemään tarvittavat 10 milj. kruu-
nua, jotka on arvioitu riittäviksi menot ja tulot tasoittamaan.
Huomautettuani hra Rosenbergille siitä kaksinaisesta tilanteesta,
että talusministeriö antaa lisenssejä, mutta Eesti Pank kieltää
niiltä valuutan, piti hra Rosenberg tällaista tilannetta valitet-
tavana ja sanoi vasta hra Jansenin vieneen talusministerin ja
Eesti Pankin johtajan ensimmäistä kertaa yhteisen pöydän ääreen.
Kun huomautin siitä, että rahakurssin lasku saattaa aiheuttaa
hyvinkin suuren paniikin, sanoi hra Rosenberg tšekäläisten kurs-
sinlaskijain mielipiteen olevan sen, ettei paniikki tulisi kes-
tämään kuin muutaman päivän, eikä niin ollen saisi mitään sen
vaarallisempaa luonnetta. Sen sijaan olen kuullut kultakannan
puoltajain jyrkästi väittävän paniikin tulevan niin suureksi ja
luottamuksen omaan rahaan vieläkin olevan siksi epävarman, ettei
inflatiota voida välttää.

Ruismonopolia piti hra Rosenberg taloudellisesti onnet-
tomana toimenpiteenä. Nyt aikoo talusministeri myydä ulkomaille,
yhden tekevää millä hinnalla ne 30.000 tonnin varastot (kts. raport-
tiani No.27) jotka viime ja toissavuoden sadoista ovat jääneet ja

jotka ostettiin talonpojilta 20 senttiä kilolta Besti Pankista lainatuilla rahoilla. On hyvä jos valtio tästä viljastaan saa edes neljännesosan hintaa takaisin, puhumattakaan säilytys ja hoitokustannuksista. Viljasta saatu raha käytettäisiin myöskin menosäännön täyttämiseen.

Niin sanottujen sotavelkojen korot ja kuoletukset jättää Viro kuluvana vuonna suorittamatta ja säästää sen kautta n. 2½ milj. kruunua. Sotalaitoksen hankintamenot, jotka vielä kuluvalta vuodelta ovat käyttämättä, on talousministeri niinikään pyhkinyt, vaatien puolustusministeriötä olemaan tekenättä uusia hankintoja. Rautateiden kunnossapito- ja parannuskustannuksia, samoin teiden parannustöihin varattuja määrärahoja, on vahvasti supistettu, niin että talousministeri on laskenut tehtyjen supistusten, korotettujen tullien, valmisteilla olevan kauppavaihtoveron kautta saavansa kuluvan vuoden menosäännön tasapainoon. Rohkenen kuitenkin epäillä, etteivät ne tavattomat tullien koroitukset, joiden alaisiksi monopolista vapautetut tuotteet tulevat, kovinkaan paljon edistä tuontia, samoin kuin on kysymyksen -alaista, pystyykö liikevaihtovero tuottamaan arvioitua määrää.

Keskusteluistani hra Rosenbergin kanssa jäi minulle käsitys, ettei hän pitänyt tilanteen helpottamiseksi mahdollisena kuin yhtä keinoa - kruunun luopumista kultakannalta. Tuleeko tämä ajatus hra Jansenin raportissa suorastaan esitettyksi, sitä en tietenkään voi mennä sanomaan.*

Rasmus Wirtanen

* Myöskin saaden ilmoitettua ruokaa on hra Jansen jo antanut Viro hall. tukselle tällaisen neuvo. - V. min. n. kunn.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetysten rap. no 31.

Ministeri Neorimaa.

25/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, elok. 25 p. 1932.

No 910.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERI		
No 20/219 fac. 12 32		
29/8-32	5	Liit.
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
	5	212

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni no. 31,
joka käsittelee

Kansainliiton luottamusmiehen neuvoa

Violle.

(siv.1-3)

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Miettinen

Herra Ulkoasiainministeri

A.S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

Tallinna - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 31.

Tallinna - ssa 25 p:nä elo-kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/12/1932		
29/8.32	9	1111
RUUSKA	SAVIO	ASIA
5	C12.	

Asia: Kansainliiton luottamusmiehen neuvo Virolle.

Se selostus taloudellisesta tilanteesta Virossa, jonka raportissani no. 30 esitin, ja joka koski Kansainliiton pääsihteeristön virkamiehen, herra Rosenbergin käsityksiä asiasta, on nyt erittäin luottamuksellisesti saamieni tietojen mukaan osottautunut yhtäpitäväksi Kansainliiton luottamusmiehen, herra Jansenin käsitysten kanssa.

Sain nimittäin tietää, että kaksi päivää sitten talousministeriössä oli ollut neuvottelu, jossa olivat läsnä talousministeri, Eesti Pankin presidentti ja hra Jansen. Tällöin oli hra Jansen, kun häneltä neuvoa tiedusteltiin, pitänyt tarpeellisena kehoittaa luopumaan kultakannasta ja yhdistämään kruunun puntaan. Tätä neuvoa oli herra Jansen perustellut sillä että ~~se~~ sen kautta työkustannukset (palkat) alenevat, vienti helpottuu, tuonti vaikeutuu ja hinnat kotimaassa nousevat. Samalla oli hän luvannut, mikäli Viro hänen neuvoaan noudattaa, puolustaa näin otettua askelta finanssikomiteassa.

Herra Jansenin poistuttua talousministeriöstä oli talousministeri antanut laatia pöytäkirjan tapahtuneesta keskustelusta, jonka allekirjoittivat sekä talousministeri että Eesti Pankin presidentti Jaakson. Tämän jälkeen oli talousministeri kysynyt hra Jakksonilta, mitä hän nyt aikoo tehdä. Herra Jaakson oli

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan hallituksen tietoon.

vastannut, ettei hän toistaiseksi aijo tehdä mitään, sillä kruunun kultakanta on vahvistettu lailla, eikä siitä voida luopua ilman että lakia muutetaan. Muuten voi helposti syntyä korvausvaatimuksia pankin johtajaa ja pankkia vastaan. Talousministeri oli tähän huomauttanut, että hallitus tulee olemaan kruunun luopumisen puolella ja heti tällaisen Eesti Pankin toimenpiteen hyväksymään ja esittämään riigikogulle vahvistettavaksi. Herra Jaakson oli sanonut tahtovansa ensin tutkia tilannetta ja ^{sit} pitääkö talousministerin lausuma paikkansa. Tähän oli keskustelu päättynyt.

On todennäköistä, että Eesti Pank tulee pysymään tällä kannalla edelleen ja jättää hallituksen vastuulle esityksen tekemisen kultakannalta luopumisesta, joka riigikogun lopullisesti lakina on vahvistettava. Mihin toimenpiteisiin hallitus lopullisesti asiassa ryhtyy, sitä en voi tällä hetkellä sanoa.

Kysymyksen käsittely riigikogussa, mikäli hallitus esityksen tekee, tulee varmaankin olemaan erittäin myrskyinen. Sosialistit ovat kultakannan säilyttämisen puoltajia, keskustan samoin väitetään olevan tällä kannalla, vaikken henkilökohtaisesti siitä ole niin erikoisen vakuutettu, ovathan eräät keskustan johtavat henkilöt minulle ilmoittaneet puoltavansa rahanarvon alentamista, niin että ainoastaan puoluedisipliini, mikäli he pitävät sitä tärkeämpänä kuin henkilökohtaista vakaumustaan, voi keskustan yhdistää. Peltomiespuolue kuuluu taas kysymyksessä olevan hajalla, niin että entiset uutisviljelijät kaikki ja osa entisiä peltomiehiä puoltavat kruunun kaatamista, kun sen sijaan toinen osa peltomiehiä on jyrkästi sitä vastaan. M.m. mainitaan ent. riigivanem Teemantin kategorisesti ilmoittaneen äänestävänsä kultakannan säilyttämisen puolesta, riippumatta siitä, mitä ryhmän suuri enemmistö päättää. Sitäpaitsi lienee aikomus saada äänestys tästä asiasta riigikogussa nimelliseksi.

Tämän vakavan kysymyksen ratkaisu voi vielä johtaa muihinkin vaikeuksiin yleisessä tilanteessa, nimittäin hallituskriisiin. En tässä rupea sen laajemmin sen todennäköisyyttä selvittelemään mainitsen vaan jo tässä yhteydessä tämänkin mahdollisuuden.

Kun edelläolevaan sisältyy varsin yksityiskohtainen selostus Viron korkeimpain taloudellisen elämän johtajain ja heidän neuvonantajansa välisestä keskustelusta, jota ilmeisesti ei ole tarkoitettu toisen maan lähettilään tietoon tulevaksi, pyydän, että tätä raporttiani käsiteltäisiin erikoisella varovaisuudella.

Raimo Korte

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talvina 88n olevan Päätöksen rap. no 32.

Ministeri Wuorimaa.

26/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, elok. 26 p:nä 1932.

No 911.

Herra Ministeri,

21 / 219	1. 1. 32	
29/9.32		
5	012	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 39,
joka käsittelee

Huomioita taloudellisen tilanteen kehityk-
sestä Virossa, II.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Kivimäki

Herra Ulkoasiainministeri

A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Tallinna SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 32.

Tallinna -ssa 26 p:nä elo-kuuta 19 32.

Salainen.

29/8 '32	21 209 ka	10 32
5	C12	

Asia: Huomioita taloudel-
lisen tilanteen kehityksestä Virossa. II.

Täydennykseksi otsaketta kantavaan raporttiini No.27, saan esittää seuraavaa.

Juuri nyt olen saanut Viron virallisen tilaston numerot maan ulkomaankaupasta heinäkuun loppuun eli siis 7 kuukauden ajalta. Että edellinen raporttini olisi täysin à jour, kiirehdin lisäämään nämä tiedot.

Heinäkuun kauppavaihto vammaankin hiukan rohkaisee virolaisten mieliä, osottaahan se 2,35 milj. kruunun aktiivisuutta. Tuonti oli 2,61 milj. kr., vienti 4,96 milj. Vuoden 7 kuukauden kauppa, verrattuna vuoteen 1931 oli seuraava (milj. Ekr.)

	Heinäkuu		1/I - 31/VII	
	1931	1932	1931	1932
Tuonti	5,10	2,61	35,76	21,55
Vienti	7,73	4,96	42,06	24,70

Vaikka siis 7 kuukauden kauppabilanssi onkin muuttunut edullisemmaksi ja vientienemmys noussut 3,15 milj. kruunuun, on suunta sekä tuontiin että vientiin nähden sama, laskeva. Lasku on edelliseen vuoteen verraten yli 40 %. Tärkeimpien Viron vientituotteiden vienti on verrattuna heinäkuuhun 1931 huomattavasti laskenut. Niinpä vietiin heinäkuussa 1931 voita 2100 tonnia arvol-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

voltaan 3,75 milj. kruunua. Tänä vuonna 1900 tonnia 2,19 milj. kr. Paperia vietiin heinäkuussa 1931 noin 211.000 kruunun arvosta. Tänä vuonna vastaavassa kuussa vain 56.000 kr. arvosta. Puuvillakankaan vienti heinäkuussa 1931 oli arvoltaan 219.000 kr nyt sen sijaan 136.000 kr. Ainoastaan kanamunain vienti on ~~RAM~~ noussut parillakymmenellä tuhannella kruunulla.

Heinäkuun viennistä on hiukan yli 50 % suuntautunut Englantiin, arvoltaan 2,57 milj. kruunua. Toisella kohdalla on Saksa 968.000 kruunun arvosta ja kolmannelle Suomi 204.000 kruunun arvosta.

Heinäkuun tuonnissa on ensi kohdalla Saksa 767.700 kruunun arvosta, toisella Englanti 626.400 kr., ja kolmannelle U.S.A. 202.800 kr. Hallussani olevista tilastoista ei käy selville Suomen tuonti heinäkuussa, koska se pienuutensa tähden on yhdistetty summaan "muut valtiot", joka yhteensä tekee 523.600 kr. Suomen-Viron kaupan suhteen tulee Lähetystö laatimaan erikoisen selostuksen.

Vaikkakin siis heinäkuun kauppavaihto on Virolle tämän vuoden kuukausista edullisin, osottaa se kuitenkin, että se laskeva tendenssi voimakkaasti jatkuu, josta edellisessä raportissani mainitsin. Ja viennin lasku pysyy edelleen sekä heinäkuuhun että 7 kuukauteen nähden suurempana kuin tuonnin.

Arne Westerlund

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinnassa olevan lähetystön rap. no 33.

Ministeri Weorimaa.

9/9 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, syysk. 9 p. 1932.

N:o 995.

ULKOASIAINMINISTÖ		
22/219/32 E. 13 32		
12/9.32	5	LIIK
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
	5	E12.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 33,
joka käsittelee

Huomioita taloudellisesta tilanteesta
Virossa, III.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo W. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

Tallinna

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 33.

Tallinna ssa 9 p:nä syys kuuta 19 32.

Salainen.

22/29/32		
12/9-32	2	LIIK
RYHMA	OTASTO	ASIA
5	C12	

Asia: Huomioita taloudellisesta tilanteesta Virossa III.

Senjälkeen kun parisen viikkoa sitten kirjoitin otsakeasiasta, on eräitä uusia seikkoja ilmennyt, jotka antavat aihetta palata tähän kysymykseen.

6.9. pidetyssä riigikogun istunnossa esittivät sosialistit hallitukselle kysymyksen sen suhtautumisesta kruunun arvon säilyttämiseen niiden huhujen johdosta, joita viime viikkoina on ollut liikkeellä. Hallitus pakoitettiin näin ilmaisemaan selvän kantansa. Keskustelu asiasta muuttui erittäin kiivaaksi ja tunnusmerkillistä erikoisesti oli, että ent. riigivanem Teemant erikoisen terävällä tavalla hyökkäsi omaa puolueistaan riigivanem Einbundia vastaan. Ei ole syytä sen tarkemmin selostaa syntyneitä keskustelua, todettakoon vain, että sekä vasemmisto että keskusta ja huomattava osa oikeistoa (Päts - Teemant ryhmä) jyrkästi vaati kultakannalla pysymistä ja riigikogu hyväksyi sen mukaisen päiväjärjestykseensiirtymismuodon 70 äänellä 1 vastaan, lopun, pääasiassa pientilallisten, jäädessä puolueettomaksi tai ollessa poissa. Tämän jälkeen ilmoitti riigivanem Einbund, joka oli hyväksynyt ehdotetun päiväjärjestykseensiirtymismuodon, että riigikogun hyväksytyä miltei yksimielisesti kruunun säilyttämiskannan, hallitus tulee tekemään täten syntyneen tilanteen vaatimuksia vastaavat esitykset, jotka saattavat olla yllätyksellisiäkin, mutta joita ilman tilannetta ei voida hallita.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Hallitus on ilmeisesti ryhtynyt esityksiään valmistamaan, jotka todennäköisesti tulevat sisältämään radikaaleja palkanvähennyksiä, virkojen lakkautuksia, uusia veroja kuten kriisivero y.m. Toistaiseksi niistä kuitenkin ei voi saada mitään lähempiä tietoja, koska kysymykset ovat vielä valmisteluasteella.

Käydessäni 8.9. ulkoministeri Pungin luona, kyselin hänen käsityksiään riigikogussa tapahtuneen ratkaisun johdosta. Ministeri Pung tuntui olevan sitä mieltä, ja aivan oikein, etteivät tällaiset platoniset deklarationit tilannetta paranna muuta kuin ehkä tilapäisen sisäisen rauhoittamisen kannalta sekä että olosuhteet määräävät käytännöllisen menettelyn. Kun huomautin, että Eesti Pank näyttää olevan kovin varma kyvytään säilyttää kultakruununsa, sanoi hän sen olevan vain ulospäin, mutta että asema on vaikea ja siitä on myöskin Eesti Pankin johto selvillä. Riigikogun ilmaisema kanta on joka tapauksessa poistanut tämän kysymyksen julkisesta väittelystä toistaiseksi, mutta kuinka pitkäksi aikaa?

Valtion talouspolitiikan keskipisteeksi jää näin ollen (kuten tähän saakka on ollutkin) kruunun kultakannalla säilyttäminen, jolloin toisarvoiselle kohdalle joutuvat tuotannon, teollisuuden, viennin ja kaupan huolehtiminen, siis niiden seikkojen, jotka talouselämää ylläpitävät. Omituista kyllä, on virolainen lehdistö suhtautunut hyvin optimistisesti niihin tietoihin, joita ulkomailta on tullut taloudellisen tilanteen helpoittumisesta ja siitä kirjoittanut hyvinkin positiivisesti. Riigikogussakin mainittiin tämä tekijä tarkeänä seikkana kruunun säilyttämisen puolesta ja huomautettiin, ettei ole syytä aiheuttaa rahanarvon alennuksen kautta uutta laskemattomiin olosuhteisiin vievää tilannetta, kun maailmankriisi jo näyttää huomattavia parantumisen ja päättymistä osottavia merkkejä. En ole huomannut, että Suomessa näin optimistisesti olisi suhtauduttu ilmenneisiin parantumisen oireisiin maailmanmarkkinoilla.

Viron taloudellisesta asemasta vielä eräs lausunto, mikä käy yhteen aikaisempien tiedoitusteni kanssa. Viron varakkaimmilla seuduilla, Tartossa, toimiva konsulimme O. Rütli kirjoittaa lähetystölle toimintapiirinsä taloudellisista oloista kirjeessään kuluvan syyskuun 6 päiväältä seuraavaa:

"1932 vuoden ensimmäinen puoli, samoin kuin viimeiset kaksi kuukautta ovat Tarton kaupungissa ja maakunnassa kuluneet kasvavan taloudellisen painostuksen alaisina. Kriisi syvenee yhä. Maaseutu on jäämässä

perin tyhjäksi rahasta ja sen seurauksena rupeaa rahanpuute kaupungisakin käymään tuntuvaksi. Maataloustuotteet, karja ja karjatuotteet, maanviljelijäin päätulolähde, ovat hinnassa niin laskeneet, että näyttää täysin uskomattomalta, vaikkakin todellisuus sen osottaa, että lehmiä voidaan ostaa 10-20 Ekr. kappaleelta ja ovat ne vielä hyviä lehmiä. Vasikkain ja porsasten hinta ei korvaa edes niiden kuljetuskustannuksia kaupunkiin. Yhtä halvat ovat maalla ravintoaineet. Kaupungeissa ovat hinnat 50 - 100 % kalliimmat välittäjien kautta. Kiinteistöjen hinnat ja vuokrat lankeavat yhtämittaa, kun sensijaan työpalkat suurimmaksi osaksi pysyvät entisellään, mikä seikka on pantava sosialistien hyvän järjestelyn ja kiihoitustyön laskuun."

"Kun palkat kaupungeissa eivät lankea, on tuloksena, että työnantajain menot useimmiten ylittävät tulot ja sen kautta pitkin linjaa taloudellinen tasapaino on rikottu. Tämä tilanne on kyllä palkansaaajille edullinen, mutta palkanmaksajille vahingoksi. Tätä vahinkoa palkanmaksajille lisää vielä erikoisen korkea kruunun arvo, mitä suurin uhrein ylläpidetään. - Tällainen olisi lyhyesti yhteenveto taloudellisesta tilanteesta."

"Tähän olisi vielä lisättävä, että pellavan kylvö tänä vuonna on ollut hyvin vähäinen, 15 - 20 % edellisiin vuosiin verrattuna. Metsätuotteiden valmistusta ja vientiä ei myöskään huomaa, niin että näillä aloilla vienti on supistumassa. - Sato on suurimmalta osalta keskinertainen; rukiin ja vehnän leikkuutulos pääasiassa hyvä, niin ettei viljan tuontia kotimaan tarpeen tyydyttämiseksi tarvita."

Edelläoleva konsuli Rütlin lausunto täydentää omia aikaisempia tiedonantojani, eikä minulla tällä kertaa ole siihen mitään erikoista lisättävää.

Raimo Rönkä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetystön kajo. no 311.

Ministeri Urovinen.

9/9 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, syysk. 9 p. 1932.

N:o 996.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 23/219 he. 10. 10 32		
12/9. 32		
RYHMÄ		KUVA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 34,
joka käsittelee

Sisäpoliittista tilannetta Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasianministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

Salainen.

Tallinna

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 34.

Tallinna ssa 9 p:nä syys kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIO		
23/219/ae.	D. 10 32	
12/9.32		
5	C12.	

Asia: Sisäpoliittisesta tilanteesta Virossa.

Niin sekava ja vaikea kuin taloudellinen tila tässä maassa on, yhtä sekavaksi näyttävät poliittiset olosuhteetkin kehittyvän.

Riigikogun raha-asiainvaliokunta on istunut yli kuukauden pohtimassa hallituksen esittämää kauppavaihtoveroehdotusta, jota hallitus pitää erittäin kiireellisenä, voidakseen tuon veron avulla saada kuluvan vuoden menoarvion tasapainoon. Vihdoin on mainittu valiokunta nyt saanut lakiehdotuksen loppuunkäsittelyksi ja piti riigikogun 6.9. kokoontua sitä käsittelemään. Valiokunnassa on kuitenkin keskustan mielestä säilytetty niin suuri verotaakka keskustapuolueisiin lukeutuville, kun sensijaan maalaisväestö on vapautettu suuresta osasta kauppavaihtoveroa, että puoluehallinto on pitänyt pitkiä kokouksia, joissa on käsitelty kysymystä, onko keskustan yleensä valiokunnassa valmistunutta lakia hyväksyttävä, ja päättänyt vastustaa sitä, ellei hallitus yht'ainakaan esitä lain voimaanoasetusta. Hallitus peruuttikin tämän johdosta lain käsittelyn riigikogussa luvaten muutaman viikon kuluttua esittää vaaditun toimeenpanoasetuksen. Näyttää kuitenkin siltä, kuin olisi koko kauppavaihtoverolaki tähän haudattu, eikä enää nousisi, vaan että hallitus, varsinkin pari päivää sitten riigikogussa tapahtuneen kruunun-arvokeskustelun (kts. rap. № 33) jälkeen etsii kokonaan uusia teitä kansalaisten verottamiseksi ja valtion kassan varustamiseksi tarpeellisilla varoilla, mikä päivä päivältä näyttää käyvän yhä vaikeammaksi

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

probleemiksi arvioitujen tulojen osoittaessa yhä enenevää vähentymistä. Millä menestyksellä hallitus näistä pyrkimyksistään selviää, siitä riippuu sen kohtalo, eikä kriisikään näytä mahdottomalta, vaikkakin se kruununkurssitaistelussa hra Einbundin notkeuden tähden vältettiin.

Mutta kysymys ei saamieni tietojen mukaan ole edes näin "yksinkertainen". Peltomiespuolueessa kuuluu entisten peltomiesten ja entisten uudisviljelijäin välinen sovinto loppuneen ja erimielisyydet menneen niinkin pitkälle, että eräät edustajat eivät enää suostu toistensa vieressä istumaan. Näin ollen on pelättävissä viime keväänä syntyneen yhteisen puolueen jälleen jälleen hajoavan kahteen toistaan vastaan taistelevaan leiriin. Tämä on yksi mahdollisuus, johon hallituskriisin syntyminen saattaa johtaa.

Keskusta ei myöskään tunnu elävän erikoisesti sovussa. Pärnun ja Tartun piireissä ovat puolueen osastot pitäneet kokouksia, joista keskushallinnolle on lähetetty teräviä vaatimuksia, m.m. vaadittu, ettei keskusta saa hyväksyä valmistunutta ehdotusta kaupapavaihtoveroksi. Entinen kansanpuolue (Jaan Tõnisson) ja entinen työpuolue (varsin radikaalinen) lienevät omaavan erineviä käsityksiä, mutta pidetään kuitenkin keskustan koossapysymisen mahdollisuutta suurempana kuin oikeiston.

Vapausoturit, jotka osaltaan huomattavasti vaikuttivat perustuslainmuutosehdotuksesta aiheutuneen kansanäänestyksen kielteiseen tulokseen, ovat kuulemani mukaan ryhtyneet kosketukseen eräitten poliittisten johtavain henkilöiden kanssa. Niinpä kuuluu ent. riigivanem Teemant olevan varsin aktiivinen ja asettuneen yhteyteen vapausoturien liiton ~~kansan~~ johtajain kanssa. Varovaisemmin lienee samoin tehnyt ent. riigivanem Strandman. Jos tunnetut ja arvovaltaiset puoluejohtajat ja valtiomiehet asettuvat vapausoturien liikettä kannattamaan, voi se saada huomattavasti suuremman merkityksen kuin tähän saakka ja muodostua vaikuttavaksi tekijäksi Viron valtiollisessa elämässä. Nämä seikat ovat kuitenkin toistaiseksi vain symptoomeja, ja lähiaikojen kehitys näyttää, kuinka suuri merkitys niillä voi olla.

Antoni Kivimäki

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Tehtävissä olevan lähetyksen rap. no 35.

Ministeri Heorimaa.

9/9 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tallinnassa, syysk. 9 p. 1932.

No 997.

KIRKASIAI TIEDOTUS		
24/29 la 9. 10 32		
12/9.32	19	LII
RYHKA	CLASO	ACIA
5	C12	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni no. 35,
joka käsittelee

Suomen - Viron kauppasuhteita.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Mörta

Herra Ulkoasiainministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,
Helsinki.

Salainen.

Tallinna

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 35.

Tallinna ssa 9 p:nä syys kuuta 19 32.

26 / Reg. n:o 82		
12/9-32	12	Liit.
KYNNÄ	OLASTO	ACIA
5	C12.	

Asia: Suomen - Viron kauppasuhteet.

Jatkoksi raporttiini n:o 29 otsakeasiassa elokuun 22 päivältä 1932 saan esittää seuraavia lisähuomautuksia: -

Mainitussa raportissani edellytetty ehdotus eräitten lasituotteitten, joita Virossa valmistetaan, poistamisesta n.s. pirtusopimuksesta, on nyt toteutunut. Niinkuin puhelinsanomassa n:o 78 ilmoitin, tahtoo Viro poistettavaksi lasipurkit, lampunlasit, prässätyt tee- ja ryyppylasit sekä puhalletut tee- ja olutlasit. Nämä tuotteet edustavat arviolta noin 40 % koko lasintuonnistamme, minkä seikan virolaisetkin myöntävät. Näitä supistuksia vastaan tarjotaan sähkölampujemme kontingentin korottamista toisella puolella eli 50.000 kruunulla, ja loput korvattaisiin karakul-imitatio lammasnahalla, jonka tuonti meiltä Vieroon minusta näyttää varsin problemaattiselta ainakin 50.000 kr. vastaavassa määrässä. Tällöin on kyllä luvattu näiden nahkojen suhteen kauppasopimusta muuttaa, myöntämällä niille suurempi alennus.

Kun Viron ulkoasiainministeriö useaan kertaan on kiirehtinyt vastauksen saantia ehdotuksiinsa n.s. pirtusopimuksen tavaraluettelon laajentamisesta ilman, että vielä olisin asiassa mitään ohjeita kotoaan saanut, otin eilen (8.9) käydessäni ulkoasiainministeri Pungin luona asian puheeksi. Sanoin tällöin, että kun kruunun kaatamisesta Virossa viime aikoina niin yleisesti on puhuttu samoin kuin monopolisysteemin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:
Tavallinen.....

muuttamisestakin, on Suomessa jääty odottavalle kannalle, miten ehdotuksiin olisi suhtauduttava. Toiselta puolen on käsitykseni mukaan Suomessa syntynyt sellainen käsitys, että Viro pyrkii rajoittamaan koko Suomen tuonnin n.s. pirtusopimukseen, kun sensijaan Viro haluaa käyttää rajatonta vientioikeutta Suomeen päin. Ministeri Pung huomautti, että lukuisia tuotteita on vapautettu monopolin alaisuudesta, joita siis esteettä voi tuoda maahan. Vastattuani tähän, että tuontivapaus tämänkin jälkeen on vain teoreettinen niin kauan kuin valuuttarajoitukset ja Eesti Pankin mielivaltainen harkinta yksin määräävät, mitä saa tuoda, mitä ei, myönsi ministeri väitteeni oikeaksi ja kiitti siitä, että olin hänelle tehnyt nämä huomautukset, jotka ovat hyvät tietää asioita täällä harkittaessa.

Henkilökohtaisena käsityksenäni lasituotteitten rajoitukseen nähden huomautin ministeri Pungille, etten ehdotuksia voi hyväksyä, koska ne käyvät koko kauppasopimuksen henkeä vastaan. Lausuin m.m.: "Olen ollut sopimusta tekemässä ja tunnen yksityiskohtaisesti kaikki neuvottelujen perusteet. Asia koskeva osa tehtiin juuri siinä mielessä, että Suomi jäisi suurin piirtein yksin hallitsemaan Viron talouslasi- ja kristallimarkkinoita hävittämällä vastaavan vähäisen virolaisen teollisuuden ja sensijaan pääsee Viron levylassi Suomen markkinoille häiriten suomalaista teollisuutta. Jos näissä eduissa vain toiselle puolelle/tehdään rajoituksia, en periaatteessa voi sellaista hyväksyä". Lopuksi huomautin, että edelläoleva edustaa henkilökohtaista käsitystäni ja että olen saattanut kaikki tehdyt esitykset hallitukseni tietoon, jolta odotan ohjeita.

Aarne Huorinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C¹².

ASIA:

Talinnesta olevan lähetysten rap. no 36.
Ministeri Durmaa.

6/10 1932.

Talinnassa, lokak. 6 p. 1932.

N:o 1083.

25 219 ke		32
10/10.32		
5	12.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, tiedoitukseni No. 36,
joka käsittelee

Suomen-Viron kauppavaihtoa 1/1 - 31/8 1932.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Alme Nuorteva

Herra Ministeri A. Kukkonen,
v.t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 36.

Tallinna - ssa 6 p:nä loka - kuuta 19 32.

25/29/ae.	32
10/10-32	
5 C12	

Asia: Suomen-Viron kauppavaihto 1/1 - 31/8 1932.

Suomen ja Viron välisestä kauppavaihdosta, sellaisena kuin se ilmenee virolaisen tilaston mukaan, olisi kuluvan vuoden 8 kuukauden suhteen syytä panna merkille seuraavaa.

	<u>Kg.</u>	<u>Ek.</u>
Viron vienti Suomeen 1/1 - 31/8	11.309.345	1.062.272
"- tuonti Suomesta -"	2.432.142	687.502

Virolle vientivoittoinen 8.877.203 kg. 374.770 Ek.

On muistettava, että Viron vienti Suomeen on aina ollut tuontia suurempi ja että se kuluvanakin vuonna näin on ollut, ei ole ihmeellistä, sillä Suomen tavara- ja valuuttamarkkinain vapaus on säilyttänyt kaikki vientimahdollisuudet Virolle, kun sitävastoin Virossa voimassaolevat tuonti- ja valuuttarajoitukset ovat entisestään vähentäneet Suomen mahdollisuuksia tšekäläisillä markkinoilla.

Näiden yleishuomautusten jälkeen siirrymme tarkastamaan tärkeimpiä kauppavaihdossa esiintyviä tuotteita.

Ravinto- ja nautintoaineet.

Elävien eläinten ja lihan vienti Virosta näyttää suurin piirtein pysähtyneen. Ainoa mainittava aine on savustettu sianliha, jota on viety 8 kk. aikana 1610 kg. (1376 Ek.). Sen sijaan on

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

eräitä muita maataloustuotteita ja niiden jalosteita tuotu verrattain runsain määrin: vehnä jauhoja 100.000 kg. (7704 Ekr.), perunajauhoja 1.274.250 kg. (236.556 Ekr.), perunoita 840.584 kg. (18.533 Ekr.), sikuria 166.179 kg. (26.576 Ekr.), sipulia 30.423 kg. (16.573 Ekr.), omenoita (vain elokuulla) 14.892 kg. (3224 Ekr.), kumia 26.707 kg. (9827 Ekr.), hankia 4.215 kg. (1508 Ekr.), spritiä 506.808 kg. (167.050 Ekr.), paloviinaa 611.800 kg. (69.000 Ekr.), vehnäläseitä (rehuksi) 1.276.850 kg. (96.265 Ekr.), ruisjauhoja 329.498 kg. (24.717 Ekr.), pellavansiemeniä 30.000 kg. (6834 Ekr.).

Samaan aikaan on tähän luokkaan kuuluvia tuotteita Suomesta tuotu Viroon: suolasilakkaa 221.140 kg. (15.925 Ekr.), tuoreita silakoita 4.137 kg. (662 Ekr.).

Huomautuksena olisi mainittava, että hedelmien vienti Virosta alkoi elokuussa ja tulee sykeyn kuluessa jatkumaan varsin huomattavana, hedelmäsadon oltua varsin hyvän.

Tekstiiliraaka-aineita ja -tuotteita.

Virosta on viety Suomeen: pellavaa 79.733 kg. (39.932 Ekr.), oodillaa 51.114 kg. (16.643 Ekr.), pellavan jätteitä 11.546 kg. (1746 Ekr.), impregnoitua pellavakangasta 1.084 kg. (1964 Ekr.), valkaisuainetta puuvillakangasta 9137 kg. (14.586 Ekr.), juutikangasta 1985 kg. (1150 Ekr.), hampulanlankaa 1825 kg. (2726 Ekr.), hampuköyysiä, tervattuja ja terveämattomia 2635 kg. (2349 Ekr.), hampunuoraa 2049 kg. (2311 Ekr.), loppuja 74.721 kg. (18.903 Ekr.).

Suomesta on vastaavia tuotteita tuotu : puuvillalankaa 1201 kg. (2527 Ekr.), juutia 1488 kg. (446 Ekr.), juutisäkkejä 6368 kg. (5488 Ekr.). Useita muitakin tekstiilituotteita on tuotu, mutta varsin pienin määrin.

Metalli- ja konsteollisuus.

Virosta tuotu Suomeen: rautaromua 275.471 kg. (5536 Ekr.), eriks. mainitsemattomia rautaisia koneita 158.322 kg. (39.800 Ekr.), paperiteollisuuskoneiden osia 4170 kg. (2000 Ekr.), puhelinkoneita ja tarpeita 3954 kg. (38.243 Ekr.).

Suomesta vastaavia tuotteita tuotu: painokirjainmetallia

3048 kg. (922 Ekr.), rautaa ja terästä 4100 kg. (831 Ekr.), kuparilankaa 917 kg. (3818 Ekr.), tuotteita raudasta tai teräksestä 2963 kg. (2819 Ekr.), haarukoita ja veitsiä 1221 kg. (3746 Ekr.), kirveitä 22.729 kg. (16.164 Ekr.), äkeitä 3309 kg. (2180 Ekr.), moottoreita 3242 kg. (6986 Ekr.), putkia ja osia 4884 kg. (2379 Ekr.), hevosenkenkänauloja 22.320 kg. (7665 Ekr.), lankanauloja 4520 kg. (1717 Ekr.), sähköhehkulamppuja 2780 kg. (24193 Ekr.), sähkö- ja puhelinkaapeleita 6333 kg. (4149 Ekr.), sähköjohdot ja peitetyt kuituaineilla 4875 kg. (4546 Ekr.), autonrunkoja 3000 kg. (4140 Ekr.).

Mineraaleja.

Virosta viety Suomeen: kipsiä 770.350 kg. (19.801 Ekr.), kalkkikiveä 3.855.000 kg. (9575 Ekr.).

Suomesta tuotu: katukiviä 403.320 kg. (965 Ekr.), graniittia 68.920 kg. (1431 Ekr.), kiillotusaineita pulverina 7000 kg. (417 Ekr.), asbestia 5470 kg. (694 Ekr.), jauhettua magneesiä 14.433 kg. (8674 Ekr.).

Lasi- ja porsiinituotteita.

Virosta viety Suomeen: hiomatonta levylasia 356.611 kg. (100.661 Ekr.).

Suomesta tuotu: fajanssiastioita 45.602 kg. (21.323 Ekr.), porsiiniastioita 6617 kg. (4781 Ekr.), erilaisia lasituotteita 109.810 kg. (84.763 Ekr.).

Niinkuin tästä ilmenee, on Virosta viety levylasia määrältään kolme kertaa enemmän Suomeen, kuin Suomesta on tuotu lasi- ja porsiinituotteita Viroon, kun sen sijaan Suomen tuonti arvoltaan on noin 10.000 Ekr. suurempi Viron vientiä.

Kemiallisia tuotteita.

Virosta viety Suomeen mainitsemisen arvoisesti ainoastaan polttokiviöljyä 393.455 kg. (19.748 Ekr.).

Suomesta tuotu: puntervaa 3516 kg. (475 Ekr.), pikeä 7718 kg. (1055 Ekr.), sojaöljyä 1665 kg. (761 Ekr.), rasvaista kasviöljyä 1396 kg. (973 Ekr.), tärpättiöljyä 901 kg. (392 Ekr.).

Paperituotteita.

Suomesta tuotu Viroon: selluloosaa (kuivaa) 557.956 kg. (73.323 Ekr.), puupahvia 446.282 kg. (63.130 Ekr.), pahvia 19.716 kg. (3558 Ekr.), pahvia kattopahvitenteille 55.114 kg. (12.800 Ekr.), paperossipaperia 7906 kg. (14.320 Ekr.), pergamenttia 38.426 kg. (20.568 Ekr.), pergamiinia 33.091 kg. (14.799 Ekr.), tapetteja 124.042 kg. (51.325 Ekr.).

Nahkatuotteita.

Suomesta tuotu m.m. krominahkoja 396 kg. (5688 Ekr.).

Kumituotteita.

Suomesta tuotu: kumipyöriä 5744 kg. (11.229 Ekr.), kalosseja ja päällyskenkiiä 23.268 kg. (62.797 Ekr.), eriks. mainitsemattomia jalkineita 6011 kg. (26.574 Ekr.).

Erikseen mainitsemattomia tuotteita.

Suomesta tuotu: nokea 15.220 kg. (2046 Ekr.), juoksevaa amoniakkia 1682 kg. (120 Ekr.), bertoletsuolaa 27.241 kg. (11.501 Ekr.), saippuaa 7693 kg. (4867 Ekr.), mustaa painoväriä 6605 kg. (3007 Ekr.).

Edellä olevassa on otettu huomioon vain tärkeimmät tilastossa esiintyvät tuotteet. Yksityiskohtainen 8 kuukauden tilasto on erikseen lähetetty Ministeriölle samanaikaisesti tämän raportin kanssa. Kun olosuhteet nykyään ovat niin poikkeukselliset, ei vertailu edellisiin vuosiin tässä yhteydessä ole paikallaan, koska vastaavana aikana vielä viimekin vuonna kauppa oli täysin vapaa molemmiin puolin. Mainittakoon vain niin paljon, että vuonna 1931 Viroota tuotiin Suomeen 29.016.071 Smk:n arvosta ja Viroon vietiin meiltä 17.387.670 Smk:n arvosta. Näitä määriä kuluva vuonna ei liene saavutettavissa, vaikkakin Viron viennin määrä tuntuvasti tulee nousemaan, onhan nyt vasta alkamut hedelmien ja perunain sekä tuoreen perunajauhon vientisesonki. Alati kiristynvä tilanne Virossa sen sijaan an-

taa olettaa, että Suomen vienti yhä supistuu vuoden loppua kohti.

x x

x

Suomen (niinkuin muidenkin maiden) kauppa Virossa vaikeutuu yhä enemmän Eesti Pankin noudattaman valuuttapolitiikan tähden. Pankin aseman kiristyessä myöntää se valuuttoja ulkomaisiin maksuihin yhä niukemmin. Niinkuin jo aikaisemmin olen selostanut, eivät lähetystönkään painostukset enää tuota tuloksia ja ulkoasiainministeriössä sanotaan, ettei hallitukseen voi Eesti Pankkiin vaikuttaa, vaan noudattaa pankki omaa politiikkaansa kruunun säilyttämiseksi. Kun asiain tila on tällainen ja Suomessa toiselta puolen vallitsee täysi tuonti- ja vientivapaus, jota virolaiset mahdollisimman tarkoin käyttävät hyväkseen, ei liene Suomen vaatimusten huomioimiseksi täällä muita keinoja, kuin vastatoimenpiteisiin ryhtyminen, ellei yleistä clearingmenetelmää saada toteutetuksi. Tämä ei tietenkään ole miellyttävä toimenpide, mutta toisia keinoja tuskin lienee, ellei Viron rahapolitiikka muutu.

Suomalaisen paperin tšekäläinen agentti kertoi minulle tänään, että hänellä on saatavia tällä hetkellä kaikkiaan 878.000 Smk., joista 343.000 Smk. on järjestetty, mutta loppuosa ratkaisematta, paitsi eräs 105.000 Smk:n arvoinen täällä oleva paperierä, jonka maksuksi Eesti Pank on kieltäytynyt antamasta valuuttaa. N.s. pirtusopimukseen sisältyvien tuotteiden lisenssinantoa venytetään myös. Siitä ovat useat agentit tehneet valituksia ja olen näistäkin seikoista aikaisemmin raporteissani maininnut.

Raimo Miettinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön rap. no 37.

Ministeri Wuorimaa.

12/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, lokak. 14 p. 1932.

No 1106.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26/220 (D. 10 32)		
17/10-32:9		LII.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5 C12.		

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoituk-
seni:

- No. 37. Viron-Latvian kauppasuhteet,
- No. 38. Keskustelu ent.Riigivanem Pätsin kanssa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Aune M. M. M.

Herra Ministeri A. K u k k o n e n,
v.t. Ulkoasiainministeri,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 37.

Tallinna - ssa 12 p:nä loka-kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
26/220 P. D. 1932		
18/10.32.2	LVL	
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C12.	

Asia: Viron-Latvian

kauppasuhteet.

Kuluvan vuoden syyskuun 19 p:nä oli Latvian ulkoministeri Tallinnassa aika-ajoin pidettävässä neuvottelussa Viron ulkoministerin kanssa. Näissä neuvotteluissa kosketeltiin lukuisia Viron ja Latvian välisiä kysymyksiä, jotka pidemmän tai lyhemmän ajan ovat olleet avonaisina niinkuin kauppavaihtoa, tulliliiton valmistelua, työlupia y.m. Tärkein lienee kauppasopimuksen tariffien laajentamista koskeva kysymys ollut. Päätettiin lähimpien päivien kuluessa valmistaa lisäluettelo niistä tuotteista joille etuja myönnetään molemmin puolin.

Lisäluettelo on nyttemmin valmistunut ja parafoitu sekä ainakin Viron hallitus sen hyväksynyt. Tärkeimmät sen sisältämissä määräyksistä ovat seuraavat.

Molemminpuolisesti lasketaan tullivapaasti seuraavat tuotteet: sikuri, puuterva, tökötti, sinkkivalkea, lyijyvalkea, hevosenkenkänaulat, rautavuoteet vieteripohjilla, ajopelien akselit ja vieterit.

Seuraavat virolaiset tuotteet pääsevät tullivapaasti Latviaan: kuivatettu merimuta, valkaiseaton sulfiittiselluloosa 600 tonnin vuosikontingentilla, taidesarvi ja siitä tehdyt yksinkertaiset esineet, juutikangas, lattiakankaat ja -matot sekä huonekalukangas.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Latvia saa tullivapaasti tuoda Viroon: puunaulat saapaisiin, porseliini-isolaattorit, vesiturbiinit, laumpunsydänkangas, kokosmatot.

Alennuksia on myönnetty seuraavasti: Tähän saakka sai Latvia tuoda kalosseja 75 sentin tullilla kilolta. Nyt on tämä etu myönnetty myös Virolle Latviassa 1 latin tullilla kilolta. Ennen urheilukengille Latvialle myönnetty 1:50 Ekr. tulli koskee tästälähin myös muita kesäkenkiä ja saa Viro vastaaville tuotteilleen vastaavan alennuksen Latviassa. Kiiltonahalle on Latvialle Virossa myönnetty 5 Ekr. tulli, 0,225 Ekr. tulli latvialaiselle sigarettipaperille, 50 % alennus latvialaiselle rautalangalle ja alumiiniastioille 0,50 Ekr. tulli kilolta.

Aikaisemman luettelon Portland-sementtiä koskeva kohta on muutettu niin, että Viro saa sitä viedä Latviaan tullitta 600 tonnia vuodessa, josta korkeintaan puolet saa olla säkeissä. Keskuslämmitysradiaattorien tullivapaa tuonti Latviaan on määrätty 200 tonniksi vuodessa. Luetteloon on lisätty kultivaattorit ja moniteräiset aattrat, joiden tullivapaa vuosikontingenti on korotettu 25:stä 80:20n tonniin.

Niinkuin mainittu, on sopimus toistaiseksi vain parafoitu ja allekirjoittaminen tapahtuu myöhemmin ranskankielisen sopimustekstin valmistuttua. Vasta sen jälkeen on mahdollista saada täydellinen selvyys lisäsopimuksen yksityiskohdista.

Raimo Kerttunen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talinnassa olevan lähetystön rap. no 38.

Ministeri Wuorimaa.

14/10 1932.

Salainen.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 38.

Tallinna - ssa 14 p:nä loka kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
26/220hc	D. 10 32
17/10.32.3	LML
5	C12

Asia: Keskustelu ent. Riigi-
vanem Pätsin kanssa.

Olin 9.10 tilaisuudessa pitemmältä keskustelemaan ent. riigivanem Konstantin Pätsin kanssa. Kun tällöin kosketeltiin useita virolaisia päivänkysymyksiä, lienee mielenkiintoista panna paperille hra Pätsin esittämiä käsityksiä.

Taloudellisesta tilanteesta huomautti kertojani, että kahden perusteellisen inflation kärsinyt kansa on niin herkkä tuntemaan kaikenlaiset yritykset rahanarvon alentamiseksi ja sellaisiin suhtautuu hyvin hermostuneesti. Tämä oli pohjimmainen syy, miksi hra Pätsin hallitus ei voinut ajatella kultakannalta luopumista, vaan etsi toisia teitä olojen järjestämiseksi. Kultakannalta luopuminen nykyään on vielä mahdottomampi, koska ei voitaisi millään hallita rahan laskua. Jos sen sijaan Englanti palaa kultakantaan, mikä ei kestäne enää kovin kauan, vahvistaen punnan arvon alemmaksi kuin mitä se ennen punnan kultakannalta luopumista oli, silloin voidaan Eestin kruunukin laskea samassa suhteessa uuteen kultapuntaan, eikä tällainen "regleeraus" tule siihen vahingollisesti vaikuttamaan. Talousarvion tasapainoon saattaminen ei myöskään ole mahdottomuus, kun vaan suhteellisesti lasketaan menoja kaikilla aloilla, eikä vaadita, kuten hra Einbundin hallitus, yhden puolueen (peltomiesten) maksimiohjelmaa

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

täytäntöön pantavaksi toisten kansanluokkien kustannuksella, seikka joka johtikin hallituspulaan.

Syntynyt hallituspula on erinomaisen vaikea ratkaista. Toimitusministeriö ei ole mahdollinen, sillä siihen ei suostu mikään puolue, kun riigikogu asettaa hallituksen, eikä ole valtionpäämiestä, joka tällaisessa tapauksessa voisi hallituksen nimittää. Hra Pätsin mielestä oli todennäköistä, että hallituspula tulee pitkäksi ja olisikin se seikka hyödyksi perustuslainmuutosta uudelleen kansanäänestykseen vietäessä, sillä kansa kyllästyisi yhä enemmän parlamentin puoluepeliin. Hra Päts arvelikin, ettei kestä kauan, ennenkuin uusi kansanäänestys tulee. Kysyessäni, mihin hän tämän lausuntonsa perustaa, ei hän ~~vasta~~ antanut vastausta. Hän huomautti vaan, että mitä nopeammin nyt olevan hallituskriisin jälkeen tällainen ehdotus tulee, sitä suuremmat ovat mahdollisuudet sen hyväksymisestä.

Puheen siirtyessä suomalais-virolaisiin suhteisiin, totesi hra Päts niiden viime vuosina huomattavasti edistyneen. Erikoisen hyvän ja edullisen vaikutuksen on niihin tehnyt valtionpäämiesten vuosittaiset vierailut, joille täällä on annettu hyvin suuri merkitys. Tasavallan Presidentin käynti on täällä tehnyt hyvin syvän vaikutuksen ja hra Pätsin kotikylässä on se edelleen vilkkaana ja mieluisana puheenaiheena. Suomalais-virolais-unkarilainen heimoliitto on täällä tehnyt samanlaisen ehdotuksen kuin vastaava järjestö Suomessa, että oppikouluihin äidinkielen opetukseen sisällytettäisiin suomen- ja vironkielten opetus vastavuoroisesti. Tämä olisi suuri askel eteenpäin yhteisymmärryksen saavuttamiseksi, sillä vaikka oppilaat eivät oppisikaan puhumaan, niin he oppisivat kuitenkin niin paljon, että toista ymmärrettäisiin. Ja se olisi jo suuri saavutus. Edelleen mainitsi hra Päts jo ennen puhumastaan suunnitelmasta saada virolaiset teknilliset opiskelijat Suomeen opinnoille, sillä Viro ei ainakaan pitkään aikaan voi panna pystyyn omaa teknillistä korkeakoulua. Kuluvana syksynä selvisi tämä kysymys siten, että Puola kutsui erittäin edullisilla ehdoilla parikymmentä virolaista tekniikan oppijaa Varsovan teknilliseen korkea-

kouluun ja ovat he jo siellä.

Mitä muuten maittemme väliseen yhteistyöhön tulee, huomautti hra Päts nykyisen taloudellisen vaikean ajan sitä häiritsevän, kaikkine rajoituksineen, mutta ettei Viro tässä suhteessa ole voinut toisin menetellä, sillä kaikki toimenpiteet on tehty itsesuojelustarkoituksessa ja oman elämän turvaamiseksi. Olojen parantuessa parantuvat jälleen kaikki entistä suuremman lähene-
misen edellytykset.

Raimo Vironen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

P
Tallinnasta olevan lähetysten rap. no 39.
Ministeri Wuorimaa.

28/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, lokak. 28 p. 1932.

N:o 1149.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No. 27/2206e. 10 87		
31/10-32.3		LIITE
RYHMÄ		ALUE
5 012		

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, seuraavat tiedoitukseni:
No. 39, Suomalais-virolaisen liittovaltion aat-
teita v. 1913;
" 40, Viron hallituspula;
" 41, Huomioita taloudellisesta tilanteesta
Virossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erino-
maisen kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Koskinen

Herra Ulkoasiaiministeri

A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

T a l l i n n a S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 39.

Tallinna ssa 28 p:nä loka kuuta 1932.

27 220/ae.		STERIO
31/10.32.		10 97
5	012	

Asia: Suomalais-virolaisen
liittovaltion aatteita v. 1918.

Raportissani no. 37, päivätty maaliskuun 19 päivälle 1929 otsakkeella "Suomen ja Viron suhteista" mainitsen eräästä v. 1918 virolaisten taholta tehdystä ehdotuksesta Suomen-Viron liittovaltion muodostamiseksi. Kun sen jälkeen olen koettanut Suomessa saada selvyttä mainitun ehdotuksen kohtalosta, ei sellaisia asiakirjoja ole löytynyt. Pyysin sentähden erästä tšekäläisen ulkoasiainministeriön virkamiestä katsomaan, olisiko heillä jotain asiaa koskevia papereita säilössä. Myöhemmin ilmoittikin hän löytäneensä erään Pietarissa 14 päivänä huhtikuuta 1918 päivätyn promemorian, joka olisi jätetty Suomen silloiselle edustajalle Pietarissa. Promemoria on venäjänkielinen ja kuuluu suomennettuna seuraavasti.

On tark.
(12. l. Viro
1932)
Suomala
ja venäjälä.

"Suomalais-virolaisen liiton tai suomalais-virolaisen liittovaltion perusmotiivit.

Nykyään on suurvaltain taistelu Länsi-Euroopassa saanut keskusvalloissa siinä määrin agressiiviset muodot, että pienille kansoille ja niiden alueille ilmenee vaara joutua ei ainoastaan Keski-Euroopan suurvaltain protektoraatin alaisiksi, vaan myös yksinkertaisesti niiden provinseiksi. On itsestään selvää, että poliittista alistamista seuraa myös taloudellinen ja sivistyksellinen. Ottaen huomioon tällaisen uhan, pitäisi pienten kansojen

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ainoastaan hallitukselle.

löytää teitä yhtymiseen liitoiksi ja liittovaltioiksi, asettaakseen suurvaltain aggressiivista politiikkaa vastaan mahdollisimman suuren vastustusvoiman. Sellainen vastustusvoima ei ole ymmärrettävä pikaisena sotilaallisena vastatoimintana, vaan pääasiallisesti taloudellisena ja kulttuurisena voimana.

Ottaen huomioon Suomen ja Viron poliittisen, taloudellisen ja kulttuurisen aseman, näyttää hetki kypsyneen siihen, että kummankin veljeskansan pitäisi etsiä teitä ja mahdollisuuksia läheisimpään yhtymiseen yhdeksi riippumattomaksi liittovaltioksi. Suomalaiset ja virolaiset ovat Suomen sukukansojen sivistyneimmät edustajat Pohjois-Euroopassa. Poliittisesti kahden yhtyneen veljeskansan itsenäisten valtioiden liittovaltio merkitsisi verrattomasti suurempaa voimaa ja olisi poliittisesti verrattomasti pysyvämpi kahta, vaikkakin itsenäistä, valtiota erikseen.

Näiden kahden kansan taloudellisen yhtymisen alalla pitäisi voida todeta pintapuolisesti katsellenkin, että yhteistyö olisi ei ainoastaan mahdollinen, vaan varsin hyödyllinenkin kummallekin kansalle.

Viron maataloustuotteet löytäisivät menekin Suomessa, Viro taas olisi turvattu markkina Suomen teollisuustuotteille, ja Suomen verrattain kehittynyt kaupankäynnin koneisto voisi käyttää voimiaan kummankin maan palveluksessa.

Lopuksi ei voi olla tunnustamatta, että molempien kielteiltään ja kulttuuriltaan sukulaiskansojen mahdollisimman läheinen yhtyminen olisi enemmän kuin luonnollista. Ajatus mahdollisimman läheisestä liitosta ja läheisistä suhteista ei turhaan herännyt jo virolaisten kansallisena heräämisaikana, ja on säilynyt tähän päivään. Juuri näiden molempien kansojen läheinen liitto ja läheinen yhtyminen antaa mahdollisuuden ei ainoastaan säilyttää, vaan myös kehittää kaikkien suomalaiskansojen yhteistä kulttuuria, säilyttäen samalla mahdollisimman puhtana oman erikoisuutensa.

Pietarissa, huhtik. 14 p. 1918."

Ministeri Seljamaa, jolla asian suhteen aikanaan oli tekemistä, kertoo muistitietoinaan asiakirjan esittämisestä seuraavaa, huomauttaen, että yksityiskohdat voivat olla unohtuneet.

V. 1918 lähetti väliaikainen hallitus hra Seljamaalle Pietariin erään asiakirjan annettavaksi edelleen kenraali Laidonerille. Ellei hra Seljamaa erehdy, oli asiakirjan laatinut Konstantin Päts. Väliaikainen hallitus oli nimittänyt kenraali Laidonerin, joka silloin vielä oli Venäjällä, Viron edustajaksi Suomeen ja oli hänen määrä tämä asiakirja mukanaan matkustaa Suomeen. Kun hra Laidoner ministeri Seljamaan kutsusta saapui Pietariin, kävi ilmi, ettei hän useiden poliittisten tekijäin tähden (Saksan okkupatiojoukot olivat silloin Suomessa) voinut sinne lähteä. ~~XX~~ Sillä välin saivat molemmat herrat selville, että ministeri Enckell, jonka piti edustaa Suomea Neuvostolassa, piileskeli Pietarissa. Järjestettiin tapaaminen min. Enckellin kanssa ja on hra Seljamaa vakuutettu, että ylläesitetty asiakirja annettiin min. Enckellille, jonka luona herrat Seljamaa ja Laidoner olivat käyneet kaksi kertaa ja kerran rahaministeri Joh. Kukk erään hra Jaan Naaris'en kanssa. Myöhemmin olivat sekä ministeri Seljamaa että kenraali Laidoner Viron vapaussodassa tavanneet erään suomalaisen upseerin nimeltä Tapanainen, joka oli kertonut toimittaneensa min. Seljamaan min. Enckellille antamat jotkin paperit Pietarista Helsinkiin.

Kenraali Laidoner vakuuttaa myös, että asiakirjat annettiin ministeri Enckellille. Annettujen paperien joukossa oli ollut myös aineistoa, mikä koski Viron itsenäisyyttä. Milloin kohtaamiset ministeri Enckellin kanssa tapahtuivat, sitä eivät kumpikaan mainituista herroista täsmälleen muista, mutta pitävät todennäköisenä, että se oli huhtikuussa, koska asiakirjat on silloin päivätty.

Kuten mainittu, ovat edelläkerrotut tiedot muistitietoja, eivätkä yksityiskohdittain ehkä ehdottoman tarkkoja. Itse asia sensijaan näyttää olevan selvä, nim. että ylempänä suomennoksena esitetty promemoria on jätetty Suomen hallitukselle toimitettavaksi.

Kun edelläolevaa asiakirjaa sen enemmän kuin muitakaan tietoja siitä todennäköisesti suomalaisissa arkistoissa ei ole olemassa, lienee tällaisten tietojen säilyttäminen historialliseltakin kannalta mielenkiintoista.

Aune Seljama

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Paluunassa olevan lähetyksen raja no 40.

Ministeri Worsmaa.

28/10 1982.

Salainen.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 40.

Tallinna - ssa 28 p:nä loka -kuuta 1932.

27/220 ke.	37
90/10.32.2	
5	012

Asia: Viron hallituspula.

Niinkuin aikaisemmissa raporteissani jo pidin mahdollisena, johti kysymys toimenpiteistä taloudellisen tilanteen parantamiseksi hallituspulaan. Hra Einbundin hallitus esitti riigikogulle taloudelliset lakiesitykset, jotka hallituksessa oli hyväksytty peltomiesministerien enemmistäänillä, keskustaministerien niitä vastustaessa. Seurauksena oli kolmen keskustaministerin esittämä eronpyyntö. Hra Einbund esitti riigikogussa pitkän deklaration hallituksen enemmistön ohjelmasta ja sen perusteista, mutta ilmoitti heti sen jälkeen hallituksen kokonaisuudessaan eroavan. Hallitus oli tällöin ollut toimesta 2 kuukautta 10 päivää.

Deklaratiosta ilmeni, että hallitus tahtoi vähentää virkamiesten palkkoja, supistaa yleisiä menoja, saada voinvientipalkkioita (5 milj. kr.), asettaa tuojien tarvitsema ulkomaanvaluutta 30 % valuuttaveron alaiseksi (mikä tosiasiallisesti olisi merkinnyt kruunun arvon alentamista vastaavalla määrällä), esittää yhdenker- taista erikoisveroa palkannuttijoilta työttömyyden vastustamiseksi y.m. Mielenkiintoinen tunnustus hallituksen päämiehen puolelta oli, ettei viljamonopolilaki vastaa tarkoitustaan, vaan on ensi vuonna kumottava ja kotimaisen viljan käyttö toisin keinoin turvattava. Tästä seikasta oli hallitukselle tehnyt huomautuksen m.m. kansain-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

liiton luottamusmieksi Jansen, kuten aikaisemmin olen kertonut.

Syntyneet hallituspöytä on ollut erittäin vaikea ratkaista. Ehdokas toisensa jälkeen epäonnistui, kun ei mitään yhteistä ohjelmaa enemmistöhallitusta varten saatu syntyään. XX Kun riigikogu on hallituksen nimittäjä, ei minkäänlainen toimitusministeristö ole mahdollinen, vaikka sellaista monelta puolelta on suositeltu. Sellainen ministeristö saisi, jos se olenkaan pääsisi hallitsemaan, heti ensimmäisessä periaatteellisessa kysymyksessä epäluottamuslauseen, eikä voisi enää toimia.

Sanomalehdistö on erittäin terävästi arvostellut riigikogun toimintaa ja puoluepetiä, väittäen ryhmien ajavan yksinomaan omia etujaan kansan yleisistä eduista piittaamatta. Väitetään riigikogun täysin menettäneen kansan luottamuksen ja perustuslain muutosta pidetään entistä tarpeellisempänä. On jouduttu noidanrenkaaseen, jossa yksi hallituksen muodostaja toisen jälkeen epäonnistuu, kun ryhmät eivät suostu sovitteluihin.

Kuluneen yli kolmen viikon aikana on 7 henkilöä yrittänyt hallituksen muodostamista; kaikki epäonnistuen. Viimeinen yrittäjä ~~si~~ professori Uluots, joka periaatteessa sai sovinnon aikaan peltomiehistä sosialisteihin saakka muodostettavaa "kansallista hallitusta" varten, kompastui yhteen henkilökysymykseen ja luopui myös. Oliko henkilökysymys (hra Köster) todellisen epäonnistumisen syy, sitä on vaikea sanoa. Huhuiltaan muiden intressien aiheuttaneen peltomiesten ja keskustan haluttomuuden "kansalliseen hallitukseen".

Miten kysymys edelleen kehittyi ja kuka hallituksen lopuksi muodostaa, näyttää tällä hetkellä hämärältä. Lehdet ennustavat ratkaisua, joka tuo yllätyksiäkin. Ja eräillä tahoilla ei vallankaappaustakaan pidetä mahdottomana, vallankaappausta, jolla riigikogu hajoitettaisiin sotaväen avulla ja uusi systeemi pantaisiin voimaan. Nämä ovat kuitenkin toistaiseksi huhuja, joiden todenperäisyyttä on mahdoton tarkistaa, mutta tulokseen tässä mainituksi ainakin osoitukseksi siitä, kuinka kyllästyneitä par-

lamentin hegemoniaan ja puoluevaltaan ollaan, sillä vaikkei näillä huhuilla olisikaan suurempaa todellisuuspohjaa, niin ovat ne ainakin räikeänä tyytymättömyyden ilmauksena olevaan.

Ramchandra —

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetysten rap. no 41.

Ministeri Vuonimaa.

28/10 1932.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 41.

Tallinna - ssa 28 p:nä lokakuuta 1932.

27/220 ke.		82
31/10-32.		
5	1012	

Asia: Huomioita taloudel-
lisesta tilanteesta Virossa.

Voimassa olevat tuontirajoitukset ja ulkomaisen rahan saantivaikkeudet sekä osaltaan myös vähentynyt ostohalu ja -kyky ovat yhteisesti vaikuttaneet sen, että Viron ulkomaankauppa viime kuukausina on muuttunut aktiiviseksi ja kokonaisuutena supistunut. Kauppavaihto on samalla edellisiin vuosiin verraten sekä kvantitatiivisesti että arvoltaan laskenut.

Julaistujen tilastotietojen mukaan oli syyskuun kauppavaihto 1,1 milj. Ekr. aktiivinen. Vienti nousi 4,2 milj. Ekr:uun, tuonti 3,1 miljonaan. Viime vuoden syyskuussa olivat luvut vastaavasti 7,6 ja 5,4 milj. kruunua, siis aktiivisuus 2,2 milj. Ekr. Raha-arvoltaan on vienti viime vuoden syyskuuhun verraten laskenut noin 45 %, määrältään noin 24 %. Viime vuoden syyskuussa vietyä 23,700 tonnia vastaan vietiin kuluneella syyskuulla 17,900 tonnia. Niinpä oli syyskuun voinvienti 1,430 tonnia arvoltaan 1,7 milj. Ekr., vastaten viime vuoden syyskuussa 1,813 tonnia ja 3,1 Ekr. Vientivoin hinta oli keskimäärin 1,07 Ekr. kg., viime vuoden 1,59 Ekr. vastaan. Kananmunia mainitussa kuussa vietiin tänä vuonna 4,8 milj. kpl., viime vuonna 5 milj. kpl. Sen sijaan on lihaa tänä vuonna syyskuussa viety 339 tonnia, viime vuonna 234 tonnia. Puutuotteiden vienti on jäänyt 3½ kertaa pie-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nemmäksi, samoin on sekä tekstiilituotteiden että sementin vienti supistunut hyvin vähiin.

Tuonnissa ovat entisellään säilyneet raaka-aineet puuvilla, rauta ja teräs, kun sen sijaan kaikki muut ovat tuntuvasti supistuneet.

Kuluvan vuoden yhdeksän kuukauden ulkomaankauppa osoittaa 4,7 milj. Ekr:n aktiivisuutta, 10,5 milj. Ekr. aktiivisuutta vastaan viime vuoden 9 kuukautena. Tuonti 9 kuukautena on ollut arvoltaan 27,9 milj. Ekr., vienti 32,6 milj. Vastaavat luvut viime vuonna olivat 46,5 milj. ja 57 milj. Ekr.

Aktiivisuus on suurin Englantiin, jonne on viety neljä kertaa enemmän kuin sieltä tuotu, nim. myyty 12,8 milj. Ekr. arvosta, ostettu 3,7 milj. arvosta. Belgiaan on viety 1,4 milj., Tanskaan 1,3 milj. ja Suomeen 1,2 milj. Ekr. arvosta. Aktiviteetti Liettuaan on 400,000 Ekr. ja Ranskaan 600,000 Ekr. Suurin on passiviteetti Saksa kanssa.

Vaikkakin ulkomaankauppa näin osottaa jonkinlaista paranemista, ei yleisen tilanteen siitä huolimatta voine sanoa parantuneen. Vientihän on kvantitatiivisestikin vähentynyt, kotimainen ostohalu laskenut hintojen tuontitavaroille noustessa ja kotimaistenkin tuotteiden kysynnän vähentyessä. Liikkuessa Tallinnan kaupoissa panee merkille, että ostajia niissä käy vähän, usein ovat ne pitkät ajat ostajista tyhjiä.

Besti Pank on lokakuun kuluessa supistanut rahan lähettämisoikeutta siten, että kun ennen henkeä kohti postitse päivässä sai lähettää 5 Ekr., nyt saa lähettää vain 1 kruunun. Mustaa pörssiä, jonka toiminta muodostui niin julkiseksi, että vaihtoja toimitettiin Besti Pankin huoneustoissakin, alettiin tässä kuussa ahdistaa ja lienee sen toiminta useiden henkilöiden vangitsemisten kautta huomattavasti supistunut, ainakin toistaiseksi. Ministeri Virgo kertoi, että kun mustan pörssin "vapaan toiminnan" aikana Besti Pank viikottain sai ulkomaista rahaa vain noin 250,000 kr., on se parina viime viikkona saanut yli miljoonan kruunua, jotka sitten on jaettu välttämättömpinä ostoja ja menoja

varten. Kun tässä yhteydessä huomautin, että Suomen paperitehtaila on suuret saatavat, sanoi hra Virgo, että ne saavat odottaa ensi tammikuuhun, jolloin n.s. pirtusopimuksen clearingtili vapautuu ja siinä syntyneellä ylijäämällä paperitehtaidenkin laskut suoritetaan.

Esti Pankin kulta- ja setelikate on kuluvana vuonna ollut vaihtelujen alainen, supistuen maaliskuusta lähtien seuraavasti:

maalisk. 1932	-	21,6	milj. kr.
huhtik. "		20,7	" "
toukok. "		20,3	" "
kesäk. "		20,1	" "
heinäk. "		19,5	" "
elok. "		18,8	" "
syysk. "		18,4	" "

Maaliskuusta lähtien on kate niinollen vähentynyt 3,2 milj. kr. s.o. noin 15 %, huolimatta kaikista rajoituksista ja muista toimenpiteistä.

Bronnut hallitus valmisti esityksen tuontiin tarvittavan valuutan verottamisesta 30 %:lla ja täten saadun rahan käyttämisestä preemioiksi viejille. Tämä suunnitelma sai kuitenkin keskustan ja vasemmiston taholta ankaraa arvostelua, se kun edusti peitettyä rahanarvon alentamista. Miten uusi muodostettava hallitus asiaan tulee suhtautumaan, sitä ei voi tietää.

Kun puutavaran vienti miltei kokonaan on pysähtynyt, ryhtyi maatalousministeri asiaa tutkimaan ja laskemien mukaan kävi ilmi, että kun kotimainen hinta standardilta muissa maissa oli noin 60 Ekr., oli se Virossa 80 Ekr. Tämän johdosta alennettiin kaatorahaa 40 % ja muita kuluja, kuten rautatierahteja, satamamaksuja, vaunujen vuokraa y.m. 40-50%, joten hinta kotimaassa on saatu alenemaan ja kilpailua toisten maiden kanssa helpotettu. Ovatko nämä alennukset riittävät, sen näyttää tulevaisuus. Min. Virgo väitti näiden alennusten kuitenkin jo sikäli vaikuttaneen, että

metsän ostoja on runsaammin tapahtunut ja hiukan parempaa hintaa-kin tarjottu.

Tartu Pankin lokakuun alussa julkaisema taloudellinen kuukausikatsaus kuvaa Viron maksubilanssia seuraavasti.

"Kuluvan vuoden 8 ensimmäisen kuukauden kauppabilanssi osottautuu 3,6 milj. kruunulla aktiiviseksi. Tästä huolimatta voi kuitenkin pitää Viron maksubilanssia passiivisena. Tosiaankin, supistuminen ulkomaankaupassa on niin pitkälle kehittynyt, että "näkyttömän" tuonnin (ulkomaille maksetut prosentit) osa maksubilanssissa on vastaavasti kasvanut. Toiselta puolen on "näkyttömän" vienti (virolaisten laivojen ansio ulkomailla, turismi j.n.e.) huomattavasti vähentynyt, eikä siitä saatua ulkomaanvaluuttaa saa käsiin. Suurin merkitys ulkomaisen valuutan ulkomaalle valumisessa on kuitenkin siinä, että viennin väheneminen perustuu siihen sijoitetun lyhytaikaisen pääoman maastapoistumiseen. Vientiteollisuus finansioidaan suureksi osaksi ulkomailta, niin että väheneminen tuo mukanaan etumaksujen vähenemisen. Vihdoin on otettava huomioon, että vienti kasvavan kilpailun johdosta ulkomailla yhä enemmän muuttuu pitkäaikaisesta luotosta riippuvaksi. Kaikki nämä tekijät yhdessä antavat tulokseksi passiivisen ulkomaanvaluutan bilanssin, mikä olisi vieläkin huomattavampi, jos otettaisiin huomioon myös kaikki ulkomaisten liikkeiden Virossa olevien suljettujen kruunutilien määrät."

Samasta kysymyksestä kirjoittaa lokakuun 28 päivän "Päevaleht" talousosastossaan pääkirjoituksen ja ottaen huomioon 9 kuukauden kauppavaihdon tulee samanlaisiin tuloksiin kuin Tartun pankin talouskatsaus kuukautta aikaisemmin, s.o. että valtakunnan maksubilanssi edelleen on passiivinen.

Saman tiedoituksen mukaan on valtion vuoden 1931/32 talousarvio päättynyt 4,399,000 kr. vajaukseen. Menoja oli 87,1 milj. kr. tuloja 85,1 milj. Kun tähän lisätään valtion kassasäästöjen väheneminen vuoden kuluessa, saadaan vajaukseksi mainittu 4,4 milj. kr.

Valtion tulojen lisäämiseksi on puhuttu tullien korot-

tamisesta (on mainittu 30 % yleinen korotus koko tariffille). Tässä lienee syytä mainita, että Viron tuonnin rasitus tullien muodossa nousi v. 1930 noin 20,2 %:iin ad valorem, v. 1931 - jo 28,5 %:iin ja 1932 alussa 36,1 %:iin. Jos tulleja vielä korotetaan, ei se voi olla vaikuttamatta hintatason nousuun, jota jo nytkin on tapahtunut.

Aarne Wirtanen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallessa olevan laskelmas rap. no 42.

Ministeri Wnorina

31/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, lokak. 31 p:nä 1932.

No 1154.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
28/220 ka. D. 1932		
2/xi-32.2	L.M.	
FINLAND	ESTONIA	ASIA
5	012	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia cheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini no. 42, joka
käsittelee

Suomen-Viron kauppaa ja yleistä clearingia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Kinnunen

Herra Ulkoasiainministeri

A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 42.

Tallinna - ssa 31 p:nä loka kuuta 1932.

28	220	ae.	82
2/21-32			
5	C12		

Asia: Suomen-Viron kauppa

ja yleinen clearing.

Olen useissa raporteissani kosketellut niitä vaikeuksia, joita Virossa voimassa olevat rajoitukset sekä tuonin että valuutansaannin suhteen aiheuttavat Suomen ja Viron väliselle kaupalle. Tilanne ei käytännöllisesti katsoen ole muuttunut, vaan näyttää päinvastoin todemmäköiseltä, että se vielä pitemmänkin aikaa tällaisena tulee jatkumaan.

Suomalaisten liikkeiden saatavat, jotka eivät sisälly n.s. pirtusopimukseen, jäävät näin ollen epämääräiseksi ajaksi saamatta ja myöntää Eesti Pank niitä varten valuuttaa ainoastaan sen mukaan, kuin sille suomalaista rahaa kertyy, samalla harkiten onko tavara sellaista, jota välttämättä maassa tarvitaan. Ministeri Virgon kerrottua, että Eesti Pank parina viime viikkona on saanut, sen jälkeen kuin mustaa pörssiä ruvettiin vakavasti ahdistamaan, runsaammin valuuttoja kuin ennen, ja niin ollen voinut tyydyttää ulkomaisen valuutan tarvitsijoita aina 50-60 % saakka (aikaisemmin vain 20 %), huomautin Suomen paperintuottajain saattavista. Tähän vastasi hän, että paperintuottajat saavat odottaa tammikuuhun, jolloin n.s. pirtusopimuksen ylijäämä vapautuu, josta mainitut suoritukset sitten aiotaan tehdä. Mitkään toimenpiteet lähetystönkään puolelta eivät enää, kuten aikaisemmin oli laita, tuota sanottavia tuloksia, hallitus ei asiaan näy voivan vai-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuttaa mitään, selittäen, että Besti Pank on lailla saanut valtuudet itsenäisesti ja riippumattomasti hoitaa ulkomaanrahan käytelyä, eikä hallitus voi siihen mitään vaikuttaa.

Mitä olisi sitten tehtävä tilanteen saattamiseksi siedettävämmäksi? Suomen Vientiyhdistys on suunnitellut yleisen clearing-menettelyn aikaansaamista Suomen ja Viron välillä, jolla olisi ainakin se etu, että myyjät varmasti saisivat määräaikaan maksun myymistään tuotteista. Kun tänäk. talousministeriöstä pari kuukautta sitten tiedustelin, olisiko se valmis neuvottelemaan tällaisesta järjestelystä, asetettiin siellä kielteiselle kannalle ja sillä kertaa jäi asia siihen. Kun nyt Suomen Hallitus on päättänyt pyytää erikoisvaltuuksia taloudellisella alalla, muuttuu ehkä tilanne jonkin verran, mikäli kysymyksenalaiset valtuudet saadaan, ja ehkäpä täälläkin oltaisiin taipuvaisempia asiaa vakavammin harkitsemaan.

Tiedustellessani kauppakamarin johtajan J. Puhkin mieltä asiassa, arveli hän, ettei taloudellisilla järjestöillä yleistä clearingia vastaan olisi mitään erikoisempaa, mutta huomautti samalla, että se on hallitus, joka kysymyksen ratkaisee. Keskustellessani asiasta pari päivää sitten ministeri Virgón kanssa, sanoi hän henkilökohtaisesti puoltavansa clearing-menettelyä, mutta että talousministeriö on sitä vastaan sellaisten maiden kanssa, joihin Virolla on aktiivinen kauppatase. Kun tähän huomautin, että Suomen hallitus lähiaikoina tulee saamaan erikoisvaltuudet toimenpiteisiin ryhtymiseksi niiden maiden suhteen, jotka Suomen kaupalle tekevät vaikeuksia, ja että ellei korjausta saada aikaan, hallitus ehkä on pakotettu joihinkin vastatoimenpiteisiin Vironkin suhteen, sanoi ministeri Virgo, että Suomen hallitus näitä valtuuksia tulee käyttämään muiden maiden suhteen, mutta ettei hän uskonut, että niitä käytettäisiin Viroa vastaan. Huomautin, että ellei jonkinlaista tyydyttävää järjestelyä saada aikaan, on Suomen hallitus valitettavasti pakotettu vastatoimenpiteisiin Viroonkin nähden, sillä suomalaiset liikkeet tarvitsevat rahansa tulivatpa ne mistä tahansa. Sitäpaitsi on lehdistössäkin jo ilmennyt tyytymättömyyttä asiain nykyiseen tilaan nähden. Kun

ministeri Virgo tiedusteli, onko tämä vakavasti tarkoitettu, vastaan myöntävästi, jolloin hra Virgo pyysi minua asiasta hallituksen kirjottaessa huomauttamaan, että rahansaannin kieltäminen täällä ei suinkaan riipu hyvän tahdon puutteesta, vaan siitä tosiasiasta, ettei Pankilla ole rahaa, millä maksaa.

Kun asiaintila on tällainen, ei käsittäkseni ole muuta mahdollisuutta kuin koettaa ehdottaa yleistä clearing-menettelmää. En voi sanoa, minkä vastauksen siihen saa, mutta harkitsematta eivät virolaiset missään tapauksessa vastustaan anna. Tämä olisi siitäkin syystä tärkeää, että täten olisi sovittelun tie avattu ja jos se tuottaa tuloksia, pakkotoimenpiteistä välttyä, mikä maiden välisille suhteille olisi niin tärkeätä. En nim. pitäisi onnellisena välittömiin pakkotoimenpiteisiin ryhtymistä ilman että sovittelukeinoja sitä ennen olisi käytetty.

Ehdotukseni olisi siis, että mahdollisimman pian ehdotettaisiin Virolle yleisen clearing-menettelmän voimaannpanoa Suomen ja Viron välillä, riippumatta siitä, mikä ehdotuksen kohtalo tulee olemaan. Täten olisi ainakin osotettu hyvää tahtoa asian sovinnolliseksi ratkaisemiseksi, eikä meitä voitaisi väkivaltaisesta menettelystä syyttää.

Tässä yhteydessä lienee syytä mainita, että ministeri Virgo keskustelumme kuluessa muistutti siitä, ettei Suomen puolelta ole annettu vastauksia useihin virolaisiin ehdotuksiin. Niinpä ovat vastaamatta ehdotukset liha-kontingentin supistamisesta, tullirauhasista ja pirtusopimuksen tavaraluettelon muutoksista.

Samalla kertaa kertoi ministeri Virgo, mikä lienee mielenkiintoista panna merkille, että talousministeriössä pyritään keskittämään Viron ulkomaankauppa mikäli mahdollista Saksaan ja Englantiin, jotka ovat suurimmat Viron ostajat, ja syrjäyttää muut maat. Min. Virgon käsityksen mukaan on tämä suunta vaarallinen, sillä jos jommassakummassa mainituista maista markkinat jostain syystä suljetaan, tulee Virossa katastroofi, kun muut markkinat ovat jääneet hoitamatta. Siksi olisi hänen mielestään ylläpidettävä ja hoidetta-

va kauppasuhteita kaikilla tahoilla, missä se vaan on mahdollista. Epäilemättä min. Virgon kanta on oikeampi kuin talousministeriön.

Aune Worsma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Tallinassa olevan lähelyksen rap. no 43.
Ministeri Muorimaa.

4/xi 1932

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, marrask. 4 p. 1932.

N:o 1193.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 29/220 ai. 32		
7/xi. 32	9	LIT.
FINLAND	OSASTO	ASIA
5	C12	

Minulla on kunnia oheisena lähettää
Teille, Herra Ministeri, raporttini No. 43, jo-
ka käsittelee

K. Pätsin viidettä hallitusta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Aune Koskinen

Herra Ulkoasiaiministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Salainen.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 43.

Tallinna - ssa 4 p:nä marraskuuta 1932.

ULKOASIAMINISTERIO		
29/220/ae. D. 10. 32		
8/xi-32.		
TYÖKÄ	LAISTU	ASIA
5	012	

Asia: K. Pätsin viides
hallitus.

Kuukauden kestäneen pulan jälkeen nimitti riigikogu 1.11.32 Konstantin Pätsin muodostaman hallituksen toimeensa. Hallituksen kokoonpano on seuraava:

Riigivanem	Konstantin Päts	(peltomiesten oikeisto)
Talousministeri	A. Jürman	(" ")
Maatalousministeri	A. Tupits	(" ")
Oikeus- ja Sisäministeri	A. Anderkopp	(keskustan vasemmisto)
Opetus- ja sosialiministeri	H. Kukke	(" oikeisto)
Ulkoministeri	A. Rei	(sosialisti)
Kulkulaitosministeri	L. Johanson	(")
Puolustusministeri,	kenr. A. Tõnisson	(puolueeton)

Niinkuin tästä ilmenee ovat kaikki suuret puolueet yhtyneet muodostamaan jonkunlaisen kansallisen hallituksen, jota työhallitukseksi kutsutaan. On kuitenkin huomattava, että peltomiesten vasemmisto on jäänyt edustusta vaille, ja lienee jo heti taapahtuva hajaannus puolueessa vältetty vain sillä, että ryhmän esimies kenr. Soots riigikogussa ilmoitti, etteivät hallituksessa olevat peltomiehet ole ryhmän edustajia, vaan tulee ryhmä suhtautumaan hallitukseen ainoastaan sen tekojen mukaisesti. Hallituksella on joka tapauksessa riigikogussa varma enemmistö takanaan, joten sitä voinee pitää vahvana hallituksena.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Hallituksen ohjelma on rajoitettu ja on se itsekin selittänyt olevansa "ylimenoajan hallitus". Sen tehtäviin kuuluu:

1. Kruunun säilyttäminen kullassa;
2. Valtion menoarvion (tämän vuoden) tasapainoon saattaminen supistamalla valtion menoja, m.m. vähentämällä virkamiesten palkkoja, mikäli se käy tarpeelliseksi;
3. Viennin edistäminen, perustamalla erikoisrahastot, joista suoritetaan avustusta viennille, m.m. voinhintaa talonpojille ajetaan täten nostaa. Tarkoitusta varten voisi hallitus tuontija valuuttakauppaa tilapäisesti verottaa.

4. Työttömyyden vastustaminen. Tätäkin tarkoitusta varten muodostettaisiin erikoinen rahasto, jonka hyväksi hallitus olisi oikeutettu verottamaan kaikkia palkannauttijoita koko valtakunnassa, sekä valtion virkamiehiä että yksityisiä liikemiehiä ja ammatinharjoittajia.

Samoin haluaa hallitus ryhtyä valvomaan sisämarkkinoita, erikoisesti myyntihintoja ja estää niiden nousun, sekä alentaa valtion hypoteekkipankin lainaprosenttia, mikä maanviljelijöille on tärkeää.

Tärkeimpänä tehtävänään pitäneen kuitenkin hra Päts perustuslainmuuttamista ensi tilassa. Minulle kertomansa mukaan koettaa hän saada presidentininstituuttia koskevan perustuslainmuutoksen kansanäänestykseen vielä ensi joulukuussa, sillä "nyt on venyneen hallituspulan johdosta mieliala erikoisen suotuisa muutoksen aikaansaamiseksi." Sosialistit ovat kuulemma luvanneet olla vastustamatta esitystä, jos eivät sitä puollakkaan. Lisäksi olen saanut tietää, että aikaisempaa kansanäänestyksessä olutta ja hylättyä lakiehdotusta on muutettu vapaussoturien vaatimassa suunnassa, s.o. presidentin valtuuksia laajennettu. Uusi lakiehdotus kuuluu olevan jo valmis ja on hra Päts sen kaikessa hiljaisuudessa eräiden vapaussoturien ja johtajain ja muutamain toisten henkilöiden kanssa viimeistellyt, vieden sen nyt mahdollisimman nopeasti kansan ratkaistavaksi.

Kaiken ylläolevan toimeenpanemista varten tulee halli-

tus pyytämään (ja saamaan) riigikogulta erikoisvaltuudet vapaasti ja maan yleistä etua silmälläpitäen antamaan tarpeellisiksi katsomiaan lakeja ja asetuksia. Valtuudet myönnettyään lähtee riigikogu pitemmäksi aikaa hajalle, niin että hallitus vapaasti saa toimia ja järjestää valtakunnan heikot asiat. Tämä oli hra Pätsin vaatimus hallitusta muodostettaessa ja ovat ryhmät siihen suostuneet. Hra Pätsin hallitukselle jää näin ollen diktatorinen valta hallita maata määrä-ajan, mikä nykyisissä olosuhteissa ja korkean puoluepolitiikan vallitessa onkin välttämätöntä vaikeuksista selviämiseksi. Hallituksen toimenpiteistä saanen varmaan useamminkin aihetta kirjoittaa.

Hallituksen vastaanotto on ollut harvinaisen suopea, paitsi peltomiesten vasemman siiven taholla ("Maaleht"), joka on katkera tapahtuneesta ratkaisusta, kun sen jyrkkiä vaatimuksia ei hyväksytty eikä siihen kuuluvia miehiä tullut hallitukseen ja huolimatta sen harjoittamasta obstruktiosta hallitus sittenkin saatiin syntymään. Mutta yleinen mieliala maassa on varmasti tuntuvasti rauhoittunut hra Pätsin otettua jälleen viidettä kertaa ohjat käsiinsä, ja tyyneesti odotellaan hallituksen toimia. Niinpä kertoi pääkonsuli Puhk tietoisuuden siitä, että vain kruunun säilyttävä hallitus voi hra Einbundin heiluvan rahapolitiikan jälkeen tulla kysymykseen, vaikuttaneen sen, että viejät ovat ruvenneet luovuttamaan verrattain runsaasti valuuttojaan Eesti Pankin käytettäväksi ja Pankki on voinut miljoonan kruunun verran viikottain parina kolmena viime viikkona suorittaa ulkomaisia saatavia. Luulisi hra Pätsin astuttua valtion johtoon tässä suhteessa tilanteen entisestään vakaantuvan ja kadonneen luottamuksen ainakin osittain palaavan sekä pääoman pakenemisen vähenevän.

Muutamia otteita lehtien lausunnoista uuden hallituksen suhteen.

"Kaja", peltomiesten lehti kirjoittaa m.m.

"Emme kärsineet viime aikana yksinomaan hallituspulasta, meillä uhkasi syntyä valtiollisen ajattelutavan ja koko olemassa olomme

kriisi. Oli jo piirejä, jotka puolijulkisesti puhuivat muutoksen tarpeellisuudesta ja vallankaappauksesta. Tällaisista vaarallisista suunnitelmista pitää nyt tulla loppu. Uuden hallituksen on annettava jälleen maalle rauha ja turvallisuuden tunne. Sitä odottaa kansa siltä ensi sijassa. - - - Me odotamme, että hra Päts, joka onnellisesti johti hallitusperäsintä valtiomme luomispäivinä, kun olot olivat kohtalokkaan vaikeat, osaa löytää pääsyteitä nykyisistäkin koetusaajoista."

"Maaleht", pientilallisten lehti:

"Konstantin Päts, joka muodosti kokoomushallituksen sosialisteista ja keskustasta, otti siihen ryhmästä riippumattomina 3 peltomiestä. Näin on tämä hallitus enemmistöltään kokoomushallitus ja vähemmistöltään jonkunlainen työhallitus. - - - Yksi on kuitenkin varma - mitään erikoisen suuria toiveita ei tähän hallitukseen nähden voi asettaa, että se voisi mitään tehdä maatalouspulan helpottamiseksi ja maalaiskansan vaikean aseman lieventämiseksi."

"Vaba Maa", keskustan vasemmiston äänenkannattaja:

" Kolmen tällä hetkellä tärkeimmän paikan antaminen peltomiehille merkitsee, että hallitus tulee olemaan huomattavan maatalousorientation kannalla. - - - Mutta me emme saa sulkea silmiämme niiden vaikeuksien suhteen, jotka hallituksella on edessään. Kun Amerikassa sanotaan kriisin vaikeimman osan jo menneen sivu, ei sitä meillä vielä ole perustetta lausua. Pulan voittaminen vaatii kaikilta ryhmiltä vielä raskaita uhreja. - - "

"Postimies", keskustan oikeiston lehti:

" Nyt pitäisi kaiken levottomuuden ja kuumentuneen ilmapiirin mielialat loppua. Uusi hallitus on toimesta. Ja riittävää luottamusta nauttiva hallitus. Kansallinen luottamushallitus - ulkopuolella ryhmiä - vanhan politikon johtamana."

"Päevaleht", puolueeton, lähinnä keskustaa edustava, toivotettuaan hallituksen päämiehelle menestystä vaikeassa tehtävässä, lausuu m.m.:

"Voimme täysin yhtyä riigikogun jäsen Sootsin selitykseen, että arvostelemme ja kannatamme uutta hallitusta sen te-

kojen mukaan, mikäli ne valtiollisesti ovat hyödylliset ja tarkoituksenmukaiset."

"Rahva Söna", sosialistinen, asiallisesti selostettuaan, miksi sosialistit lähtivät hallitukseen, lausuu:

" Ei juhlien, eikä suurella riemulla lähtivät sosialistit hallitukseen, vaan sen tunteen pakottamina, että he nykyisenä raskaana aikana ovat pakotetut sen tekemään, eikä ainoastaan valtion, vaan myös työtätekevän kansan eduksi."

"Revalsche Zeitung", saksalainen:

" Wenn die Lösung der letzten Regierungskrise auch nicht zu ganz klaren neuen Formen der Regierungstätigkeit geführt hat, so ist doch eine Reihe von Möglichkeiten geschaffen worden, um der Regierung wenigstens auf die Spanne von Mehreren Monaten hin freie Hand zu geben. Hoffen wir, das der neue Regierungschef und die neue Regierung diese Möglichkeit zum Wohl des ganzen Landes ausnutzen werden."

Mielestäni on ollut syytä merkitä näiden eri suuntia edustavien lehtien kanta uuden hallituksen suhteen, kun se niin suurella vaivalla syntyi ja levottomuus maassa riigikogun puoluepelin tähden oli siksi suureksi kasvanut, että eräs huomattu henkilö minulle väitti vallankaappauksen olleen varman, ellei hra Päts olisi hallitusta saanut kokoon. Tietoisuus tällaisesta mahdollisuudesta oli kertojani mukaan myös saanut sosialistit lähtemään hallitukseen samoin kuin luopumaan julkisesti vastustamasta perustuslainmuutosta.

Raimo Kuitman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ:

5

OSASTO:

C₁₂

ASIA:

Ministeri Waurimaaan rep. N: 101.

Tallinn.

28/11-31.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

No 1164.

*Arhistolehti
annettiin 21. marraskuuta
Näin jorille*

Talimassa, marrask. 28 p. 1931.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 34 / 22152 D. 1931	
1/12-31	
RYHMÄ	
5	C12

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, raporttini no. 101, joka sisältää
seuraavaa:

- 1) Salakuljetuksesta.....siv. 1-2,
- 2) Viron kauppasuhteista "eräaseen"
valtioon.....siv. 3-4.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

Talinnassa.

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 101 - 1931.

Salakuljetuksesta.

Saamieni ohjeiden mukaisesti kävin t.k. 27 p:nä ulkoasiainministeri Tūnissonin luona esittämässä eräitä huomautuksia Viroota tapahtuvan väkijuomain salakuljetuksen johdosta. Lausuin tällöin Hallituksen toimeksi annosta seuraavaa;

1) Suomessa on herättänyt huomiota se keskustelu, mikä äskettäin on tapahtunut riigikogussa spriin Viroota tapahtuvan viennin johdosta.

2) Tästä keskustelusta voidaan katsoa käyneen ilmi

a) että sanottu vienti pääasiallisesti tapahtuu salakuljetustarkoituksiin;

b) että Paldiskin satamassa on syyskuun 19 p:nä 1931 viranomaisten nähden saatu siirtää spriitä suuremmasta, vuosikausia salakuljetusta harjoittaneesta emälaivasta pienempiin samanlaisiin laivoihin, ja niiden sallittu jälleen vapaasti lähteä merelle, seikka, joka ei ole Helsingin-sopimuksen hengen mukainen.

3) Kun Suomenlahdella tapahtuva salakuljetus pääasiallisesti kohdistuu Suomeen, on myös Suomen Hallituskin kiinnittänyt asiaan huomiota ja antanut tehtäväkseni tiedustella, onko Viron hallitus ryhtynyt joihinkin toimenpiteisiin ja mihin, Paldiskin tapahtumain johdosta, sekä onko mahdollista, että spriitä maasta vietäessä järjestettäisiin sellainen kontrolli, että sen salakuljetus Helsingin-sopimuksen tarkoituksiperän mukaisesti estyisi."

Tämän jälkeen huomautin siitä, että ilmoitukset laivojen lähdöstä, joita Viron viranomaiset lähetystölle antavat, saapuvat suurimmalta osaltaan niin myöhään, että laivat ovat ennättäneet jo käydä myymässä lastinsa Suomeen ja palata ennenkuin niiden lähdöstä meille tieto on tullut, joten olisi suotavaa, että tässä suhteessa korjaus aikaansaataisiin ja ilmoitukset tehtäisiin niin hyvissä ajoin, että niillä voisi olla jotain merkitystä. Toinen tekemäni huomio on ollut se, että useimpien Viron satamissa spriiilastin ottaneiden laivojen miehistöt on jätetty ilmoittamatta, kun sen sijaan tyhjänä tai jossain muussa lastissa lähteneiden laivojen miehistöt on ilmoitettu, ja pyysin tässäkin suhteessa korjausta tehtäväksi.

Kun ministeri Tönnisson oli tehnyt tarpeelliset muistutukset lausunnon johdosta, sanoi hän aluksi voivansa tehdä seuraavat huomautukset.

Riigikogussa tapahtuneiden väittelyjen johdosta on hallitus ryhtynyt tutkimaan kuinka spriiinviennin oikein on. Viranomaiset eivät ole salakuljetusta suosineet, vaan on vienti tapahtunut lain määräysten rajoissa ja kuljetus suoritettu laivoilla, jollaisia Helsingin-sopimus siihen tarkoitukseen edellyttää, sekä laivat lasteineen osotettu ulkomaisiin satamiin, joihin sopimus ei kiellä tämänlaista vientiä. Kun riigikogussa niin teräviä syytöksiä oli esitetty, päätti hallitus kieltää spriiinviennin niin kauan, kunnes on saatu selvitys siitä onko mahdollista toimittaa vientiä vielä täydellisemmän valvonnan alaisena, niin ettei voitaisi syytöksiä esittää.

Paldiskin tapauksen johdosta huomautti ministeri Tönnisson, etteivät vastaavat viranomaiset ole voineet asiaan sekaantua, koska Paldiski vuodesta 1920 lähtien on ollut vapaasatama.

Mitä muihin huomautuksiini samoin kuin täydentäviin tietoihin tulee, lupasi ministeri Tönnisson palata asiaan niin pian kuin hän niihin lähemmin on perehtynyt.

Tallinmassa, marrask. 28 p:nä 1931.

Aune W. Storm

Tallinnassa

Ministeri Wuorimaan
raportti no. 101 - 1931.

Viron kauppasuhteista
"erääseen" valtioon.

Kuluvan kuun 26 p:nä lähetin Ministeriölle seuraavan puhelinsanomman:

"119. Eräs valtio, jonka nimeä kieltäydyttään ilmoittamasta tehnyt Virolle ehdotuksen järjestää kaupankäynti Viron kanssa tavaravaihtona. Tuo maa ostaisi Virosta maataloustuotteita samasta arvosta kuin Viro siltä ostaisi tuotteitaan. Samalla ehdotettu pitkäaikaista luottoa, teollisuustuotteisiin nähden kuuteen vuoteen saakka!"

Tämän tiedon paikkansapitäväisyyden vahvisti minulle ulkoministeriön kauppaosaston päällikkö ministeri Virgo, joka kieltäytyi ilmoittamasta kysymyksessäolevan valtion nimeä toistaiseksi, enkä ole siitä vieläkään onnistunut mitään varmoja tietoja saamaan, vaikkakin minulla on jossain määrin syytä olettaa, että kysymyksessä olisi Venäjä. Tämä seuraavilla perusteilla.

Tavatessani eilen tšekäläisen Latvian lähettilään kertoi hän olleensa edellisenä päivänä ~~viikoksi~~ yksin kutsuttuna aamiaiselle tšekäläisen Neuvosto-lähettilään luo, jolloin hän oli ottanut puheeksi m.m. tässä kosketellun kysymyksen. Venäjän lähettiläs oli tällöin kertonut ministeri Virgon hänelle ehdottaneen kauppasuhteiden järjestämistä Viron ja Venäjän välillä vaihtokauppaperiaatetta noudattaen. Ehdotuksen oli lähettiläs tiedottanut Moskovaan, ja sieltä saanut periaatteellisen myönteisen vastauksen, josta oli ilmoittanut ministeri Virgolle.

Asia tulee tämän kautta hiukan omituiseen valoon, ministeri Virgo kun selittää ehdotuksen tulleen tuolta toiselta valtiolta ja alote edelläolevan mukaan ainakin Venäjän suhteen

on herra Virgon oma. Tämä tietysti sillä edellytyksellä, että kysymyksessäoleva valtio todellakin on Venäjä eikä jokin toinen. Latvian lähettiläs ainakin tuntui pitävän hyvin uskottavana, että kysymyksessä on Venäjä, mikä edelläselostetun perusteella näyttääkin todennäköiseltä.

Vaikkei asia vielä olekaan selvinnyt voidakseni antaa täsmällisiä tietoja, olen kuitenkin katsonut velvollisuudekseni ilmoittaa sen, mitä siitä nyt jo olen kuullut. Tulen tarpeen tullen jälleen palaamaan asiaan.

Talinnassa, marrask. 28 p:nä 1931.

Aarne Miettinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA:

Talimassa olevan lähetystön rap. n:o 45.

Ministeri Wuorinen.

1/12 1932.

Salainen.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 45.

Tallinna - ssa 1 p:nä joulukuuta 19 32.

KOASIAINIHISTORI
20 220/20
5/12.32
5 C12

Asia: Hallituksen valtuudet

Virossa.

Niinkuin raportissani no. 43 mainitsin, on hallitus nyttemmin saanut haluamansa valtuudet talouskysymysten järjestelyä varten. Valtuudet koskevat niitä kysymyksiä, joita edellämainsimassani raportissa selostin, enkä niitä tässä uudelleen ryhdy selostamaan, varsinkin kun laki hallitukselle myönnytyistä valtuuksista kokonaisuudessaan Ministeriölle jo on toimitettu. Olkoon tässä mainittu, että hallitus nyttemmin diktatoorisesti voi antaa asetuksia ja määräyksiä kaikissa tuontia, vientiä, valuuttakauppaa ja myyntiä koskevissa asioissa. Parlamentti lähti lomalle tammi-kuun puoliväliin saakka, elleivät erikoiset syyt aiheuta sen kokoonkutsumista sitä ennen. Tällaisena erikoisena syynä voi olla vain perustuslainmuutosta koskevan lain käsittely, mikäli ehdotus siitä niin nopeasti valmistuu. Tätä perustuslainmuutosta valmistava parlamentin ennen lomalleenmenoa asettama valiokunta työskentelee kiireesti edelleen saadakseen ehdotuksensa ensi tilassa valmiiksi.

Palatakseni valtuuslakiin, tahdon tässä lyhyesti selostaa sitä puhetta, jonka riigivanem Päts riigikogussa piti valtuuslain käsittelyn aikana. Päts, joka on kansainvälistä luokkaa oleva loistopuhuja, on tällä puheellaan koko maassa tehnyt syvän vaikutuksen päättäen siitä, että puheen jälkeisinä päivinä hänelle

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta

Tavallinen.

eri puolilta maata saapui kiitos- ja tunnustussähkösanomia, seikka jota ei koskaan ennen ole tapahtunut.

Käsittelyn alaisena oleva laki on poikkeuslaki poikkeuksellisissa olosuhteissa. Sitä voidaan verrata Rooman tasavallan aikaiseen poikkeuslakiin, jolloin rajoitettiin määrättyissä olosuhteissa senaatin valtuuksia. Syyt poikkeuslakiin ovat samat kuin silloinkin: yleinen tyytymättömyys, vaikea taloudellinen tilanne, tasavallan olemassaoloakin uhkasi kapina ja sota. Nämä oikeudet annetaan hallitukselle siinä uskossa, että hallitus niitä käyttää valtion ja kansan eduksi.

Poliittisessa suhteessa on sanottava, ettei meidän nykyinen perustuslakimme enää vastaa kansan enemmistön vaatimuksia. Me olemme nähneet, että ensimmäisen perustuslainmuutosyrityksen epäonnistuttua kansassa levisi levottomuus. Siitä huolimatta, että valtiollisessa elämässä on ilmennyt positiivisia tekijöitä, poliittisten ryhmitysten luku konsolidoituu, käy ilmi, että valtiokoneistossa vaikeudet kasvavat ja suurenevät. Valtiomme on joutunut niin pitkälle, että yleinen tyytymättömyys valtiokoneistoa vastaan on kaikille tunnettu. Olen siinä käsityksessä, ettei ole leikin asia, jos valtiossa ja sen jäsenten keskuudessa voittaa alaa sellainen käsitys, että ellei rauhallista tietä löydetä mahdollisuuksia luoda järjestystä valtakunnassa, on ryhdyttävä leikkauksiin ja puristettava mätä ulos. On sanottava, että leikkaukseen ryhtyminen siellä, missä organismi on terve, on ennenaikaista ja tarpeetonta, päinvastoin se olisi vaarallista. Jos taas paranemisprosessi käy itsestään, jos kansan korkein elin harkitsee näitä kysymyksiä, ei voida sallia leikkausten tekemisiä, vaan on ne estettävä. Kun valtiovalta on oikealla tiellä, kun se itse tuntee, että suhteita on korjattava, kun riigikogu vapaaehtoisesti on nähin toimenpiteisiin ryhtynyt, silloin pitää valtiolla olla valta väkivaltaisten uudistajain vastustamiseksi. En ole sitä varten ryhtynyt hallituksen johtoon, että minua käsketään, vaan perustuslain täyttämiseksi. En salli käskyjen antamista hallitukselle. Hallituksella täytyy olla auktoriteetti.

Emme voi valtakuntaa hallita, kun jokainen tulee antamaan ohjeita.

Mutta nämäkin vaikeudet ovat syntyneet yhteydessä taloudellisten vaikeuksien kanssa. Niistä pääsemiseksi on kaikkien kärsittävä. Ei mikään kansalaisryhmä voi niin oloilasta selvitä, että se ainoastaan voittaa ja toiset kärsivät. Suurin vaikeus on nykyään kahdella ryhmällä: työttömällä ja talonpojilla. Uuden hallituksen tehtävä on siinä, että sen on lähdettävä yleiskansalliselta näkökannalta, ettei saa olla eroa toisen tai toisen kansanluokan välillä. Emme saa unohtaa, että kellareissa nälkivä työluokan perhe on osa samaa kansaa kuin talonpoika maalla. Tässä mielessä tahtoo hallitus toimia sovinnollisessa yhteistyössä ja ratkaista sille kuuluvat tehtävät. Siksi on varakkaampien luokkien tuotava uhrinsa niiden hyväksi, joilla ei ole leivänpalaakaan suuhun panna. Emme halua tehdä eroa teollisuuden, käsityöammatin eikä muun välillä, mutta on kuitenkin tunnustettava, että vaikeimmassa asemassa on tärkein taloudenhaaramme maatalous. Teollisuuttamme olemme tukeneet siinä määrin, että useilla teollisuusaloilla täällä on monopoliasema. Siitä huolimatta täytyy sanoa, ettei suurteollisuutemme ole osoittanut riittävää isänmaallisuutta. Ansaitsemansa rahan on se sijoittanut ulkomaille sen sijaan että olisi sitä käyttänyt kotimaassa. Kun on vaikeat ajat, on myös niiden osotettava isänmaallisuutta, joiden käsiin on jäänyt suuremmat taloudelliset mahdollisuudet; ja elleivät ne kykene sitä tekemään, on valtion käytettävä niitä vastaan käsissään olevia keinoja, niin ettei kansan ydinvoimaa puserreta loppuun.

Niinhyvin valtion kuin kunnallisten virkamiesten on muistettava, ettei kansa ole virkamiehiä, vaan virkamiehet kansaa varten. Virkamiesten esiintymisen suhteen on paljon valituksia kuulunut ja elleivät he pysty asemaansa käsittämään oikein, on hallituksen tehtävä tarpeellinen puhdistustyö.

Rahakysymyksestä voin lausua, ettei hallituksessa ole yhtään jäsentä, joka kannattaisi rahanarvon alentamista. Olen vakuutettu, että kruununkurssin alentaminen tuottaisi sellaisen sekau-

nuksen talouselämäämme, ettei sitä mikään mahti pystyisi selvittämään. Tiedän hyvin, kuinka vaikea tehtävä tämä säilyttäminen on, kuinka suuria uhreja se vaatii, mutta en käsitä muita teitä olevan, enkä niitä tähdo käydäkään. Jos kaikki kansalaisemme oikeudelmukaisesti täyttäsivät niitä määräyksiä, jotka valtiovalta on antanut rahanarvon säilyttämiseksi, jolleivät viejämme pitäisi rahaansa ulkomailla eivätkä myisi sitä kalliimmalla hinnalla, vaan olisivat patriootteja ja käsittäisivät, että he siten lujittavat oman tulevaisuutensa, voisin panna pääni pantiksi, ettei kruunumme, huolimatta kaikista sen kaatamisyrityksistä, koskaan lankeaisi.

Nykyisen hallituksen on toimittava yksinomaan kansalliselta, yleisvaltakunnalliselta näkökannalta. Tiedämme hyvin, ettei nykyinen hallitus ole pitkäaikainen, mutta tätä hallitusta on kannattettava niin kauan, kuin sillä on maskaat tehtävät täytettävänä.

Edellä selostettu riigivanem Pätsin puhe, joka epäilemättä oli välitön, selvä ja rohkea, on tehnyt kotimaassaan erittäin syvän vaikutuksen, kuten jo mainitsin. Kun nyt hallitus on saanut pyytämänsä valtuudet, riigikogu lähtenyt lomalle, odottavat kaikki niitä toimenpiteitä, joihin se ryhtyy tilanteen selvittämiseksi. Näihin seikkoihin tulen palaamaan sen mukaan kuin ne tulevat tunnetuiksi ja aihetta siihen ilmenee. Hra Pätsin puhe on luonut sen psykologisen pohjan yleiseen mielipiteeseen, jolta hallituksen vastainen toiminta voi lähteä.

Samalla kertaa kuin riigikogu hyväksyi valtuudet hallitukselle, vahvisti se myös lain, jonka mukaan kaikkia niitä, jotka tekevät itsensä syyppäiksi kruununkaatamispropagandaan, voidaan rangaista pitkäaikaisella vankeudella. Molempia lakiesityksiä käsiteltäessä esiintyi jyrkässä oppositiossa peltomiespuolueen vasen, pientilallisten siipi.

Antoni Kruuse

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C12.

ASIA: _____

Pöytäkirjassa olevan Lähetysten rap. n:o 46.

Ministeri Huorinen.

13/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Talinnassa, jouluk. 13 p:nä 1932.

No 1338.

Herra Ministeri,

(5) aa hi

31 221 ku. 9/12
14/12.32
5 C12

Minulla on kunnia oheisena lähettää Teille, Herra Ministeri, tiedotukseni No.46, joka käsittelee

Pätsin hallituksen pula-asetuksia.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Ashis Tuulo.

Herra Ulkoasiainministeri
A. S. Yrjö-Koskinen,

HELSINKI.

5/12/32

Salainen.

T a l l i n n a S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 46.

Tallinna - ssa 13 p:nä joulukuuta 1932.

31 221 he. 32
14/12. 32
5 C12

Asia: Pätsin hallituksen
pula-asetukset.

Kuten Lähetytö aikaisemmin on tiedottanut, Pätsin hallitus on pyytänyt ja saanut Riigikogulta laajat valtuudet ryhtyä taloudellisen pulatilan johdosta toimenpiteisiin valtion rahallisen aseman vakaannuttamiseksi, viennin edistämiseksi, työtömyyden vastustamiseksi j.n.e. Senjälkeen kuin laki, jolla mainitut valtuudet hallitukselle myönnettiin, joitakin päiviä siten tuli voimaan, hallitus on ryhtynyt kiireellisesti käsittelemään talousministeriössä laadittuja asetusehdotuksia, joilla valtuuslain edellyttämät toimenpiteet tullaan panemaan täytäntöön. Selostan seuraavassa hallituksessa tähän mennessä käsiteltyjen ja pääpiirteissään hyväksytyjen asetusehdotusten sisältöä.

Viennin edistämiseksi valtuuslaissa edellytetään perustettavaksi erikoisrahasto, josta myönnettäisiin palkkioita vientitavaroille; palkkioita aiottaneen maksaa ensi sijassa voille, mahdollisesti myös, mikäli varoja kertyy riittävästi, muille maataloustuotteille, kuten pellavalle ja kananmunille. Varojen saamiseksi vientirahastoon hallitus ensiksi tulee määräämään uuden valuuttaveron. Tämän veron alaisia ovat pankkitoimet, joiden tarkoituksena on siirtää valuuttaa ulkomaille (myöskin inkassotoimet, joita pankit suorittavat ulkomaisten toimeksiantajain puo-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

lesta) sekä ulkomaisen rahan myynti. Veron määräksi hallitus on hyväksynyt 15 %. Tämän suuruisena vero tultaisiin perimään tulevan vuoden syyskuun alkuun saakka, josta alkaen se vähenisi $\frac{1}{2}$ %:lla kuukausittain ja lopulta lakkaisi kokonaan. Vero ei tule koskemaan pankkien ulkomaisten velkojen maksuja, vekselien lähettämistä ulkomaille eikä ulkomaisten maksuvälineiden myyntiä Eesti Pankille tai pankista toiseen. Käytännössä tämä vero tulee tekemään ulkomaisen rahan 15 % kalliimmaksi maahantuojille ja muille yksityisille valuutanostajille. Ulkomaiset liikkeet, jotka myyvät tavaraa Viroon, eivät suoranaisesti joudu tästä verosta kärsimään, vaan se joutuu viime kädessä kuluttajain maksettavaksi. Veron arvioidaan tuottavan n. 2 milj. kr. vuodessa.

Toinenkin vero, jonka tuotto määrättäisiin vientirahaston hyväksi, on hallituksessa käsiteltävänä. Tarkoituksena nimitäin on määrätä erikoinen tuontivero, joka perittäisiin tuontitavaroilta samalla kuin tulli. Selvittämättä on vielä, voisiko tämä vero kohdistua myöskin sellaisiin tuontitavaroihin, joiden tulli kauppasopimuksissa on sidottu. Veron määrästä ei myöskään ole vielä selvyyttä. Tämäkin vero tulisi tietenkin käytännössä kuluttajain kannettavaksi.

Valtuuslain mukaan hallituksen on perustettava erikoinen rahasto myöskin työttömyyden vastustamiseksi ja töiden hankkimiseksi työttömille. Varojen hankkimiseksi tähän rahastoon suunnitellaan samoin eräiden uusien verojen määräämistä, joiden tuottoa kuitenkin ei kokonaisuudessaan osotettaisi mainittuun rahastoon, vaan osittain käytettäisiin valtion tulo- ja menoarvion vajauksen katteeksi. Toinen näistä veroista kohdistuisi kauppa- ja teollisuusyrityksiin, toinen fyysillisiin henkilöihin. Kauppa- ja teollisuusyritykset maksaisivat laaditun asetusehdotuksen mukaan uutena verona $\frac{1}{2}$ % liikevaihdostaan; vero olisi suoritettava kuutena eränä vuosittain, kahden kuukauden väliajoin. Tästä verosta olisivat vapaat makeis- ja tupakkatehtaat, elokuvateatterit ja pankit, jotka jo maksavat erikoisveroja. - Toinen edellämainittuihin tarkoituksiin käytettävä vero olisi kaikilta tuloverovelvollisilta perittävä kertakokkinen pulavero, joka maksettaisiin yleistä tulovero-

tusta varten annetun tuloilmoituksen perusteella. Vero, jonka määrä olisi 2-3 % tulosta, perittäisiin palkansaajilta palkanmaksun yhteydessä.

Edelläselostetuista uusista veroista, jotka tulevat maksettaviksi viimeistään tulevan vuoden alusta alkaen, on tietenkin seurauksena, että elinkustannukset tuontitavaran osalta kallistuvat ja ostokyky samalla vähenee; ostokyvyn vähenemiseen tulee lisäksi vaikuttamaan virkamiesten tulojen pienentyminen, sillä hallitus ei voine saattaa valtion tulo- ja menoarviota tasapainoon vähentämättä virkamiesten palkkaetuja. Tässä suhteessa hallitus jo on päättänyt antaa määräyksiä, joiden mukaan virkamiehille maksettavia matkakustannuksia ja päivärahoja alennetaan 20 %:lla; samalla on vähennetty valtion eräille virkamiesryhmille antamista vaate- ja varustusavustuksista johtuvia menoja. On ollut puhetta myöskin siitä, että virkamiehille tulevat ikälisät jätettäisiin maksamatta, mistä on aiheutunut tiettyä kiihtymystä virkamiesten keskuudessa. Hallitus on nyt päättänyt, että ikälisät maksetaan joulukuulta, mutta kysymys ensi vuonna suoritettavista ikälisistä samoinkuin muista mahdollisista palkanvähennyksistä on toistaiseksi avoinna.

Jotta jotenkin voitaisiin estää elinkustannusten kallistumista hallitus useinmainitun valtuuslain perusteella aikoo antaa asetuksen, jolla talousministerille annettaisiin laajat oikeudet valvoa kaupan ja teollisuuden toimintaa sekä ehkäistä liiallisten hintojen ottaminen. Hallituksessa käsiteltävänä olevan asetusehdotuksen mukaan talousministeriö saisi, hankittuaan selvityksen jonkin tuontitavaran tai kotimaisen teollisuustuotteen hankinta- ja tuotantokustannuksista, määrätä myyntihinnan, jolloin ministeriön määräämää korkeamman hinnan ottaminen olisi rangaistava rikkomisena. Tämä asetusehdotus on herättänyt närkästystä kauppa- ja teollisuuspiireissä, joiden mielestä ei voida sallia, että talousministeriön virkamiehet pääsevät perehtymään yksityisten yritysten liikesalaisuuksiin. Toisaalta pidetään ehdotetunlaista viranomaisten

valvontatoimintaa hyvin suotavana, koska kotimainen teollisuus korkeiden tullien ja muiden tuontirajoitusten avulla on päässyt varsin edulliseen asemaan ja voi ulkomaisen kilpailun puuttuessa kiskoa köyhtyneiltä kuluttajilta liiallisia hintoja.

Edelläselostettuja toimenpiteitä koskevat asetukset, joiden kaikista yksityiskohdista hallitus ei vielä ole ehtinyt tehdä päätöstä, julkaistaneen aivan lähitulevaisuudessa. Valtuuslaki antanee myöhemmin aihetta vielä muihinkin toimenpiteisiin, jotka toistaiseksi eivät vielä ole kypsyneet alustavaa ministeriökäsittelyä pitemmälle.

Akseli Tuomi.

v.a.Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *F.*

OSASTO: *C₁₂.*

ASIA: _____

Tallemassa olevan lähetystön rap. no 47.

Ministeri Wroonin.

31/12 1952.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICNING

Tallinnassa, jouluk. 31 p. 1932.

N:o 1441.

Herra Ministeri,

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
1215	1933
H/1.33	3
5	C12

Minulla on kunnia ohellisena lähettää Teille,
Herra Ministeri, tiedotukseni no. 47, joka käsittelee

Suomen-Viron kauppavaihtoa (siv.1-4).

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Raimo Vironen

Herra Ulkoasiainministeri

A. Hackzell,

HELSINKI.

T a l l i n n a - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 47.

Tallinna - ssa 31 p:nä joulukuuta 1932.

KIRJAINEN	
1215	1933
4/1-33	Lil.
5	12

Asia: Suomen-Viron
kauppavaihto.

Viimeisessä otsakeasiaa koskevassa raportissani (No. 42 - 1932) käsittelin yleisen clearingmenetelmän tarpeellisuutta Suomen ja Viron välisessä kaupassa niiden vaikeuksien helpottamiseksi, jotka ovat syntyneet Virossa vallitsevasta lisenssi- ja valuuttarajoitus-systeemistä. Kun aikaisempiin vaikeuksiin näyttää yhä tulevan uusia, niinkuin 15 % valuuttaveron, pirtusopimuksen tultua täytetyksi esteet lisenssien ja valuuttain saamiseksi suomalaisille tuotteille y.m., on entistä suurempi syy kiirehtiä mainitunlaisen yleisen clearingmenetelmän käytäntöön ottamista maksujen saannin turvaamiseksi suomalaisille viejille. Tästä syystä lähetin joulukuun 30 p:nä 1932 näin kuuluvan puhelinsanomani: "Eesti Pank kieltäytyy clearingtilin tultua loppuun käytetyksi antamasta lasituotteille, jotka saapuneet 1/12 jälkeen valuuttaa ja aksepteja. Pitäisi välttämättömänä ryhtyä kiireellisiin toimenpiteisiin yleisen clearingin aikaansaamiseksi nopeasti ja ellei siihen päästä, vastatoimenpiteiden käyttöön."

Niinkuin raportissani 42 mainitsin, ei minulla edelleenkään ole varmuutta siitä, suostuisiko Viro yleiseen clearing-sopimukseen, päinvastoin tuntuu siltä, että se aktiivisen kauppansa tähden Suomen kanssa ei siihen olisi erikoisen halukas, muuta

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuin ehkä ehdolla, että sopimukseen jälleen sisällytetään suurempi pirtunostositoumus. Hallituksellani käytettävissään olevat valtuudet lienevät kuitenkin riittävät, pakottaaksemme Viron jonkinlaiseen sopimukseen. Ellei johonkin tulokseen päästä, ei suomalaisilla viejillä ole suuriakaan toiveita saada laskuistaan määräaikana suorituksia, eikä tuotteilleen tuontilisenssejä. Lähetystön painostus ei myöskään enää tuota niitä tuloksia kuin rajoitusten alkuaikoina, koska talousministeriö ja Eesti Pank näkevät, ettei heidän kieltotasa valuuttaan ja lisenssiin nähden johda muuhun kuin että lähetystö siitä protestoi, ja Viro edelleen vapaasti ja rajoituksetta saa viedä tuotteitaan Suomeen. En näinollen paljoakaan ihmettele erään lasitavara-agenttimme kerrottua, että kun yksi hänen täläläinen ostajansa pirtusopimuksen päätyttyä kävi talousministeriössä jouluksi tilaamiaan kristalleja varten pyytämässä lisenssiä, häntä kehoitettiin peruuttamaan Suomeen antamansa tilaus ja siirtämään se Belgiaan! Protestoin tietenkin heti asiasta tiedon saatunani, huomauttaen menettelyn olevan kokonaan vastoin kauppasopimuksen henkeä. Lisenssi lienee sitten saatu, mutta nyt kieltäytyy Eesti Pank antamasta valuuttaa tai hyväksymästä ostajan asettamaa vekseliä.

15 %:n valuuttakauppaveron, jonka suorituksesta täydennysasetuksen mukaan ovat vapautettuja ne tuotteet, jotka on tullattu ja joista laskut rekisteröity Eesti Pankissa ennen 1.XII.32. Kun nyt Eesti Pank vaatii tätä veroa niiltä pirtusopimuksen tuotteilta, jotka on tuotu maahan ennen 1.XII. mutta ei pankissa ennen mainittua päivää rekisteröity, niin olen asiassa jättänyt (Ministeriölle erikseen suomennettuna lähetetyn) promemorian ulkoasiainministeri Rei'lle, jossa huomautan, että kun lisenssinsaanti pirtusopimuksessa edellytetyille tuotteille jo de facto on valuuttalupa, eikä ostajilla ole ollut tarpeen pankista hankkia tätä lupaa, vaan maksupäivänä suorittaa laskun summa pankkiin, niin ei ole kohtuullista, että clearingsopimuksen käyttäjiä kohdellaan huonommin kuin niitä, joilla ei ole tällaista kauppavaihdon helpottamista tarkoittavaa sopimusta. Aiheena tähän demarcheen oli yksi kumikauppoja kos-

keva verovaatimus, mutta olen ja saanut kuulla lukuisia muita samanlaisia tapauksia olevan tulossa, joten nyt kysymyksessä olevan tapauksen ratkaisu tulee muodostumaan presedensiksi. Asiasta puhuin myös talousministerille huomauttaen tästä epäjohtamuksesta ja lupasi hän huoletta perehtyä asiaan. Ministeri Virgo taas huomautti, että hänen käsityksensä (jolle muuten Eesti Pank näyttää antavan palttua) mukaan ulkomaisten firmojen on saatava suoritukset lyhentämättöminä ja että vero koskee vain kotimaisia liikkeitä, joilta se tarpeen tullen on oikeudellista tietä perittävä. Ministeri Hellat, jonka Eesti Pankista pyysin tiedustamaan asiaa, sanoi pankin olevan sillä kannalla, että molemmat laissa määrätyt ehdot pitää olla täytetty, ennenkuin 15 % verosta voi vapautua. Kun laissa on määräys, että ellei valuutanostaja suostu veroa suorittamaan, laskun summa merkitään Ekr:ssa asianomaisen ulkomaisen firman "sperrkontolle" kunnes jompikumpi asianosainen veron suorittaa, jää ulkomaisen liikkeen riski huomattavaksi ja vaikeuttaa kaupankäyntiä. Lähenmät päivät tuonevat selvyyttä Viron kantaan tässä meitä kiinnostavassa kysymyksessä.

Muuten on allekirjoittaneella vaikutus, että nyt pirtusopimuksen tultua loppuunkäytetyksi, suomalaisten tuotteiden myyntimahdollisuudet Viroon supistuvat entisestään, ainakin niin pitkäksi aikaa kuin kaikenlaiset rajoitukset sekä tuonnin että valutakaupan alalla ovat voimassa. Onhan kyllä ymmärrettävää, että virolaisilla nykyoloissa on erinomaisen vaikea toimia, sillä samantyyppisiä vaatimuksia kuin Suomen taholta heille on esitetty, ovat kaikki muutkin lähetystöt maittensa puolesta esittäneet. Kun ulkoministeri Rei'lle tein edelläselostamani huomautukset clearing-tilin suhteen, huomautin samalla siitä, että Eesti Pank käsittääkseni tekee asiattomia vaikeuksia maksujen suorituksissa Suomeen, sillä sen käytettävissä pitäisi olla yllin kyllin suomalaista valuuttaa, kun 10 kuukauden kauppabilanssi kuluva vuonna on ollut Virolle erikoisen edullinen. Virolaisen tilaston mukaan on nim. Virosta viety Suomeen yhteensä 1.623.423 ekr:n arvosta tuotteita, kun Suomesta

keva verovaatimus, mutta olen ja saanut kuulla lukuisia muita samanlaisia tapauksia olevan tulossa, joten nyt kysymyksessäolevan tapauksen ratkaisu tulee muodostumaan presedenssiksi. Asiasta puhuin myös talousministerille humauttaen tästä epäjohtomukaisuudesta ja lupasi hän mielellä perehtyä asiaan. Ministeri Virgo taas huomautti, että hänen käsityksensä (jolle muuten Eesti Pank näyttää antavan palttua) mukaan ulkolaisten firmojen on saatava suoritukset lyhentämättöminä ja että vero koskee vain kotimaisia liikkeitä, joilta se tarpeen tullen on oikeudellista tietä perittävä. Ministeri Hellat, jonka Eesti Pankista pyysin tiedustamaan asiaa, sanoi pankin olevan sillä kannalla, että molemmat laissa määrätyt ehdot pitää olla täytetty, ennenkuin 15 % verosta voi vapautua. Kun laissa on määräys, että ellei valuutanostaja suostu veroa suorittamaan, laskun summa merkitään Ekr:ssa asianomaisen ulkomaisen firman "sperrkontolle" kunnes jompikumpi asianosainen veron suorittaa, jää ulkomaisen liikkeen riski huomattavaksi ja vaikeuttaa kaupankäyntiä. Lähemmät päivät tuonevat selvyttä Viron kantaan tässä meitä kiinnostavassa kysymyksessä.

Muuten on allekirjoittaneella vaikutus, että nyt pirtusopimuksen tultua loppuunkäytetyksi, suomalaisten tuotteiden myyntimahdollisuudet Viroon supistuvat entisestään, ainakin niin pitkäksi aikaa kuin kaikenlaiset rajoitukset sekä tuonnin että valuutatakaupan alalla ovat voimassa. Onhan kyllä ymmärrettävää, että virolaisilla nykyoloissa on erinomaisen vaikea toimia, sillä samantapaisia vaatimuksia kuin Suomen taholta heille on esitetty, ovat kaikki muutkin lähetystöt maittensa puolesta esittäneet. Kun ulkoministeri Reille tein edelläselostamani huomautukset clearing-tilin suhteen, huomautin samalla siitä, että Eesti Pank käsittäakseni tekee asiattomia vaikeuksia maksujen suorituksissa Suomeen, sillä sen käytettävissä pitäisi olla yllin kyllin suomalaista valuuttaa, kun 10 kuukauden kauppabilanssi kuluvana vuonna on ollut Virolle erikoisen edullinen. Virolaisen tilaston mukaan on nim. Virosta viety Suomeen yhteensä 1.623.423 ekr:n arvosta tuotteita, kun Suomesta

Viroon on tuotu vain 927.443 Ekr:n arvosta, siis kauppavaihto Viron eduksi 695.980 Ekr.^{x)} Kun ministeri Rei kysyi, mitä Suomi erikoisesti kaupallisessa suhteessa Virolta haluaisi, huomautin että ennenkaikkea pidämme kiinni siitä, että kaupamme esteettä saisi jatkua ainakin niihin tuotteisiin nähden, joille Suomelle kauppasopimuksessa on ~~nykyään~~ taattu erikoisetuja. Kun talousministerille huomautin kauppabilanssin edullisuudesta Virolle ja hyvistä maksumahdollisuuksista Suomeen, sanoi hän, että "kauppataaseemme moniin maihin on passiivinen." t.s. suomalaista valuuttaa käytetään tilityksien suorituksiin muihin maihin niin paljon yli puhtaan aktiviteetin, että osa suomalaisia saatavia jätetään toisten kustannuksella suorittamatta. Onhan kyllä todennäköistä, etteivät kaikki virolaiset viejät ole luovuttaneet Suomen markkojaan Eesti Pankille, ehkäpä osittain tehneet kauppaja Ekr:ssakin, mutta sittenkin niistä pitäisi riittää paljoa pienempien suomalaisten saatavien tyydyttämiseksi ensi kädessä.

Luulen, että ylläolevat näkökohdat riittävän selvästi osoittavat sen vaikean tilanteen, johon Suomen kauppa Viroon on joutunut ja että joihinkin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi olisi ryhdyttävä. Kun valtuuslain nojalla tapahtuvat toimenpiteet vaikuttaisivat varsin vieroittavilta ja lähentymistä ehkäisevästi, en pitäisi suotavana niiden käyttämistä, ennenkuin toisin keinoin sovussa olisi koetettu löytää molempia puolia tyydyttävä, tai molemmille ainakin siedettävä ratkaisu. Tässä suhteessa lienee yleisen clearing-sopimuksen aikaansaaminen mikäli se onnistuisi, sopiva tie.

Raimo Wirtanen

x) katso lähetystön taloudellinen tiedotus No.16 ja 17.22/13.32.